

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum sapientiae

Bonjohannes <von Messina>

[Basel], um 1475

[urn:nbn:de:bsz:31-315819](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-315819)

x Dp 6

AN 13
AN 12
AN 21-27

- ✓ Z. # 8394 + 95 1) Basel. Mich. Wenzler. c. 1478. (20 ff.)
✓ Z. # 1429. 2) adh. a.) (Thomas, Summa) " " (f. 21-37)
✓ Z. # 1454i. 3) " b.) Köln, Arnold Thekenoeren c. 1470 (f. 38-67)
✓ Z. # 3436 4) " c.) Strassburg, Ad. Kirschius. c. 1470 (od. früher)
✓ Z. # 393 5) " d.) Ulm. Joh. Zainer (fol. 99-124)
✓ Z. # 9464 = 847258 6) " e.) ^{Basel c. 1473-4.} Strassburg, Mart. Flach. c. 1475 (fol. 126-159)
✓ Z. # 5903. 7) " f.) Basel, Mich. Wenzler u. Frid. Briel.
c. 1470-72 (fol. 140-201)
✓ Z. # 15839. 8) " g.) " " (fol. 202-211)
✓ Z. # 6903 9) " h.) " " (fol. 212-223)

Stück des alten Vorderdeckels erhalten.
mit alter Sign.

L 4

Speculum sapiencie beati Cirilli episcopi alias quadrupar-
titus apologeticus vocatus. In cuius quidem prouer-
bijs omnis et totius sapiencie speculum claret. Feliciter
incipit.

Hic prologus.

Secundum aristotilis sententiam in
 probleumatibus suis. quanquam in
 in exemplis. in ascendendo gaude-
 ant omnes in disciplinis moralibus.
 Hoc tamen amplius placet. quoni-
 am structura morum imagine picta
 rerum similitudinibus palacium vir-
 tutis ostendit. eo quod ex naturali-
 bus animalibus. moribus et proprietatibus rerum quasi
 de viuis imaginibus humane vite qualitas exemplatur.
 Totus etenim mundus visibilis est scola. et rationibus.
 sapiencie plena sunt omnia. Propter hoc filii carissime. in
 formatiua iuuentutis tue documenta moralia. non de nos-
 tra paupertate stillancia. sed de vena magistrorum. tibi nunc
 scribere cupientes. cum adiutorio gracie dei ea trademus.
 ut intelligas clarius. addiscas facilius. gustes suauius. re-
 miniscaris tenacius per fabulas figurarum. Sed quoniam princi-
 palibus quatuor virtutibus. scilicet prudentia. magnani-
 mitate. iusticia et modestia. edificium recte vite precluditur
 et fundatur. Hec enim sunt quadratura tabernaculi domini et qua-
 tuor bona iob. Ac illa que nabuzardan destruxit in subuersione
 iherusalem. Templum sapientie. murus urbis virtualis potentie
 palacium regine iusticie. ac domos iherusalem pace et modestie. E-
 quibus prudentia. vir ordinatur in deum. magnanimitate vero in seip-
 sum in aduersis ne decidat. et moderantia in prosperis ne mollescat.

*ad.
 in addiscendo*

Sed quemadmodum iusticia rectificat in proximo. sic prudentia noscit bonum eligendum. malumque vitandum. Et sicut iusticia facit bonum. ita modestia vitat malum. Magnanimitate vero interiorum ordo stabilitur virtutum. consequens est ut quatuor magnorum siquidem viciozum totus impetus subuertatur. Hec quidem vicia quatuor. dementia et superbia. que magnanimitati et humilitati contraria sunt. Vbi enim non est humilitas/magnitudo animi recors/ audacia est. Similiter autem auaricia et intempantia. Hec namque illa quatuor sunt que iob bona diripiunt. quippe sabei stulticie/vastantes boues prudentie. Caldei superbie/camelos magnanimitatis tollentes. ignis luxurie oues mundicie comburens. ac ventus impetuose/ac violentis auaricie irruens domum vbi coniuuantes sunt decem precepta iusticie/funditus subuertens. Hec quidem quatuor illa dira cornua sunt que ventilauerunt iuxta vaticinium zacharie iudee et israhel. Bona illa quatuor que secundum iohannem insatiabiliter vorauerunt scilicet eruca verecundie. locusta volantis superbie. bruceus rotus ventus insatiabilis auaricie. et rubigo ardentis luxurie. Quadrupliciter igitur opere procedemus. Primo agentes contra imprudenciam. Secundo aduersus supbiam. Deinde contra auaricias. Finaliter contra intempantias/ ut sic pertra domini nostri ihu xpi/ viciozum regnum quadruplex in eadem statua nabuchodonosor visa per somnia feriamus.

Sapie
Semper discite et in extremis horis *septe* semper studeat.
De vulpe et coruo. **Capitulum primus**

Quipso decrepita ardens cupiditate plus sciendi querendo magistrum membrum grauioribus. sui corporis itineris addidit graue pondus. Mox ergo tendenti senectutis infirmitate quidem graui. sed auuiditate sciendi pagili. Cum coruus astucios occurrisset. pacto mutue salutatis officio. satis leta subiunxit. Vere voluntas dei erat. ut cito michi occurreret quem volebam;

Te namq; qui celi per cardines ambulas et multa confide-
 ras. vt me discipline sitibundam instrueres perquirebam
 Cui ille respondit / Tante calliditatis antiquata magistra
 quid amplius queris scire. hoc certe tantum tibi restat.
 peccatum finem habere. Ad hoc disciplina facta doctrix
 ita dicitur respondisse. Nunquid frater mi scriptum est.
 a salomone. Audiens sapiens sapienciam sapientior erit
 nisi q; sapiencie non est numerus. Vnde semper oportet ad
 discere. et in extremis horis fundum sapiencie desidera-
 bilius indagare. Finis enim prudencie sapiencia est. Et ob
 hoc quanto huiusmodi viciniore sumus. tanto maiori
 impetu ad amplectendum eam audiores cum natura cur-
 ramus. Virtutis enim motus quasi naturalis fortior est. *¶ fine*
 Sed cum visus senio ingrossatur. aspectus ex parte ratio-
 nis acuitur. dignum quippe est vt quando plus viget me-
 tis iudiciu. discipline pl; opaz impendam. Namq; du hic
 viuim; nunq; in eodem statu manem;. Quare si non pfici-
 mus mox deficiam;. Sic em esse pspicim; in mutabilibus
 rebus. qm sol cum vlt non pcedit reuertit;. et statim dies
 diminiut; euz non crescit. Similit; euz no in magis ptendit;
 mox inclinat; in semiu curs; etatis. Igit; donec in seita fue-
 ris semp discere. nec vnq; putaueris satis esse qz si steteris
 retrocedis. Nichil nimir; organoz nroz retroflu natura
 sed ante tm opoluit. vt in vtutis actib; no retrocedetes.
 immo semp pcedetes crescam;. Ples em sensuu ante situa-
 ti sut. et ibidem sut man; et pedes. Quo dicto discessit et
 ¶ Nichil sibi homo est sine sapiencia ¶ De aquila
 et sole

¶ Capitulum secundum

In lucidioris aeris sublimitate aquila conscen-
 dens mira solis fixo contutu venustate inspeeta
 mox eum tali questione pulsauit: dixitq; Tu
 quid es. vas admirabile tam decorum. At ille respon-
 dit. Nescio. Tunc illa magis mirata / nimirum / q; in lucis
 fonte huius ignorancie tenebras inuenisset adiunxit.

Et quomodo cum in splendoribus tuis cetera videantur. tui
tu nescius te non vides. **Q**ui dixit. **Q**uippe sapientie sum
non expertus. **S**ola eminentia sui gaudent noticia. que sunt
in seipsa per sapientiam conuersiua. **A**d hec aquila sic ar-
guens sic dixit. **Q**uomodo igitur prodita est tibi tante
luciditatis gloriolitas / tante preciositatis dignitas / tante
virtualitatis causalitas. ac tante soliditatis perpetuositas
Ex quo namque te ignoras. tu tibi nichil es. **N**il quidem pru-
dencia fatuo / rutilancia ceco / et eloquencia surdo. **T**unc
tytan respondit. et si nichil michi su. tamen ei cuius sunt
omnia quoddam maximum sapienti. ipse enim sapiens cum
solus se cognoscendo sit suus. cunctorum que sibi non sunt
intellectum carencium. sapientia constitutus est dominus
Homo namque participio sapientie ex diuina imagine deco-
ratus. ab ipso qui dem primordio vniuersis rebus mundi
visibilibus est prefectus. **N**imirum sapientis sunt omnia. cui
tantum valet metalloz gemarumque validitas. et subsidiaria
medicinarum seruit potestas. **Q**uamobrem preciosior est sapien-
cia cunctis opibus. et omnia que desiderant huic non valent operari
Quibus auditis mox illa dilectione sapientie inflamata petiuit
a sole / ut quid sapientia esset luce diffinitio ostendat. **C**ui liben-
ter annuens inquit. **S**apientia quidem est illa mentis veritas. qua
sumus bonus quod est deus recta fide respicit. et casta dilectione
tenet. **H**ac enim que donatus est. iam mundi dominus ac possessor est
suus. **Q**uibus diligenter notatis in propria gaudent illa reuera est.

Prudencia vera est que simplicitatis innocencia decorat.
De coruo vulpe et fymea **C**apitulum tertium

Mimalium oim simul collecto consilio / cum de plibus que re-
rent / non immerito placuit his illis de ratione prudentie
obviniendi reglarum iuestigare precipuum / que eorum astutis famaretur.
Sed quam sumit incertus vulgus studia verba. et prauis amor
rectum vitit iudicium in obliquum / **H**ic volatilia coruum / hinc vul-
pez terrestria singula queque suum prudentia mox titubare ceperunt

Signum p. p. d. s. m.
finis!

Sed quia violentus et in glorius actus est laudatiois co-
 natus. Hinc quidem corum multiformis dolositatis et ver-
 sucie ostensis astucijs. Hinc vulpis deceptiue artis inge-
 nijs ventilatis. quasi iuris dignitate singulorum facinora
 ptulerunt. Talibus ergo pcialitatis amore sine rationis
 sententia hinc inde iactatis pro veritate. stans symea hoc in
 eomuni. wee correptiua diffudit dixitq. Non miror nimi-
 rum. si bestias cum et ipsos homines. mentis splendoribus
 tantum vigentes vicialis vmbra menciendo virtutem ali-
 quociens in iudicijs fallat. Nam pdigalitas amatozibus
 suis fallacem spem liberalitatis depingit. Magnanimitatis
 vigorem audacia. et inanis gloria magnificentie grandita-
 tem. Pari quidem modo subornata calliditas. egris men-
 tibz oculis mentis claritatez prudentie. Sed ipsa quippe
 dolosa astucia nocendi est cum ignorantia virtuose agen-
 di. Prudentia vero est ars pclarissima recte viuendi cum
 simplicitate que est nescia quequam ledendi. Nonne deus
 eterna prudentia sinistris perit ab angelis doli nocendi
 nescius in quo deciperet. Dignum quippe deceptone im-
 pium achab. Et ppter hoc ea que nimis proinde nunc fa-
 matis. nocentis calliditatis arte armata. malicioziora fore
 dicam nec vnquam prudentia. Namqz is tantum prudens
 est qui ratione recta in omnibus gubernatur. Verum re-
 cta racio est racionalis nature suum finem tantum intende-
 re. omne quod impedit ad hunc consequendum effugere
 cunctum quod expedit agere. et in his omnibus quousqz
 ad illum perueniat firma constancia permanere. Finis au-
 tem nature racionalis est sine omni malo gaudere. omni ve-
 ro bono cum ppetuitate securitatis et securitate veritatis
 letari. Ad huc capescendum cuncta impeditiua snt vicia. et
 omnes oportue virtutes iuuant. Quo diffinito vnusquisqz
 socioz secessit in sua. ¶ De meliozibus rebus est uti pui-
 tia qua suo loco et tpe cuncta queras et facias etc. ¶ De
 cicada et formica. ¶ Capitulum quareum.

In feruore messis cātans ⁊ q̄scēs cicada. cū vidisset formiculam. multo labore granum suis organulis attrahentem. Compaciens ei dixit. Vt quid in tanto caumate. cum natura refrigeratiuam quietem et humectiuam ymbriā requirat. Tu non solum nuda circuis sustinens tempestatem. sed quod pius est graui onere te occidis. Nonne vides q̄ ego in ymbra viridi cum iubilo requiescens. in suffocatiuo vix estu refrigeratiuum cordis anhelitum rapere possim. Quiesce rogo donec messis transeat intensiuum. Cui mox improuide / prouida formica prouide respondit. Omnia tempus habent. et suis spacijs transeunt vniuersa sub celo. quamobrem sicut queq; suo loco et tempore agenda sunt. ita et inquirenda. Nam si rei oportunum tempus negligenter transierit. cum quis indigerit postea minime reperit. eo q̄ hora debita sibi necessarium non quesit. Sic ergo carissima vti prouidentia sūne opus est nobis qua vite quidem alimenta accomoda. illo tempore vigilēs colligamus quando nature beneficentia dum hęc querimus inuenim⁹. Tempus autem colligendi victum. est messis. Vnde nūc prouide laborib⁹ colligo. quo. nimirum. in arida hyeme opulenta requie viuo. Tu vero improuida futurum tempus negligens instabili puncto quiescis nunc existis. ymmo nunc magis abuteris cantilenis. Cum folium quo nūc delectaris quasi ymbra transierit. et grauis ardor famis simul cum egestate successerit. nichil congregato in messe. Nonne improuidencie diro gladio / vitam tibi quam admodum diligis peremisti. Sed attende queso quantum in suis rebus regularitate mirabili. prudentie natura ducatur. Namq; venarum fontes plenos in pascuis animalium semper habet. vt cum necesse fuerit membris debitum preparatum prouida distribuat alimentum. Annuali quidem circuitu sub zodico sol prouido ductore conducitur. vt sic prouideatur mutatis temporib⁹ in futurum.

Ram et terra in hyeme concipit. que digesta estatis in cen-
 dio futuri temporis prudentia gignit. Sili autem per sequenti anno
 semel suauiores palma dactilos gignat. et vitis liquorē dul-
 cissimū pari ordine sic distillat. Sic nimirū fontes qui nō
 semper secaturiūt. virtute stellarum semel terra imbuta humidi-
 tate diutina profusi cernunt. Unde totus nature ordo per
 uidentia gubernatur. Quid igitur ea sperata que est vite tam cō-
 moda. futuroque neglecto de presentibus tantū gaudens. Ego
 certe. mi fallor. de futuris plus curo. nam presentium perdidit.
 instans celi cursu rapidissimo iam transiit. et tantū quod super-
 est futurū possedi. His auditis mota cicada rogauit for-
 micam ut hęc quid essent diffinitione monstraret. At illa li-
 benter preces admittens inquit. Prouidētia quid est. si vbi
 dignū habes. hęc arte vigilis rationis in hac vita transito la-
 tētia cōgregare. et cōgregata inuolabilē cōseruare e quibus
 semper viuas in eterna et glōsa quiete. Quo dicto onerata
 processit ad nidulum suum. Donec mortales time vbiqz
et semper etc.

De coruo et vulpe

Cap. v.

Volūtatem coruū famelicū circūcīrea. vulpes lati-
 tans nec min⁹ ardens. latibuli sui de valua aspex-
 it. Ac compto subtili famis rabie circūdatum.
 mox latenter egressa est. ac simulata morte. versis quidem
 oculis. mācibula lapsa. collo fluído. anhelito furtim trac-
 to. pede tenso. cauda sperfa. et calliditate tanta totius cor-
 poris societate diffusa. ut dissolutionez regitiue virtutis mē-
 tiretur. luidā fraus viuētis. Hoc. nimirum. querente
 cibum carnis. tam aude arte picta et vulpina fraude cor-
 ram subdola se ingessit. Cūqz simulatum cadauer iacen-
 tis mox nota vigili famis oculis aspexisset armis falsa-
 cie non minus minime doctus statim parum procul su-
 pra descendit. ut sic prius si dolosus esset addisceret.
 quam ex improviso callidior rostro sitibundo feriret.

Verū quia vita mīm? occultatur in pectore vbi Flabellus
iecozem p̄cordialē roguz euentare nō cessat. satis in ma
tomicis erudit? primū effusitiua corpis vitalia diligen
ter asperit. ac sic p̄cepta rima necessarij mot? fraude. ore
sumpto lapillo. sup aurem iacentis p̄ciens dixit. **S**eito
non mīm? vidisse coriunū oculum q̄ vulpimū. Nam si tuus
subtilis compit famez meā. ⁊ me? ocul? rimatus est frau
dem tuam. **S**ed vt amplius dicaz pluries fodi oculū sic
iacentis. **A**d hęc rapti collecta r̄ndit. **E**goq; sepius leta
collum tenui descēdentis. **T**unc coruz aduinxit. **V**t quid
hoc facere voluisti. **A**n forte putabas mīm? me sentire e
suriem. **T**um ⁊ mag?. Nam crapula grauat. sobrietas ele
uat. ebrietas tollit mētē. macilq; vt arguā nimis obfu
scat p̄udentiā fraus furibūda. **A**t illa querulo dixit. **D**u
dum hęc didici. sed plus noui q̄ q̄nq; dormitans bonus ho
merus idest phus. **N**az non semp ingemū rurilat. nec pa
ri modo mēris est validitas semp apta. **M**īm? quidē curā
tes sciētia p̄diti pierūt plēs. ⁊ paz gnaris sepe diligētia
salus fuit. **S**ic serpens callidus negligētia perijt. ⁊ mus
vigilantia vngulā murilegi astutōris effugit. **A**n frustra
iacit? rethe ante oculos pennatorū. **S**ed si volueris me tibi
fraudis laqueos tetēdisse. **D**isce i hoc. qm̄ inter fures cū
possibilitas aderit non est fides. **V**ade igit? ⁊ donēc morta
lis es semp time. ⁊ vbiq; timens circūspect? attendas. q̄
dicto diuisi sunt. **V**ide pedemēni tribuas ⁊ in secu
rioribus dubita. **¶ De aranea ⁊ musca.** **¶ Ca. vi.**

Erenti aranee reciāculū arētis sue. musca volitās
coram posita dixit. **V**t quid concludis fallaci re
the semitas liberioris nature. quo quidē iure vsur
pas eam publicū. ⁊ tensis reciāculis. modū claudis aptis
simū ḡdiēdi. **A**t illa r̄ndit. **N**imirū nature auēte h̄ fatō q̄
qz doctrix effēa scolas meas in plus semitis aptis extēda
Tūc musca subiūxit. si ita ē tūc disciplie tue reglas p̄da

Cui illa (Libenter annuens) inquit. Scito quod mortali-
 um vita non minus pendet ab oculorum rectitudine quaz
 a corde. qd quide vt panderet sapientia repleta natura/
 multu sibi inuicē cor ⁊ oculū conformauit. videlicz in agl-
 litate mot⁹ in copiositate spūs. ⁊ in vnitare conductus.
Propē h̄ maxia diligētia gubnandis adhibēda est oculis
 ne si erraueris. vitā perdas nunq̄ piē ambos claudes. sed
 quiescēte vno. vigilās alius te gubnet. **L**ucerna em̄ corpo-
 ris tui est oculus tu⁹. ⁊ idcirco vnū si claueris. statim of-
 fendiculis duct⁹ in tenebris ofunderis. **D**ñi igit̄ custo-
 dia serua cor tuū. ⁊ diligētia vigili/oculū tuū. **N**ec ē p̄ma
 regula mea **S**eda vō est. vt nō sis auara de pdib⁹ tuis.
 nunq̄ des alieni simul duos. **N**e forte porrectis in maluz
 in pditōnē p consequēs sis eoz. **P**es em̄ sapiētis ē su⁹.
 et suozum pedū est stolidus. **P**alpebre igit̄ tue pcedant
 gressus tuos. **N**ec pes vnq̄ ducere oculū ańcedat. **A**t
 vō finalis reglā est. vt ibi semp pl⁹ timeas. vbi tibi plus
 arridet securitas. **A**t ibi nīm⁹ speres. vbi spes in rei spē
 plus apparet. qd em̄ queres in certo. h̄ repies. in inc̄to
 et qz dubitabas in solidis. hinc (nimiruz) in dubijs turā
 eris. **S**apiens em̄ timet ⁊ declinat h̄ stult⁹ trāsit ⁊ confi-
 dit. **D**oceo igit̄ te quiescere. moneo te cautela pcedere.
 et pedē aci p̄iusum tantū extendere. **T**endo igit̄ laqos in
 quietis. pono reiaculū fatiuis ac tormētū paro molestis
His qui d̄ cum admiratōne auditis. musca sic inq̄t. **C**er-
 te valde sunt magna que instruis. **M**ox illa rñdit. **V**erū
 est si hoc facis. **N**ā intellect⁹ bon⁹ omnib⁹ facientib⁹ eum
Deinde regularū ⁊ monitōnis oblita musca. quietis im-
 paciēs ⁊ incauta. cum in aranee laqueū incidisset. **G**ra ce-
 pit lamētari de iudice. q̄ captaz violētia decepisset. **C**ui
 illa respōdit **A**rte capere pestilentē nō puto esse dolū frau-
 dis. sed diligētia equitatis. **D**im dixi tibi. quiesce. auc-
 tante pge. ⁊ non audisti. **D**iscāt ergo alij in malo tuo. q̄
 neglexisti incauta bonū tuū. **E**t h̄ detō dampnauit. eam.

¶ Semp cum tuto onere ⁊ suauū p̄tectōnis iugo possibi-
lis perge. ¶ De mure ⁊ testudīe. ¶ Cap. viij.

Quis p̄ cellariū ingruente gressū discurrens. graui
passū p̄genti testudīni obuiauit. Cui⁹ quidē con-
gruam grauitatē mox stult⁹ deridens ironice de-
lusorie sic dixit. quid soror tam rapida velocitate incedis
cui illa. moto capite illusorē deludēs ad veritatem rēdit.
Ego sic p̄go. qm̄ onerata suz armis meis. Tūc ille. Stul-
tum est tantū on⁹ vbiqz portare. Et illa. ymmo stultū est
qđ iudicas non sentire. ac stolidū magis nōdū securū ab
hostibz inermē saltādo discurrere (Nimirū) ex nature p̄-
uidentia. tuti corticis pondere circūquaqz vallata / domuz
murū ⁊ clipeū cū incumbit necessitas michi / metip̄a repio
et mēdicando suffragia non discuro. Tu vō leuis qz mer-
mis es. Cum hostis tibi vngula furibūda occurrerit. Hic
inde querēdo suffragia stupid⁹ curris. ac subito p̄uent⁹ /
ab hostili milite peris / si nō inueneris vbi q̄ntocius abscon-
daris. Quid ergo de letifera leuitate letaris. Attende qz
ventozum leuitas ⁊ in p̄fundum sepe nautam submergit.
Et belliger equus non nisi pondere sit aggrauatus. se-
curus in hostium cuneum se immittit. Maris vnda / flue-
tuosa leuitate semper circūfluūt. ⁊ tellus sua ponderosi-
tate quiescit. Leuis stipula penna. ventozum inquietā re-
uoluitur. ⁊ lapillus in humida grauitate firmatur. Igi-
tur (frater mi) tibi tue sit leuitatis tempestas. Michi
mee p̄derositatis cara trāquillitas. plaez certe vbiqz por-
tare suaue iugū p̄tectōnis / ac semp h̄re meū on⁹ leue sa-
lutis. quibz dictis recedēs. derisoris sui risū dūtis i luctū

¶ Tue spei anchoram in bonis perpetuus tancum fige

¶ De ceto ⁊ naua piscatoze. ¶ Cap. viij.

Quiper maris vnda cet⁹ grādissim⁹ in insulaz ele-
uat⁹. cum aride spēm mētiret. piscatoz raticula
Fluctuās terre cupidus in portū sophisticū hunc
p̄uenit. moxqz let⁹ ibi descēdens. parū leuata puppicula

manu petra ferro genito / rogo tibi pius cepit fouere cor
 pulsculū algoze rigidū. labore fessū. ⁊ esurie desiccatum.
Verum eū ignis accuta caliditas. insensibilis piscis tras
 acta pinguēdine. tandē in carnē sensibilem descendisset. ar
 doris sensu statim pisce omoto. terremotū estimās nautā/
 stupidū? relictis omibz cucurrit ad lignū. **S**ic inde verita
 te operta tū? de parclā lamētabili ceto dixit. **U**t quid
 oñsa ingēti mole. stabilitate letali silata. ⁊ cute picta mē
 ciebaris te portum. **N**i certe natabile lignū statim pfugo
 subuenissz. in te ofidētē raptū subito / nō min⁹ quā naufra
 gium submersisses. **C**ui piscis rñdit. **T**u autē quare ad q̄
 escendū sup rem mutabile descēdisti. **E**t ille. **C**erte qz tel
 lus esse. ⁊ nō aliud videbaris. **T**ūc alē. **N**ūquid omē qd
 videt existit. **A**n ignoras qz plā in sola sui apparētia. non
 in veritate fraudāt. **N**az sophista videt phus. ⁊ ypocrita
 sanct⁹. **P**ropē hoc carissime. tu qui maris incola piculosus
 vsaris in fluctibz. ⁊ pnieci castris vndiqz obsessus. in lig
 no p fragili circūdaris. quo (nimirū) in necessitate ofugi
 as. cui te credas. at vbi stabilit⁹ ofidas. pri⁹ ruminante
 diligētia videas. ⁊ clara prudentie circūspēctōe artēdas
Nam si ex toto semel erraueris puentus morte. correctō
 nis tibi postmodū nullaten⁹ locus erit. **S**ic ergo tutum
 stabilitate perpetua queres portū. hunc meliorē in bonis
 et melioribz optimū prudētē eligas. vbi cōfidentia secura
 quiescas. **R**ōne sapiēs architect⁹ in terra stabili fodiēdo
 quērit fundamētū stabilius. ⁊ nauis p iugil gubernator.
 antequā suā accomodet anchora. scrutator abyssi. plūba
 ra cordula quērit tutissimū fūdamētū. **S**tult⁹ em̄ est.
 qui sup rem instabile fabricat. ⁊ amens ex toto qui rebo
 mobilibz se ab eis dē stabiliendū omēdat. **V**ade igitur ⁊
 disce / hinc nequaquā in parituris ofidere. sed in ternis dece
 tero tue spei anchoraz tantū fige. **Q**uibus edoctus nauta
 consolatus discessit. **T**antum eternum dilige ⁊ nun
 quam dolebis. **De vulpe ⁊ hymeā.** **Cap. nonū**

N plenilunij simee cordis leticia exultanti. vulpes mox
astitit & hec dixit. Indica michi soror vt tecum gaudeam.
huius iocunditatis que sit ratio. & exultationis que causa.
At illa leta/letiter vt secum letaret rñdit (Nimiru) lu
nari qua amo plena luce nunc fruor. Quomā hanc diligo
qua cetera pfuunt / hac leto. **A**d hec vulpes adiunxit.
Putabas certe carissima ne turberis manu. naso. vicinoq;
oculo estimatiua pelara ad rationis naturā plus te cunctis
animantibus accessisse. **S**ed vt ex vana gratulatione comi
tio. adhuc pmanes de longinquo. **Q**uo enim magis a ratioe
se iungimur. tanto quidē ab homine plus distam. **P**uto
nanq; (mi fallo) qd amare lucez veram sit bonum si tamen
eius sit stabile fundamentū. **S**ed amare pdibile nichil fi
nalē est quā dolere. **Q**uantū enim id qd diligim; gaudē;
habitem. tantū etiā mox dolem; amissū. **V**nde fit. qd dile
cta re pdita. statim mox in dolore vertit; amor. & iocun
ditas in merorez. **S**ic (& nimirū) quāta fuit deupiscētia
in amādo. tanta sit dolorositas postmodum in pdendo. **E**t
quanta fuit iocūditas in fruēdo. tanta est mesticia in cas
rendo (**S**ed qm melius est nō diligere quā dolere. eligi
bilis non immerito existimo/ transitoria spnere quā ama
re. **H**ec nanq; si nō amam; sed spernim;. cum transierit
non dolem;) **I**git; qd lumen diligis laudo te. sed qd lunari
lumine mutabili fruēris te non laudo. **H**oc enim sero luna
plena letaris. ac sequēti vespe tristaberis. **I**mpossibile nā
q; est amato pdito non dolere. **E**t sic quid tibi residuum
erit de pterito gaudio. nisi pns dolor. **A**matū siquidē ra
pit secum vbiq; gaudiū. & idē cum trāsheit. mox fines ei;
occupat luct;. **A**t tamē nō est sapiētis gaudere vt doleat
sed ad temp; lugere vt sempiternaliter gaudeat (**I**nfelix
quippe omutatio de iocunditate in luctum. de gemitu vo
comutatio beata in gaudiū) **P**roptē qd carissima. vt tua
sit gaudiosa dilectō & fruitō permansiua illaz dumtaxat
lucē diligas. ac ea fruaris. que durabilis. inuariabilis atq;

summa Nam cuius rei fixum est bonum. eius sempiternum est gaudium. Et cuius fruibilis natura est. et fructuosis bonitas summa. et illius secunda est leticia atque plena. propter hoc autem sicut amamus et fumus. Habet enim amor camelionis concitum unde transsumus cum amatis aut sistimus. et cum eis de vilescimus aut cari sumus. Sed quid lugenti camelionte de colore aureo mutato in luteum sagax coruus respondit non audisti. claudere aurum. pone desuper lutum. et de cetero tepescit aurum. quibus dicitis vale superaddens / recessit.

¶ Vbi multa consilia ibi sunt multa salus.

¶ De formica et vulpe.

¶ Cap. 7.

Quod congreganti materiam ut domum sibi construeret super terram. vulpecule formica obuiauit. quid esset quod ageret. aue prius dicto. quesivit. At illa respondit. In obscuris quidem terre latibulis ut et tu tanto tempore habitavi. Modo fert animus in luce tam cunctis gratissima construere michi nidum. Cui formica mox dixit. Fuit tibi forte unquam molestum habitaculum primum. que ait. nunquam certe. sed tutissimum et quietum. Attamen ad nouitatem hanc dulcedine lucis inclinor. Cui formica subiunxit. Nimirum dulce est lumen. et delectabile oculis videre solem. At longe magis sapidior vita est. et delectabilior secunda quies. Quamobrem soror. licet non sum tanta. ut sim consiliaria tue prudentie. hoc tamen quod tibi memoror. in hac nouitate unum est. quod prosperis et pellipariis non es modicum odiosa. illis quidem propter zelum gallinarum suarum. istis vero pellem cupiditate tuam. Sed aliud est ut in nouo negotio. consilium antiquorum requiras. Namque consilium custodiet te. et prudentia te seruabit. Statim vulpes inconsulte respondit. Minime quidem hoc soror attendo. Neque egerem consilio minime puto. Et formica prudenter respondit. principia quodam rerum mole minima. ut tute sunt maxima. Nam ex puo femine. palma gignitur ingens. unde in minimis exordijs maxima sunt consilia agenda quam paruum error in principio.

maximus est in fine. Modicum enim corruptele radicis .
in totum arboris corp⁹ diffundit⁹ . eo q̄ in suo principio
quodāmodo totius realitas cōtinet⁹ . Quomā t̄si minima
negligis . deflues in maiora paulatim . Propter hoc salo
mon in puerbio dixit . Audi consiliū ⁊ suscipe doctrinam .
vt sis sapiens in nouissimis tuis . Nam ⁊ cogitatōnes cō
silijs roborātur . Ad hęc vulpes victa ratōne r̄ndit . Et si
in hoc ip̄o vti consilio opus est . satis gratia nature est me
cum . Statimq; altera dixit . Scriptum est . Non sis sapi
ens apud te metipsum . ⁊ ne imitaris prudentie tue . quia
dicentes se esse sapientes . stulti facti sūt . Nonne plā qua
tuor oculi vident quā duo . multiplicati radij plus illustrāt
Maior certe valitudo est pluriū . ⁊ raris securius pluri
bus nauicis gubernatur . Sed ⁊ cuius est consiliū . nonne
sapientie . Nimirū hęc que abscondit vni . reuelat alteri . et
humilitatis amatrix vt plurimū rectum p̄ alienum docet
consilium de agendis . Verum . si bene vidisti . teste consili
ario addito . certōz eris . Si non recte . statim in meli⁹ di
rigeris . Quanto igit̄ consilium ex plurib⁹ est . tanto salu
brius est . quomā vbi multa cōsilia . ibi salus . Sic audiens
sapiens sapiētiaz sapientōz erit . ⁊ intelligens . gubernacula
possidebit . Ad hęc vulpeula dixit . Scio q̄ p̄uidā es . do
ce queso . cui⁹ sit consilium audiendū . Tunc illa . Quip
pe sapientis . prudentis . sciētis expti . amici fidelis . magna
nimi deumq; timentis . quib⁹ dictis ⁊ digestis . p̄uidā cal
lidam eruditam valedicto dimisit . Diligentōri rumina
tōne omnia digeris priusq; agas . De boue ⁊ porco

¶ Capi . xi .

Quod est aliquātulam sumpti digestionē edulij . ipsum
bos retribuens faucibus . cum recubans rumina
ret . Porcus hoc aspiciens . ad eum venit et dixit .
Quid est hoc quod agis cornute . Cui ille . rumino . Tunc
porcus . Parum ante tam onerosum iugum deposuisti . vt
quid modo non quiescis . Nonne semel satis est masticasse .

Ad hoc vos ita fertur dixisse. Nimirum frater si ruminares nullatenus ita sentiret. ubi queso situs est alimentum sensus? nonne in faucibus. **E**t propter hoc quanto diligentius edulium masticamus. tanto amplius totius rei saporem percipimus. et iudiciale gustum vehementius delectamus. **R**e vera molares dentes in duplo prouida ob hoc natura composuit. ut masticatio maior alit. et gustatiuus sensus prouidenter locatus est in ore. ut delectatione cibum diutius tenemus sub fauce. quin et ruminans melius digero. et alimentum in fine per amplius deperatum assumo. **T**unc porcus hijs auditis adiunxit. Quis ruminare te docuit. **E**t ille. Nimirum. ars illa me hoc agere erudiuit in corpore. quae sapientem edocuit ruminare in mente. **C**uncta namque subtili medicamine ruminat prudens. que aut dicit. aut facit. **P**ropterea quidem digesta loquitur. et purgata similiter opatur. ad quod enim communicatum est homini clarum rationis consilium. et tam carissimum concessum est illi meditationis bonum. nonne ut hijs salubriter in agendis utatur. unde premeditationis masticatio semper preponenda est in cunctis humanis actibus si sapientia gubernatur. ut vniuersa digestiora et puriora studia consequantur. **N**ec semel satis est rem agendam videre. sed necesse est eam subtiliter pluries ruminare. **S**icut quatuor digestionibus cibo precoquitur. ut deinde membris purior atque veratior tribuatur. **A**mnis cibo antequam anime vniat quatuor purgat digestionibus. **P**rimo vadit ad stomachum. et ibi digerit. et sequestrat purum ab impuro. et quod impurum est emittitur per secessum. **D**einde purum derelictum ad epar mittitur. et ibi digeritur et fit sanguis et sequestrat purum ab impuro. et impurum emittit per urinam. **D**einde derelictum purum a renibus attrahit. et ibi tertio digerit et sequestrat purum ab impuro et impurum emittit per sudorem et sputum. **D**einde purum derelictum per membra spargit. et in membris quarto digerit. et sequestrat purum ab impuro. et

et digestiones

illud impurum quod quasi purum est seruetur in vasis sper-
maticis et in generatione emittitur. Purissimum autem de-
lictum conuersum in membrorum substantiam finaliter anime
copulatur factum viuum et substantia vite. unde nulla ci-
balis impuritas accedit ad animam. nisi cum quater mundi-
ficatus sit omnis cibus. Tu quidem ergo karissime. quod non
ruminas impurius suscipis alimentum. et ob hoc diuina le-
ge animal iudicaris immundum. Quibus auditis erubescens
porcus recessit.

In omnibus ordinata grauitate pro-
cede. **De equo et boue.** **Capitulum duodecimum.**

Quam agiliter equus hinc inde discurreret. onustum
bouem obuiam habuit grauitate incedentem. Cui
dixit. Quid tibi diuisa est ungula. cum sub tanto
pondere eius tibi nunc esset soliditas oportuna. At ille re-
spondit. Nimirum qui me condidit hoc prouidit. ut semper
ita procedam. quo sub onere magis accommoda cernor or-
dinata grauitate. An ignoras quod perditio diriuetur a pede ci-
to. Nam mortalia siquidem plena sunt cunctis periculis. unde
vbiq; oportet cum grauitate incedere ut possis dato pe-
de vno vbi porrigendus sit alius salubriter prouidere. Si-
militer autem tarda sapientia est terrenis. Implicati namque
sensus membrisque mortalibus aggrauati. sapientie lumen
absconditum in altissimis situm antiquatis temporibus vix
attingunt. Et ob hoc quanto tardiores tanto perspicatior
res inveniunt. At vero si grauitate tarda incedimus mo-
deratius laboramus. et ob hoc quod agimus lucidius intui-
emur. et quiescente quidem anima cuncta melius iudicamus.
Quoniam et sapientia attingit a fine usque ad finem fortiter
et disponit omnia suauiter. Quia propter si cum tarditate pro-
cedimus velocius id quod intendimus expeditur. quia sic
lucerna prudentie ducimur. quo per directum iter veritatis
ammotis deuisis velocius ^{fini} ^{operi} suoper presentamur. Nonne mi-
tari celestis facies non videtur. et rapidissima regularitate
differt. repentinus sagax natura non parit. et que subito

ingruunt pl⁹ ofusa mente subuertūt Immoderato cursu
 nisi gūitate prepediatur nauis dissoluit^r / et festinato p^u
 fertur catulus cecus nat⁹. Moderatōri verūtamen imbre
 tellus pinguis efficit^r. et ordinato gressu non soluz decen
 tius. immo salubrius grues incedunt. Tu autē carissime
 quia indiuisa vngula velociter agitaris. sepe lapsu ofunde
 ris. quo nimiximmūduz etiam animal iudicaris. Duo au
 dito recedens equus erubiuit rē

Ad audiendum velox / ad credendus sis tardior.

De vulpe et coruo.

Capitulum tredecimum

Ad vulpem absconditam famescentem euz amicus
 coruus non nimis sibi q̄ illi compatiens. gallinas
 in secreto manētes. fraudis vi studeret adducere
 ad eas se conculit et salute proditionis pposita dixit. An
 nūctio vobis gaudiuz magnum. qm̄ vulpes monialis esse
 et a est / et depoluit feritatez. Venite securate decetero. et
 videte mirabile. qm̄ in oratorio vetata cantat horaz deuotis
 laudibus vespertimaz. Mox ille leuitate cordis credentes
 cum pergerēt inuentū gallū secum ducere conabant^r. At
 ille mira dotatus intelligēcia. q̄ totius verbi dolum preci
 piens p̄hs vxorib⁹ dixit. Audite me inſēlate nimis credu
 le Duo nanqz tenditis nisi duce fraudis in mortem. Nem
 pe si in coruo fore creditis veritatez. et speratis de vulpi bz
 bonitate m. lucem esse putatis in tenebzis. et in vicijs sic
 virtutem. Sed hoc nimix impossibile est. qm̄ splendor so
 lum de lumine rutilat. et virtutis stilla de vena bonitatis
 tantum distillat. Non audistis adhuc vt video sentēcias
 sapientum. veloci quidē aure audiendū est / et graui cor
 de credendus. Oportet enim diligenter attendere quid et
 cui credat^r. Reuera m̄m⁹ p̄m de amico et inimico pariter
 creditur. cum amore et odio lingue libra fallacis liquū dē
 affectōnis pondere in obliquitatem trahat^r. Vex nulli se
 curius q̄ amico de malis / et inimico de bonis accomodatur
 audire. De te vō nunq̄ credis inimico tuo in eternuz. quia

si bene dicit sophista est. de bono tēdit ad malū. si male di-
cit facit qd suum est. Ipsius igit bonitati hosti cōmuni
inuidō credendūz non est. quia cum ocul⁹ sit liuīd⁹ ama-
tor tenebre lincem odit. Ad cuiuscūq; turbandū serenum
nigrum infamie lingua spargit. Sic nimiz multiloquiū di-
lectori/adulatozi/mendaci pariter et fallaci/ credulitatis
assensuz mandauerūt prudētes fore nullaten⁹ tribuendūz
In multiloquio em̄ peccatū non dērit. et adulator falsa p-
veris eudit. Sic assueta lingua mendacis hūic se facili⁹
dirūt. et fallax anima libentē rethē dolositatis expandet.
Similr autēz tuorū auidō aut iracūdo audit⁹ nequaquā sapi-
entis impendit. leue nanq; verbū vt res captet q̄ntoci⁹
mittit. ⁊ ab ira seu inimicia vel inuidia nubila a vitate quī-
dem oris rectitudo curuat. Quid tandē nisi q; nulli min⁹
qm̄ tibi de bonis credas. Naturalitē quīdem laudem appeti-
mus aut maiora omniter de nobis estimam⁹. Ad hoc autē
est eloquiūz ponderandū qm̄ tantūz credendū est possibile
et hoc dūtaxat oueniens est. Et oueniencia verbi. ex cir-
cumstācia percipit facti. Hec siquidem sunt rei qualitas.
locus temp⁹ ⁊ mod⁹. Sic igit fallaci credere curuo stul-
tum est. et oīno demencia vulpem deposita feritate in ora-
torio relataz cantare. Hoc em̄ vulpine caude non ouenit
et totaliter veritas a circūstancijs ipsi⁹ dissentit. Quāquī-
dem ergo mltā cautela circa credendūz adhibenda est. et
rei veritas tāta diligēcia inquirēda. p̄certo stultissimūz
est cito credere. et piculosum cicius post leuem credulita-
tem moueri. Quib⁹ eruditis dimisso coruo galluz galline
sequēte sunt. ¶ Quietē mentis dilige et ociuz fu-
ge. ¶ De boue et lupo ¶ Capitulum decimūquartum

In vespertina quidēz hora. iugo bouem oneratum
arantēz/ociosus vagusq; lup⁹ repiens. quasi cōm-
patiens dixit illi. Quādo tu solutus beata liberta-
te vagaberis. ac q̄ete tam lassus refocillaberis ociosus. At
ille respondit. Nimiz quando sapiēcia relinquet naturāz

Labores enim quod diu sustineat membrorum societas. nequaquam
 me rapiet vagationis captiua libertas. aut ociositas cordis
 tempestatibus fluctuans. Namque vagatio alienatio quedam
 mentis. et ocium tempestas est cordis. Siquidem alienatio
 a virtute. mox sensus sicut chaim profugus vagusque diffundit
 duntaxat. et veluti dauid statim procella viciositatis inuoluit
 animam ociosus. Ligatura enim membrorum propter assiduum
 motum priuata est sensu. et in albagia velocius repente
 ingruit motus. Ad hoc lupus aduixit. Nunquid ergo qui
 escet sapiens. Ad quod vos. Non qui escit sapiens solum
 immo possidet eum secunda quies. Non attendisti quod ad
 quietationem maiorem principii sensuum superior mandibula
 non mouetur. Verumtamen nunquam est ociosus sapiens/ con-
 tinuo quidem/ aut mente exercitat/ aut corpe. Quid est
 enim ocium/ nisi proditio irreuocabilis horre. effusio vite. re-
 trogradatio perficiencie. sic gignit carnis desideria. parit su-
 perbiam. accendit luxuriam. soluit linguam. nutrit indige-
 ciam. introducit rapinam. egestatem namque operatur remissa
 manus. et qui sectatur ocium/ est stultissimus. Attamen ocio
 sabbatizante ysrahel celum non influxit manna. quoniam et aqua
 putrescit immobilis. et immotus ensis rubigine mox sor-
 descit. pax quietus obstupuit. et vestem depositam dirus
 tinee dens corrodit. Sed contra polus continue currit
 Cor dum viuere non quiescit. naturalis virtus non dormit
 et reuera mundi prudentia semper agit. Propter hoc caris-
 sime. ocium vitans. aut aro. aut comedo. aut rumino. aut
 ligatis nuceula sensibus digerens requiesco. Quibus audi-
 tis lupus ociosus vagusque abiit.

¶ Doctus loquere et avarus sis ubi. ¶ De coruo et rana

¶ Capitulum quindeimum

¶ Est multum laborem et studium vix tandem cor-
 uis eius eloqui didicisset. desuper audies ranam fantem de-
 scendit et dixit Quis loqui soror te docuit At illa
 respondit. Nemo certe. sed subtracta cauda. loquelam mihi

dedit liberalis natura. Tūc coruꝝ. felicē quippe omuatōꝝ
reorꝝ p̄ bestialitatis cauda. ratōnis linguam dediſſe. Cui ra
na mox inquit. Tibi vero vnde hoc contigit frater. et ille
Longis laboribus ⁊ studiosis. qm̄ ipam emi ⁊ didici. Sta
timqꝝ ob munus inflata rana subuinxit. Ecce tu loqui do
ctus es/et ego non docta. si placet loquacitatibus imita
mur. vt appareat nrm̄ habundanciꝝ quis loquat̄. Ad hec
coruus/rummata sententia dixit. Ego dumtaxat pauca hec
ſcio loqui. que didici. Sed bene vox est. q̄ tu eloqui mini
me didicisti. neqꝝ ipam emisisti. quia si emisſes ⁊ erudita fu
iſſes. non ſic eloquia effunderes. ſed aut prudentia vende
res. beneficencia ſeu donares. At illa garrula inquit. mo
do tu loqueris. cui vendis. mox ille. ſapienti quippe. cui
nihil ordinate actum eſt pditum. et quicquid aptum eſt
carum. Non audiſti quod argentus electum. lingua iuſti
eo q̄ rariffima ſit. Nam clauſura que raro apitur eſt forti
or. et lingua minus frequētata ſolidior. Namqꝝ quod diu
rectum tenet̄. difficilius obliquat̄. Sed dum lingua nō
loquitur tenet rectum. Reuera mentis conceptus eſt ver
bum. vbi ergo hoc nimis effunditur. interdum eſt ratōnis
vinculum diſſolutum. Nonne. in mltiplicitate ſermonum.
humanuz in babilonia confuſum eſt labium. et diuine veri
tatis tuba. breuiloquio in ſyna tantuz decalogum eſt locu
ta. adminꝝ loquendum os labioꝝ ianua claudit̄. et arte
ria cratera p̄pter hec hoſtiolo circumdat̄. Nam ſi vox qui
dem verbum eſt. et non ſonus. optet q̄ meditatōe concipi
atur. formetur conſilio. dirigat̄ iudicio. et poſt hoc ſuo lo
co et tempe digeſtum. ap̄tis in auribus pandat̄. Quinqꝝ
vocales date ſunt homini. vt parce loqueretur ad ſenſum
atqꝝ ob hoc lingua. vnum eſt locutōnis instrumentum. et
gustus. vt pauca quidē prius. ratōne p̄guſtata dicamꝝ.
Non audiſti quod ſcriptum eſt. Ventuz ſem̄mabūt/et tur
binem metent. Nam cum in mltiloquio peccatuz non deſit.
procerto qui vento loq̄citat̄ effundit̄. in digeſtis platis

conturbat alios aut turbatur. Quamobrem antiquis prophetae semper placuit parce loqui. Quid plura. qui multum loquitur. modicum ruminat. et verbum occiduum hinc eructat.

¶ Dic voce tenui et age rem actu grandi.

¶ De Leone et Asino.

¶ Capiculu. xvi.

Leonem socius asinus antecedit. cum de longe luporum turmam aspiceret. mox palatinam vocem statim cepit emittere. ut granditate ventosa sic pusilla nimis grex inimicus timeret. At vero cum hostes a clamore hunc asinum esse cognosceret. fixi fortiter ceperunt ridere scientes quidem tanto sonitu pectoris. minime cordis respondere virtutem. Tunc leo precepta voce statim cucurrit ad socium atque dixit. Amice quid tibi est quod clamasti. Cui ille. mi frater. grex luporum apparuit. quem grandi voce perterritum nec se mouit. sed mox ad odorem tuum non sine mea admiratione disparuit. Ad haec leo prudencialiter subridens inquit. Si nosti nequam lupus est callidus. clamorem deridet. tantumque timet virtutem. latratum canis irrisione subsanat. dummodo morsum effugiat. nimirum expertus miles tubam bellicam non pauescit. sed gladium. et eruditus phus nubis tonitruum non veretur sed fulgur. quod est est clamor. nisi pectoris euacuat ventus effusus. Nempe vacua magis sonat vento saepe concrepant. Propter hoc carissime qui clamoribus nititur minime a sapiente et timetur. quoniam hic ventosus et vacuus. sine virtutis fore soliditate notatur. Clamore siquidem iracundie flamma in elibano cordis accendit. de qua statim fumus resoluit. et obscurata ratione virtutis splendor fuscat. Ex lumine namque rationis oritur virtus. Hoc igitur prudenter dumtaxat efficit. quod inanis apparentie sprete voce rei granditate finitur. Nimirum ut regularis celestis motus est actus virtuosus. Quamobrem grandi virtute sine sono operetur. Quo dicto de clamorosa voce vercedat asinus. a leonis societate discessit.

¶ Gloriosa est prosperitas moderata

Qum titan vniformi regularitate stabiliter mouere
tur. Nimis hoc admirans mercurius. hac eū mox
questione pulsauit. vt quid semper in ecliptica
volueris. ibidemq; fixus nunquam inde mutaris. **Qui** dixit
Fons sapientie fuisti dudum estimatus a seculis. et hoc ig
noras. **Qui**s gloriozor inter stellas. nonne sol cui fontali
ter indita est lux p̄mogenita. que tota celozum est species
et gloria stellarum. **P**ropter hoc carissime. media semper
moderantia ventiloꝝ. nec vnquā ab ea declino si considerasti
Namq; inimicoꝝum gignitura est grata p̄sp̄ritas et su
scitatio luuioꝝum. nec vllum vnq; ostendit veritatis ami
cum. **Q**uamobrem mea maxime moderantia quidem amplex
tenda est. ne cum emulos iniuste eudit p̄sp̄ritas. iuste
formet eos p̄sp̄ritatis in moderata p̄ueritas. **N**imis
rum. ex hoc regulus apum / aculeum in fortune cella depo
suit. quem natura naturaliter sic instruxit. vt cum est agē
di facultas validioꝝ. sit excedendi tunc auctoritas minor
Ceca quidem lux. diesq; volatilis. mutabiliū p̄sp̄ritas
est. **V**nde semper oportet pauescere. ne lux vertatur in te
nebras. et nox diei repentino cursu succedat. atq; ex inde
prudenter in p̄sp̄ritis modestie magis / ac beneficentie intē
damus. vt vna vitantes siquidem inimicos. et altera giga
nentes / amicos. **S**i contra nos quandoq; tempestas ingru
erit aduersitatis. portū salutaris effugij reperiamus p̄
paratū prouide in amicis. **R**euerē nauta prudentioꝝ. dum
aduersum tempestatis future trepidat impetum. intrans
quillitatis sereno circumspectus. moderantie medio tutū
vt nauiget ponit velum **S**ed vt excessiua rutilantia visum
eundit. et immoderata leticia cor extinguit. sic nempe p̄
sp̄ritas immodesta confunditur. quoniam vt in tempoꝝ
ramento sanitas corporis. ita in modestia salus mētis **N**on
ne timemus in arduis naturaliter ne cadamus. ob hoc
moderatissime p̄sp̄ritantes in humiditatis solido fundo

pedem super alterum teneamus. ut sic in medio permanentes
 quasi inter profunda et alta iam non timentes humiliari.
 sed amantes in humilitate seruari. salutari nos ductu diri
 gente sapientie transeamus. In altis etenim fluctibus pup
 pis securiter nauigat. in firmamento littoꝝ si alteris in sepa
 biliter remum ponat. Et suū quis tutius sursum edificium
 eleuat / si fundamentū eius in profundioribus magis viget.
 Quomodo igitur celestis serenitas. quanto lucidior.
 tanto tranquillior. sic sapientis prosperitas esse debet mo
 deratior quanto maior. Quibus digestis tacuit.

Reminē spernas s; vnicuiq; debitū honore impēdas rē.

De Leone Vulpe et mure.

Capitulū. xviii.

Leonem et vulpi querendo pastum gradientibus simul
 ut sic ars potētie vni. et ars fraudis alteri subue
 niat. Mus spaciatus post esū discurrens occur
 rit. quem leo facie curiali respiciens. cauda deposita humi
 liter salutauit. Illa vero sursum collo caudaq; sua porrectis
 tantillum nudum caudule / in flatione facta tanta derisit.
 Mox ille astutus honorem in honorantem non sero / gratū
 refundens dissimulatione vultum tēdit in passus ex illato
 a vulpe vulnere. tamē menti credit pētus passū. Deinde
 cum illi quodam graui famis ardore. sparsis oculis effre
 natim tendentes in absconditos laqueos pede minus pūde
 pariter incidissent. Mus gnarus euentus cucurrit ad lo
 cum. et leonem salutatis nō immemor. corrosis laqueis
 saluanti sic procurauit salutem. Socie vero gestu humili
 ac eidem deprecatio continuo flagitanti. derisiois memoz
 risu subsannationis respondit. Quid in me cōspicis. iuuet
 te cauda tua. quam olim superbiens erexisti et superad
 dens inquit. vulpes calida es. sed prudentia cares. Resci
 uisti q; in rebus minimis quandam vim natura distribuē.
 Quamobrem nihil est a sapiente spernendū. quomā habet

omnibusque res suo loco et tempore iuuamentum. Nec attenden-
dum est quidem ad modicitatem molis. sed ad quantitatem virtutis.
Plura namque paruitate molis exigua. granditate virtutis
sunt maxima. Ceteris enim virtuosiores sunt lapides mino-
res. et rerum ingentium res parue sunt seminales. Quid enim
in membris pupilla paruius. et tamen carior. et magis salus
exiguo clauo pendet potius quam a malo. Quid plura Ara-
nea paruula virum necat. et pulex infestissimum hunc eruat.
Neminem igitur spernes. quoniam unusquisque. aut potest valere
neque parum est si non nocet. sed et suum cuiuslibet honorem
impendas. Quid enim honor aliud est. quam omnium virtutum
unus actus. Agitur hic namque de prudentia. quam cui. quoniam
ubi. quomodo. tribuat attendit. iusticia vero ut nec iusto
minus. Magnanimitate quidem ut et debito amplius. Ni-
mirum et epantia qua modestius impendat. Extra modum
tamen honorare illud est. qui ergo honore preuenit alium
honorat per amplius semetipsum. Nam honorator proiudus
lege rationis ostendit fore omnium possessor virtutum. Duo
dicto recedens. vulpem superbam irretitam dimisit.

¶ Esto amicis cunctis. intimus paucis. Fidelissimus vniuersis.
¶ De erimatio et viperula. **¶** Capitulum. xix.

Spinosum erimacium. viperula cernens mirata de co-
rice dixit ei. Tu quis es. Cui ille. fidelis amicus.
et illa. quid est amicus. tunc erimacius inquit. Ami-
cus est qui vna tecum est anima. Sed verus est. cui si mollis
spina adhererit pungit. Nam qui vere diligit in ludis cor-
ripit. et in facinoribus qui blanditur odit. Ad hec viperula dixit
Placet certe satis quod amicitia sit intima vnitatis cordium.
Spina vero quod sit veritas minus placet. Vera namque dilectio
non in superficie sed in re. non in asperitate sed in tranquil-
litate fundatur. Nonne spina de radice maledictionis pro-
cessit. Tunc erimacius punctus inuestiua subiunxit.
Scio karissima. scio quod amor et odium in sola substantia

radicentur. Unde in venenosa letalitate tua generalis inimicitia est. et medicinali mea quidem amicitia est communis. **A**ttamen dilectionis veritas. fallitasque subiecte substantie notatur ex cortice. Verus enim amor de foris pungit. et mulcet intus. foris arefcit. et dulcescit intrinsecus. extra percutit. medetur interius. Est enim quasi medicina amara. Nam ut aristotiles scribit. diligit quasi odies senex. et fidei dauid amatori est dictum. quod se quidem odiat diligendo. **F**ictus vero amor. oculorum nitet in lumine. sapit in ore. mulcet in aure. ridet in facie. placet in cute. intus tamen venenum sardonicum quod nimirum quos perimit. risu facit perire. aut forte de picto cortice gloriatur. Nempe basilisci rutilat oculis et occidit. Scorpio prius lingit quam peccat. et dum ore blando emollit cutem caude venenosum aculeum magis figit. Syrena cantat suauiter. ut stupfactum nau tam naufragio deuoret. Et ubi amnis periculosus est transitus. ibi aque facies plus arridet. Spina ergo criminata verus et sensatus amicus. et pictura vipera fraudulentus. Quomiam et addens inquit. Spina quippe mea de radice maledictionis non pullulat. sed internam substantiam carriorem esse demonstrat. Spinis enim armata natura rosas et sub spinoso cortice fructum condit castanea medullat. **H**is autem auditis vipa dixit. Postquam verus amicus es et sensatus. vellem si placeret speciali amicitia tecum stringi. At ille respondit. Ego certe amicus sum cunctis. intimus paucis. fidelissimus vniuersis. Nam qui non omnes diligit. nullatenus ex virtute amavit. Et qui est intimus pluribus dilector. nullius est magnus. Minuitur enim diuisa virtus. Nimirum mater plus diligit vnicum quam simul numerum si habuisset natoz. Attamen si finaliter vis audire. Nulli ergo intima dilectione astringor. nisi cuius virtute in longis temporibus et virtutem in mille calamitatibus ignibus coprobo. vnum enim nouum. nouus amicus. Sapit quidem in ore bulit in vere. fallit in capite. latet turbulenti

Spina quippe mea de radice maledictionis non pullulat.

in fece. huius amicus stultorum efficietur similis. Duo die
to repudiatam dimisit etc.

¶ Vni electissimo tantum cum necesse fuerit potius creda
De coruo et columba. ¶ Capitulum .xx

Corvus cum ruminaret inter se. cui sui cordis inter
dum posset comunicare secretum. coluba talia cogi
tantes aspiciens / accessit ad eum dicens. Quid
est quod tanta meditatione cogitas frater. Cui ille. Meditor
certe modo. quod stultorum infinitus est numerus. et sapientium
valde paucus. quippe cogitatus ipsius cordis est minimum
Nam qui reuelat quod cogitat cor demonstrat. Que igitur
es. ut demum et credam tibi cor meum tam michi carissimum.
vitam meam tam occultissimam. medullam meam tam profundissimam
radicem meam. tam secretissimam / secretum meum michi. quia
cor meum michi. Tunc columba talibus auditis adiunxit.
Scio certe quod callidus es natura. ob hoc rogo frater. me in
strue. quatenus et quibus si necesse fuerit credam securiter cor
meum quandoque. Mox ille libenter annuens inquit. Nimirum
aut vni. aut nulli. Electissima enim pauca et fides rara. Is
autem sic vas preciosissimum et gelosum namque in hoc cor salubri
ter conditur. quia nec a seipso unquam dissoluitur. neque a ferro
vel alio frangitur. nec mira eius soliditas a subtilissimo calo
ris aculeo penetratur. Quippe venam auream natura telluris in
abditis odit. et radicem viuificam in profundiora solida plata
mittit. Sic medulla carissima in ossibus latuit / et visus gem
mam grandineam. deus sub septem tunicarum emisperijs collo
cauit. Nimirum os sapientium in cordibus eorum. quoniam hoc quidem
eis nimis carissimum. ut sic celatum foret et a corde possessum
in archa vite depositum abscederet. Sed cor stultorum in ore
ipsorum. quia os in eis cordes tenet dominium. et apertum potius
habentes parumpendentes cor leui aura. hoc leuius euomunt /
quamobrem citissime pereunt. quoniam pro nichilo vite venam
effundunt. Quibus diligenter notatis illa sic docta recessit.

Domne adūlstatē vt vīcās . paciēcie vally te magnanimitas de grano frumenti et lapidis . **¶ Capitulum . xxi .**

Frumenti granū proiectū in terra et mortuum . cum iuxta siccū lapidem pullulasset . hic admirat⁹ ita fertur ei dixisse **V**nde tibi cōtrito et mortuo spiritūs germinadi . cum ego dūm conteroz . eo p̄dictus si sum in aqua profūda . **C**ui granū respondit . **H**oc michi carissime virtutis ex grāditate cōtingit . q̄ fit vt passio mea sit actio . et dum morioz re uiuisco . **R**erum em̄ in virtute maximarum . tunc magis intendit̄ valitudo . cum eaz cōterit̄ . aut morit̄ corporea magnitudo . **N**imirū fenix mortuā generat . et cinamomi aromatica species trita fortissime plus inflamat . **A**t vero in quib⁹ minus p̄ualet virtus . res ex huiusmodi confundunt̄ . **P**reciositatē namqz dracōtidis perdit draco . cum eo si morit̄ . et magnes non attrahit si teratur . **S**e infirmū membrū sine dolore tangi nō patitur et sanum cum tangit̄ delectat̄ . **N**on audisti qz virtuosus . cum ex aduersis cōterit̄ . tunc magnanimioz inuenit̄ . **I**n calamitate siquidem sumit̄ per amplius spiritū . et triūphatua ratio tunc vehemētius roborat̄ . **Q**uipe si flagellat̄ iuste ab eo quem olim offendit̄ . grates agit equanimiter . tollerando fortissime . emendat potēt̄ . qd egerat molliter . pruersū turpiter ordīnatū decorat . ac offēsā iustitie paciētia reconpēsāt . **H**ic virtutē lapsam virtutis fortitudi ne reparat . et malū bono reformat . **V**erū si iniuste patitur tunc non solum paciēdo magnanimiter agit . sed mirabiliter triūphando passus cōiunctus cōiūncit̄ . quia bonū suū inamissibiliter virtute salua possidet . **I**n malis em̄ nō vīcē victoria est virtutis . **N**emo aut̄ vīcēt̄ . nisi eū suū verum bonum eripit̄ . **T**otum aut̄ bonū magnanimi in virtute sua consistit̄ . ea namqz sibi sufficiens est ac excellēs . ipaqz gaudens . vnde virtute salua . nulla eum denudat foris priuatio nulla inhonestat cōfusio . nulla tūc mestificat sc̄sus . afflictō **N**onne sanctus iob virtute diues . temporalium non est

Et paupatus in opia. et tã excellens ioseph. nõ est dehone
status infamia. Eademq; gaudens tobias. cecitatis quidã
rõ est de solatus ex tenebra. **S**i paciens igit fueris quã
tuncq; te foris impugnat aduersitas. non cõfundit. qã
in miseria magnanimitatis si tantũ clipeus affuit / passus
victor semper mansit. **S**ic igit amico suo cõquerenti. so
crates passe mētis medicus fuit. **Q**uis quis vult dicat aut
faciat tibi iniuriam. tu tamẽ nichil pacieris. si tm̃ tecũ sit
virtus magnanimitatis. **N**immo prudens magnanim? in
aduersitatib; gloriat. quia in infirmitate virtus non solũ
p̃ficiat. immo venenũ veneno concit. **A**nt hieon lignum
incendio expurgat. ⁊ electum aurũ in camino rutilat ap
probatũ. **I**n aduersitate igit dumtaxat impacies vincit
et in ea sapiens magnanimitate munitus. aut quid corri
gitur. aut medicamine p̃seruat. aut coronatur examine.
Quibus diffinitis contigit r̃e.

Magis semp p̃te mie teneas de vrsu ⁊ colũba **C. xxij**
Ursi catulum in captũ agniculũ seiuente. desup col
lũba p̃spiciens inquit **U**t quid tã in miserũ seuis
Cui ille. **S**i generatõz cõplexionẽq; et meũ morẽ
attendes tu tibi respõderes. **N**imirũ vrsi sum filius. vrsũ
me fore phisonemia ostẽdit. **U**rsi nunc imitor morẽ. **T**ũc
illa subiunxit **L**inque corruptã generatõz. vince fellicam
cõplexionem. deponne fericiũ morẽ. **N**amq; deus clemens.
creauit te. naturaq; pia nutrit te. plana est terra sustõtas
te. dulci saguine viuũ amica mēbroz. cõpagine sistis. et
humorũ tuorũ pacis federe solidaris. **R**euera totus ordo
nature ad pietatẽ te trahit. **C**elestia em̃ ac terrestria regu
la tantum bonitatis agunt vt viuas. qui p̃pe non emis vi
uificũ motum celi. lumen cõseruat inũm solis. flatũ aeris.
non exuberantis impetũ fluminis qui b; viuũ. **V**nde que
so tibi hæc oia nisi ex sola nature elementia. **I**git̃ derelin
que furozem mitiga rabiẽ. qui esce seuire. et te adimitan
dum communem pietatem conuerte. **A**d hæc ille parum

emolliens respondit. Nemp̄ que sapienter hortaris hec
 agere. si mala domātem omnia rationē haberem. Mox illa
 Bene inquit dixisti. qm̄ om̄is crudelis asperitas. ex ferita
 te bestialis mentis assurgit. Exasperatum enim mare pfun
 ditur tenebra. et planatū aurū politura rutilantius micat
 Sic lux sapientie. mansuete lenitatis est socia. et pietatis
 plenissime semp̄ amica. Sed perturbata mente ira est nubi
 la. et insipientia obscura crudelitas. Sapiens ergo ratōne
 preclara. mala omnia vincens passius offensā/magnanimi
 tatis potentia spernit. beneficentia liberalitatis remittit.
 nec amplius q̄dē magnificētia sui cordis meminit. Sic illa
 ta mala/constantia frāgit. paciencia vincit. et triūphatorē
 ex toto per misericordiā se ostendit. Nouit em̄ nocentem
 fore iracundie iam subiectū. et idcirco deuictus et passius
 victor cōpatit̄. et per sue pietatis antidotū infirmitas
 tis alterius curat malum. Ira igit̄ sapientis inuicta pax
 vindicta clemētia. In bonis enim sūma victoria. in malis
 virtus inuiolata. Attamē qui flāmis ire cito accenditur.
 Fetet igne retro vt sulphur. Sed cum oportune prudens
 irascitur. splendet hoc digestū vt aurum. Iracundus ergo
 sulphur fetidum ignitum. et iratus sapiens est. et hoc ip
 sum aurum digestū. Quibus digestis abiit.

¶ Si quemq̄ offenderis pauescē sēp̄ huiusmodi de vulpe
 et aspidē.

¶ Capitulum. xxiii

imis esuriēs vulpes querēdo pastū hinc inde cum
 Furibunda discurreret. passu min⁹ p̄uido calcant
 aspidem. occultis anfractibus gradientē. Mox ille
 furore durissio paccensus momordit calcantē. et illa impa
 ciens morsum refudit quātotius in mordentē. Sic igitur
 communis furoris in communem vindictam venenositate
 diffusa. diuisi sunt. statim querentes post vulnera medici
 nam. Deinde cum euolutis temporibus sibi inuicem occur
 rissent. mox aspis antique iniurie recordata est. ac noua
 mota iracundia in nouam cepit exasperare vindictam.

Palliata ergo cordis nequicia. leto vultu procedens pro
ditōe plena. salute pposita callide callidā allocuta ē dicēs
In veritate nunc te carissima inquirebā. vt oris mortu per
ditam. oris osculo redderem pacem gratam **Q**uid enim vi
tali pace mortalibus carius. terreus iocundius. cunctis
amabilis aut tam gratum. **N**imirum pacis federe cūcta
manente trāquillitate viuencia et vigēt. eiusq; lege ac or
dine ciuilia florent. cōe pacis est bonū **A**d hęc illa callidior
mox verbis. insaniēte. parca puidētia sic respōdit. **Q**uāp
pe diuinissimū bonū pax est. si vera est. **S**ed si sophistica.
est lux ob nubilans. vita mortifera. et dulcedo est veneno
sa. **N**ullum enim pdibilis malū q̄ inimicicia pace opertā
Igitur tecum carissima sit tua pax. **N**imirū vbi est offēse
memoria. ibi ira. **S**ed cupit ira vīdīctā mittit fraudulē
tiam. que inferendā serpit ad penam. **C**or tuū non video. s̄
ad rationē recurro et eius lumine seuū pectus absconditū
rimor. **V**era nāq; pax. nūq; offēse reminiscit. sed ficta.
obliuionē eius non patit. **E**t infima quāde oblite inter dū
iniurie recordat. **N**ūm timēdus semp et cauendus offēse
est. quia tenax iniuria. leuis ira. expectata vīdīctā tarda
clementia. **N**amq; fratres ioseph quē offēderāt adolescē
tes timuerūt et senes. **Q**uo dicto euitato hoste discessit.
Cum electo socio proficiscaris aut conuerseris **De vul
pe peregrinante.**

Capitulum xxiii

Ad declinacōis etate vulpes deducta. patratū reat?
conscia. vt satisfaceret peregrinare cū veller. mox
peregrinatōnis eius rumor insonit. et peregrine
cans in comitem se dedit. **C**ū vetula dixit. **L**atras et mor
dens puocator inimicicie es. non ibo tecum. **Q**uo quīdem
repudiato onager inquit. seq̄r te soror. **E**t illa. **I**n sereno
dolens. et in tenebris gaudens liuidus es. **S**i michi malū in
grūerit letararis. si bonū contingeret tristararis **V**ade qz
nolo in comitem. luminis hostem **Q**uo electo. statim vsus
se offerens aduenit. **C**ū vulpes respondit. **A**ccendibilis

nempe nimis es pectoris. et paratā vīdicte vngulā habes.
Si fortasse in me vel in aliū seuus irrueres. sic aut cōfun-
 deres sociam. aut ream hostiliter lamias. **T**ecū ergo non
 pergā. **T**unc leoni idipm cum pteret inquit. **Q**ueso cas-
 tissime vt mecū nō venias. qm precordialis validitate vir-
 tutis multū es psumptuosus et audax. **T**ale quid te cō-
 tingeret forte attemptare. vnde vix aut nūq̄ pedē eripere
Deinde dimisso leone. pauo in sociū cū se offeret. audiuit
Mirum. aurea penna desidiaris et pompa effunderis.
 tecum non pgam. qm nolo caudam perdere ob tuā pompā
 et pennam. **Q**uo sic repudiato. lupus se obtulit et dixit.
Queso vt cōtrita recipias penitentē. **C**ui illa. **R**ogo vt di-
 mittas facinora me lugentem. qui ppe cū fure nullatenus
 vadam. ne tue dampnatōnis aut criminis particeps fiam.
Sed et porco mox ingerenti se dixit. **V**ade quia nolo tuā
 sordescere feditato. **F**inaliter vero asino multū se prebenti
 respondit. **R**ecede a me insensate. qm quidem alicui sine ra-
 tione clamares. et occurrentibz lupis vna cum stulto con-
 funderer. **C**unctis ergo hīs cum rationis iudicio ofuta-
 tis. confurgēs vulpes secū hęc allecta precibz duxit ani-
 malia. **P**antherā videlicet cuius os redolet. **S**imeam que
 in plenilunio gaudet. agnū mitē. pusillanimē leporem. **E**ri-
 natū cuius spīnose. bouem de labore viuente. **C**rusimum
 sordes vitantē. formicamqz prudentē. **C**um quibz cū hilari-
 ter pergeret. coruus ei obuius dixit. **Q**ue nam est hęc ca-
 terua. **C**ui illa. **E**lecta qui dē est comitua prudētis. **N**āqz
 cum electo electus eris. et qui cū sapientibz gradit⁹ sa-
 piens erit. **E**t ille. **R**ecte iudicasti. **S**ed doce quibz conū-
 satur et prosperatur. **M**ox illa. **C**um amatore qui ppe sa-
 pientie zelatore iustitie. et amicitie fideli cultore. **Q**uibus
 diffinitis vltra processit.

In cūctis esto spoliatus **De aure natura oculo** **C. xxv**

Audiens auris. q̄ ocul⁹ palpebra tuebat. acuto pūc-
 ta inuidētie aculeo nature dixit **U**t quid oculū tam

volatilium palpebrarum munitione vallasti. me autem sic nudam
vndiq; dimisisti. Certe nec eo me minus pretio habere de-
bueris quam si delectat lux. per amplius tamen verbum. Et si
visus instruit. plus auditus. Cui illa veriusque arte sapien-
tie fabricatrix patienter respondit. Si videres quippe et
litum membrorum luce rationis attenderes. nunc me magis
gratiarum actione. quam causarum querula questione pulsares.
Nonne locata es in profundis. et osse ac cartilagine circum
quaque munita. foris tamen lucerna corporis est oculus. et ob
hoc prudenter pellicula velocitatis armat. Sed propter
hoc digne is hostiolo claudit. ut volenti qui de nichil in-
decens spargente radio presentet. Ad hec auris adiunxit.
Cur et michi repudiationis ianuam non dedisti. Aut forte
minus putasti corruptorum auricule quam pupille. Non audisti
quod primum aditum morti. precepto venenoso serpentis eloquio
effrenatus mulieris auditus exhibuit. Directe siquidem
usque ad cor penetrat verbum. quam apta semita stillat auri pec-
toris riuus. Tunc natura subiunxit. Sicut non est intuens
dum nisi quod licet. sic nec audiendum est nisi quod deceat.
Nonne te ob hoc in medio capitis situavi. Omnis enim sa-
pientis actus debet esse decenti regularitate compositus. et
quemadmodum in celestibus sapientia gubernantis nullus
sine regula cernit motus. Ita et in membris anime pru-
denti subiectis inordinatus apparere nullatenus debet actus.
Unde sapientis. incessus grauis. aspectus pudicus. au-
ditus honestus. status collectus. habitus est aptus. Max-
ime tamen decor prudentie debet relucescere in facie. Cum comu-
sapientie luminosum glorificauerit tantum mosaicum vultum. Ig-
tur quia velox debet esse homo ad audiendum. tibi non addi-
di ianuam. nec tamen cum necesse fuerit. oportuna quodam auditui de-
arte rationis clausura quibus auditus mox pacata auris quietur.
In bonis summa constantia te confirmet. Capitulum xxxvi.
Gelosia. abeston. sinoclites. lapides simul in eodem loco
manentes. de suarum admiratione virtutum incomparabiliter

disceptare ceperunt. **P**rimoq; dixit gelosia. quippe cum adama-
 tina non sine paritate virtutis fortitudine gaudeat plus tamen
 excedo. quam tenacissima. proprie qualitatis vigore. ab igne
 minime calefit. **M**ox abeston illi se proferens inquit. **E**go
 quidem maioris admirabilitatis mihi fallos me estimo. quam inse-
 parabiliter vinctuosum humidum continendo accensus semel.
 vix aut nunquam extinguor. **N**ubis auditis. sinoelites adunxit
Vosmetipsos ut video de mirabilitate vestre contrarie immu-
 tabilitatis iactatis. **A**ttamen ego me. siquidem mimorem
 non puto. quam varietate mirabili cum luna continue cresco et
 decresco. sed quoniam qui seipsum commendat. non ille probatur
 est. ex hoc ipsis non immerito placuit. carbunculi audire se-
 tentiam radiancis. qui prodictus de causa. equo rationis li-
 bramine mox disceptantium litem sententianaliter diffinitur
 dixitq;. **C**um contrariorum habituale. sit prestantius. calefieri
 ad melius est mutari. **I**gitur enim infrigidari erit in dete-
 rius converti. **S**ed nimirum in continuo fluxu esse. nichil est
 esse. **N**am secundum non esse est. **U**nde res omnis quantumcumque
 habet de mutacione tamen et de non esse. **D**ico ergo nunquam pro-
 moueri ad melius obstinacie dura nequicia est. **N**ec unquam in de-
 terius converti constantia sapientie. **A**ttamen semper mutari
 desipientie vesania iudicat. **Q**uoniam amens est qui ut lu-
 na rationalis lucis orbat. stabilitate mutat. **A**rundinem
 siquidem vacua exalationis semper influxus hinc inde mobilizat
 et omni vento confluentibus continue fluida spargitur maris
 vnda. **N**on audisti quod sagax vulpes semel responderit came-
 lionti. de adeptione coloris aurei glanti. quippe ubi non est
 stabilitas. vmbrialis est entitas. et glans non est vera.
Nonne quantum de stabilitate. tantum de mobilitate tenent
 omnia. et in vno genere quoque fixatione stabilita sunt prima.
Porro natura que sapientie quidem ordine regitur in ne-
 cessariis variacionibus stabilitatis amatrix non sine firmamen-
 to uniformitatis mutatur. **N**amque celum semper regulariter
 voluit. ac vicissitudines temporum et etates uniformiter se

sequuntur. Quomodo melodie sapor. et mitior facundie / aures
si mulceant. tamen sine decetis stabilitatis correspondencia sen-
sum anime non delectant. Sic igitur nihil sapiente mobi-
lius ex malis. nihil eo stabilius in bonis. Quibus diffinitis
terminata est lis.

In bono nomine virtutum tetragano semp viget. de lau-
ro oliua palma

Capitulum xxvii.

Inter laurum. oliuam. arangiū atque palmā sic exorta. cū suc-
cedente hieme illis solita viriditate vigentibus. suis ipsa fo-
liis velud arida nudaretur non minus quidē mox confusa quā
liuida vicinis. tetro vultu querulā proposuit questionem.
ut quid semper viridia folia retineris. et transacto fructu
frondes inutiles iam fouetis. Num forte umbratilis appetia
cōplacet. et spreca substantia cortex mulcet. At ille pru-
ritum inuolente sentientes. se inam verbi risu patientie cōfre-
gerūt. Tandē igitur ad veritatē loquentibus illi. prima respōdit
laurus. Ego quidem cōplexione iuuata cōcalui. et idcirco
frigiditate repulsa in me folium semper viuit. Tunc oliua
subiunxit. Nimirum in me humor pinguedinis superescit
quo exundans radix. suas in perpetuum frōdes nutrit. Mox
arangiū inquit. Solidior namque substantia me componit
unde in me bene tēta viriditas nunquā perit. Sic et palma
finaliter addidit. In me quidem folium exaruit nunquā. quā
huiusmodi moderatū germinauit. Post hoc autē laurus vice
omniū eloquens dixit. Non audisti quare sapiens nunquā
ponit clari nominis venustatem. Nimirum quia claritate
prudētie. largitate iusticie. firmitate constātie / parcitate
modestie. semp viget. seipsum dirigit. nullum ledit. in adū-
lis nō deficit. et in prosperis nō mollescit. Igitur hīs virtu-
rum quatuor anchoris sue mentis in portu. sapientie ratē
figit. Quāobrem nunquā eum mundialis fluctus tēpestatis
elidit. Quo dicto quieuerunt.

ExPLICIT liber primus Quadruplici apologi cirilli epī
contra imprudenciam

Incipit Liber Secundus De bono humilitatis et malo superbie. C. primum. **D**e aere et aqua.

umefactus aer de latitudine corporali. claritate substantiali et sublimitate locali. spernendo terram eidem locusus est dicens. **N**ec quid tu punctum opacum semp deorsu manes. **C**ur non interdum erigeris. quare non dilataris. **A**t illa. in patientie firmamento humilitate fundata. patienter respondit. **E**go quidem quod asseris factor me fore punctu. sed hac tamen modicitate punctali corporis mundialis effecta medium in sempiternu quiesco. **C**um tua tu semper magnitudine fluctues. **C**irca me totu celum reuoluunt. et vitalis eius allatio super meam stabilitatem fundatur. **A**t vero quam opacu sum corpus non effusiuua ut tu perimis. immo virtutum celestium retentiuua. precosissimis gemmis et metallis sum intermiscenda adornata. atque extrinsecus ruis herbis brutis et hominibus decorata. quasi vita uiuentium et mater cunctorum vniuersa que in corpe viuunt. diuersorum bonorum plenissimis vberibus alo. **V**erum quia. subens omnia maneo. nulli vnquam molesta. nisi cum a te mea viscera subintrante terremoto concuicior. vite locus. quietis situs. et salutis portus. fixione perpetua gratis omnibus sum parata. **T**u vero situs sursum cum ex hoc ad te confluendum similiter vaporum sis alta pretenciuua susceptiuua. **V**idete densis nubibus dulci lumine uiuentia priuas. **V**idete letalia fulmina mandas. nunc coruscationum roziferas emittis sagittas. nunc terribilia fundis tonitrua sic et veterum hoc pondere bellis. **H**ec quidem grandinis lapide steris. **H**ec procellarum turbine submergis. **N**imirum emissionis superbie tue queque grauissimesunt tempestates. **I**gitur melius est humilitatis opaca modicitas. quam sublimitatis superbe prospiciuitas procellosa. **N**ubibus dictis arrogante confundit.

Contra eos qui supbire incipientes inflant. **D**e anima et corpore **C**apitulum 27.

Coniuunctione et dominio anime caro pariter liberata.

Statim intumuit et letari cepit quod inquietam perditam seruitute
nuper grossicie simul et quietatione gauderet. Sed cum
vilicasset relictam post aliquantulum anima. ut cerneret
qualiter illi esset. tumefactam reperiens inquit. Putabam
quidem diminutam te fore per meam absentiam. Quid est quod
es inflata. At illa respondit. Quippe cum reliquisti me.
subiectam me hactenus et vexatam vna cum require a li-
bertate et magnitudine sum possessa. Ad hoc anima dixit.
Bene video quod sic inflata. ingrataque loqueris virtute ac cog-
nitione priuata. Namque te cum semper habuerim inimicam.
cui vnquam quantum potui nocte ac die paciens tanquam ami-
ca seruui. namque viuificabam te et occidebas me. alebam te
et me desiccabas. delectabam te et tu me contristabas. Cer-
te ventosissime es locuta. nec est mirum quia que vento in-
flant sine ratione ventum tamen emittunt. Attamen ostendam
tibi quid nam sint quies. libertas. et grossicies tua. Miri-
rum hoc requies tibi mors. libertas perditio. et tumefac-
tio et putredo. impugnata es tate veteri. rupturam putres
et paries vermes. Corruptius enim inflauit te flatus. scin-
det te medium effunderis in altum. spargeris in omnem ves-
tum. Nonne mare cum inflatur. procellosa ventositate dif-
funditur. tumore membrum venenatum extendit. et inflata
cute idropisi fundamenta corporis minorant. An ignoras
quod spiritus cum inflatur superbia. ab eo vita relinquitur. in-
grossatus minuitur. extensus disiungitur. erectus demergitur.
et foris apparencia tumefactus vndique sparsus interna sub-
stantia vacuat. Quid ergo turgescens de ventoso spiritu
gloriaris. Attende quam dampnosa sit eius conceptio namque
in ea genus. is stabilissimam terram concutit. nubes aparit.
viscera scindit. et nervos letifero spasmo trahit. Emitte
ergo ex te exaltationis corruptifere flammam. et non amittes
putrefactam substantiam. Quo dicto inflatam reliquit.

¶ Contra eos qui se dignificant maximis

¶ De Hirco et Critio

¶ Capitulum. iij.

Hircus ad fontē veniēs. vt ardentia siti refrigeraret
 interna comectis oculis quidē in laticē. nitore fuffi
 gētē. ſimilitudinē vultus ſui. quā in eā emiferat re
 uerberantibus riuū ſpeculis mox ſuſcepit. **C**unq; vidiffet
 altis ornatum cornib; caput. atq; protēſam faciē barba
 pendente corde hilari. vncem exultationis emiſit. **S**ic qui
 dem cepit et dignificare ſe maximis dicens. **Q**uam decēter
 eminent ſtare in cornuto capite corona pauonica. et tor
 quata ceruix quā conueniēter deſcēderet faciē ſubbarbata
Quem cum audiſſet erinaeiū ſtans et ipſe in fonte deriſit
 amentem et dixit. **S**i poſt tergum oculos haberes. coro
 na et torque te nullo modo dignificares. **N**imirum videres
 caudulam pudendam tuam. et mox humiliat; de fatuoſo
 capite poneres iactantiā tuā. **V**t quid te dignificas maxi
 mis. ac magni pendis miſeriā tuā. **P**one te in libra iuſti
 cie et tunc proſpicias quanti es. **N**epe pugillus es terre
Vt quid te extendis in regna. **F**anilla ignis. quare te eri
 gis ſuper ſtellas. **P**orro ſi te magni exiſtimas cū ſis parui
 at temptabis maiora. et in ſufficientē mox cōfundet te maxi
 ma. **S**ed ſi parui pendis teipſū. vbiq; tutus eris. quoniā
 humilitas parit timorem. timor procurat ſecuritatem hec
 cuſtodit ſalutem. **V**erum ſi te altis dignificas. iā mēſuras
 et iudicas teipſum. **Q**ueſo igitur vt ſequaris cōmune ius
 hoc autem precipit. vt in iudicio nō credatur vni. nec cui
 minus quam ſibi de bonis. **I**n ore ſiquidē pluriū fide robo
 ratum ſtat verbum. et dilectionē magis quā rationē mot;
 ligue ſectat. **N**imis ergo et immoderate te diligens. nōne
 iniuſtiſſime tibi credis. **Q**uāto maior es humilia te in om
 nibus. **C**rede michi. crede michi. quia maxime ſe vilificat
 qui ſe magnis dignificat. **S**icut qui ſe iudicat ſapientem
 fit amens. **L**ux quidē luce cōfundit. et altitudo altitudinē
 curuat. **S**ed altior ſtella mentitur aſpectib;. et cunctis
 inferior luna ſuper omnia decorat. **V**bi ergo profūda hu
 militas. ibi excelsa eſt dignitas. et vbi ex teipſo dicitio

magna. ibi ex virtute dignificatio maxima. Namque dum mundanis cardinibus nos iudicamus indignos / sempiternis celestibus reddit humilitas mox nos dignos. Quibus auditis hircus eruditus quia se dignificauit erubuit.

¶ Contra presumptuosos ¶ De strucione et gallina. C. iiii.

Strucio pedis officio. cum ascendisset in monte. cernens volucres in liquido aere. ale penam se agilitate diffundere presumptionem sumens ex penam. Et ipsum voluit attemptare. Cumque anhelationis impetu parer se mittere. id gallina prespiciens sic ei fertur dixisse. Tene locum tuum carissime. et caue ne penam presumptionis tue tibi amittas virtutis. Qui vilipendens huius salutarem consilium mox respondit. Tace miserima. que cum posses validitate pennarum altis et lucidis perfrui. gratuita pauperis pretoris lucum colis. Quo dicto cordis vigore presumptuoso se cum magno impetu sic emittens. fallacium mentiente statera pennarum. suo pondere corruit et sui oneris descensu rapido. totum se confregit. Tunc ad ululatum dolentis gnara rei gallina descendens ad eum pede tuto venit et dixit. De imprudentia tua non minor. Nimirum quia magno corpori nimis paruam super appositum habes caput. Alia non utili. pedem perdidisti tam comodum. et vanitatis volatus. tibi veritatis abstulisti gressum. Amisisti tuum ausum presumptione non proprium. es eleuatus in caelum. facta est tibi perditio et non salus. Nempe non attendisti quod presumptio dum nimis extendit disiungit et dum erigit diruit. cum ante ponit postponit. Ac intus cum foris inflauerit inaniuit. Nam cum supra vires stomachus hauserit. se confundit. et immoderatissime dilatatum. vitali perditio spiritu. cor semetipsum extinguit. Altius raptum pondus fortius cecidit. Et erectum sine modo velum submergit. Sed omnis moderamine virtus agit. Et natura dimicans contra morbum. tantum in extrema necessitate posse suum ostendit. Tue igitur ita

valitudinis fines age et extra metā tue longitudinis te noli
 extēdere. **D**onus sume qđ possis ferre. et illud bibe qđ pos-
 sis digerē. **C**repat em̄ in proportionatū suis viribz pōd? le-
 uare qui micit. **E**t caput inebriat si immoderate bibat vīnū
Quibus dictis in dolore suo p̄sumptuosū secedēs relinqt.
Contra Audaces **D**e Equo et Mulo **C**api. v.
 oricatus equus sub milite. de longe p̄eliū odorat?
 mox gloria nariū. erectisq; auribz cum arrogātia
 capillozum audacitatis sue misit hīmitū. **C**ūq; aū-
 da ē instabili vngula. se cuneū in hostilē anhelaret immit-
 tere. secus mulus astitit qui et dixit. **P**one frater letalē
 audaciam et pauescens fuge. qm̄ dire transiet te sagitte ⁊
 lancee. ac recordare quia nudus. et mollis te sequit̄ tuus
 venter. **A**t ille flamma p̄toris indignatus ad verbū de
 sociali male gratus cōsilio. tale refudit v̄ne faust? eloquiū
 in amicu. **P**ene quidē es asini filius. et ob hoc corde
 frigidus semper fuisti timidus atq; tardus. **Q**uere lati-
 bulū. et te custodiat mus et lepus. **Q**uibus dictis rapido
 cursu mox cum se misisset in hostes. **V**incinde diris vulne-
 ribus perforatus. vi fusa cum sāguine. debilitate corpis
 soluto tegimīne se p̄stravit. **D**em̄de cum mul? effulis co-
 p̄is bellicis p̄gens semiūuum hunc inuenisset iacentē
 risit audacē et subsannans arrogante. tam malis humilia-
 tum subiunxit. **V**ere te karissime dextrari? genuit. postq;
 bulhēte p̄tore superbie. audacie gloria vitam cū sāguine
 perdidisti. **N**imirum bene scripsit aristotiles p̄horum sūm?
Quod semp callidi corde sepe fatui. capite furiosi. et ama-
 tores sunt vīni. **I**nde furit ebria gallia. estq; spei dedita iu-
 uentus insana. **V**erumne cor in audatōrem dementiā bulli-
 at. splene subter. capite desup et lateraliter iecore. mitigas-
 toris hīs vallauit moderatrix natura. **A**percis quidē ocu-
 lis dormit lepus. quia qui corde est timidus. sup eius cu-
 stodiam semper vigilante prudentia vallat? timoris acie re-
 quiescit securus. **S**ic cor parūius naturaliter est in vigore

Lepus in dextrari? oculis

virtuteq; collecta p̄ fortius amplius . et quob̄ est gr̄adi⁹
minus . Audacior naua facit naufragū ⁊ timorosus salu⁹
venit ad portū . Quamobzē beatus homo qui semp̄ est pas
uicus . qm̄ ad salutem timor rebus viuētib; est prouisus .
Quo dicto audax equus toto fuso sanguine extinet⁹ est .

Contra superbos qui uolunt equi pari deo .

De Simea Cozuo Naua Vulpe **Capitulu . vi .**

Hilem nauam inspiciens hymeā in malum uolociter
ascendentē . cum mox miteret in simile . id corū⁹ ac
tendens cōsiliarius dixit ei . **E**ra in loco tuo carissi
ma . ne in regionē extraneā eleuata . grauis corporis ruina
te preas . **A**t illa uerbis deniq; spreis conscendēs . statim
profunditatis alte contuitu . debilis cerebri imaginatōne
cōfusa ruit inferius . et ceruice fracta nunq̄ decetero vul
tum potuit eleuare in celum . Deniq; pergens cum regem
in solio sedentē purpuratū uidisset . cepit ad simile cupere
sed absēte patrono quasi princeps alter in throno cōsedit
Sed hoc mirum visu vulpecula uenit ad solium . et sa
lutato sophistico rege . ministra prouida ironice flagitauit
mandatum . **C**ui hymeā dixit . **H**oc tm̄ precipio . leta gloriā
cerne . **A**t illa . **E**goq; consulo sane hinc quameito descende
Quod cum negligeret . uanē similitudinib; sitibūda statim
inde pietā est caninis dentibus laceranda . **T**unc ad se re
uerfa dolorib; inquit . **N**e michi quā spreū consilia sapiē
tum . **N**esciebam q̄ ubi non est consilium dēest salus . **Q**ue
cū audisset vulps appropinquauit et dixit . **A**mmodo quip
pe te uideo uexatione . sensui restauratam . quod dilectione
faciens sic arguam . **U**t quid ceteris animalib; ade natura
subiectis . tu sola iugum comune fugiens eidem parifica
ri conaris . **A**t illa respondit . **M**ouet quidem ad hoc inna
ta cupido . **N**onne cunctis brutis humano corpori sū plas
mata conformior . **T**unc vulpes arguēs inquit **Q**uāq̄ cer
te figuraliter homini sis conformis . plus omnibus tamen

q̄ hęc silitudo in te peruertit. **V**ine tua Forma fore deforma
 mior inuenit. **Q**uid em̄z tertina facie turpi? .plāta digita
 ta deforma? nudisq; nati b? fedius . nisi forte caudato pa
 uone/nō caudatā te iudices pulchriorē. **M**ostrū nāq; aut
 fedū est. cuiq; puerse assilasse. **A**n ignoras q; supbiēs spi
 ritus . rāto magis turpioz deoq; dissilioz cernit . quāto am
 pli? equipollere illi . distorta imaginatōe molit. **N**am que
 in mūdo maior est mōstruositas . q; cum infinite magnitudi
 nihil/vite mors/omipotentie infirmitas . glē niseria . verita
 ti stulticia . luci tenebra . ac deo suo equipare se satagit cre
 atura. **V**ez postq; te homi equipare satagis . ei? sequaris
 vestigia . 7 obediēte te sue volūtati cōforma. **S**ic em̄ plas
 cente te sibi . nō soluz alimētuz tribuet dulcia . vez 7 iocosa
 veste . fedi corpis opiet pudibūda . **Q**uibus auditis egra
 ad medicum iuit.

Contra appetitum
 singularitatis . **De passione et ap.** **Cap. vii**

Quasi solitariū inueniēs apis / pposita saluatō
 ne mox dixit **V**t qd tu fr̄ mi amara solitudinem
 diligis cum amica societas sit tam dulcis . **A**t ille
 respōdit **N**imix nime placet . mltitudinis fluctuare pcel
 la . vel vn? esse de turba **N**onne inter sidera sol est vn? . et
 sup omia vn? deus . **Q**uo audito cum subtiliter prudēs illa
 singularitatis supbiam eius notass . in causaz taliter argu
 enduz pcessit argumētosa **Q**uāq; vn? inquit essentialiter
 sit deus . comparis tñ trinitatis ypostatice indiuisibili so
 cietate gaudet **S**ol autem stellaz infima ne sit solus . sibi
 dono lucis efficere sociā splēdoris in graditate conat̄ **S**ic
 et pmū mobiliū . cum sit vnū allatōnis primarie communi
 cata virtute . secum ethereos orbis rapit . **N**e sit quidem
 in suo offitō singulare . quomam est vniuersitas mundi to
 ta . sic cunctarum parciū iunctiua vnitatis connectitur .
 vt nulla earum disunctionis solitudinem vllaten? paciat̄ .
Nonne anima naturaliter societatis amatrix mox dolet . si
 in puncto suum dissoluitur corpus . **V**ez cum a pncipio

deus creasset hominem unum. mox dixit se subiūgit. Non
est bonum homines esse / solum faciam? ei adiutorium simile
sibi. Habere qui prope comparem et possidere coadiutorem
Propter hoc siquidem duo creati sunt oculi. ale due. manus
torides. et pedes dualitate similes. ut pluralitate numerorum
et unitate formarum. membris omnibus e simili adiutorium sit
piusum. Ad quid uimque constructe sunt urbes. collecte
ciuitates. legisque federe adunate policie. nisi ut ciuium ob
sequioso consorcio. sint non solum sufficientes. immo tranqui
llissime res humane. Quod ergo Ne soli. quia cum instabili
pede superbie ventilatus indubitater ceciderit. societate pri
uatus. subleuatiuum adiutorium uon habebit. At tamen ani
malia domestica turba uiuunt. Cetera quaecumque possunt se na
tura policie incolunt. Et is qui fugit consorcium. aut est ra
biosus / aut heremita. Heremita uero socius est deorum. Quibus
dictis tristem dimisit solitudinis amatores.

heremita s. d. d. d. d. d.

Contra appetitum principalitatis **C** De voluntate
et anima. **C** Capitulum. viij.

Superbientis voluptatis cupidine / uoluntas cum
naturalis relicto principio. nolebat ipsum principium sibi
esse. ratio sciens statim dixit. Quod hoc est soror
quod cupis. At illa respondit. Mihi certe principium cupio
fieri. ut desiderata omnibus celsitudine possim frui. Tunc
ratio inquit. Tantas igitur pulchritudines uniuersi in deformi
tate vis monstruosas auertere. et speciosissimo corpori machi
ne mundialis caput extraneum moliris inferre. Absit hoc in
estimabile uicium a te. Quippe si mundus hoc seferit tanquam in sui
ordinis et pulchritudinis corruptione. aduersus te totus hosti
liter se armabit. quoniam et magis arguam. quam minime est
prudens ad impossibile nitens. Dic mihi queso unde existis
a te / an aliunde. Verum quia a te ipsa non fueris. appetitus
principalitatis ostendit. Nullus quod possidet cupit.
Sed quod a semetipso est. id naturaliter principium est.
Quamobrem si a te ipsa fuisses. non principalitatem cuperes.

Sed haberes. Igitur si aliunde es. fore te principatam
 dimosceres. quare principuz non nisi impossibilie tibi eris
 Attamen natura intellectu sapientie gubernata. ad impo
 ssibile non mouetur. Subiectum membz es. si subterfu
 giens pprium dominium capitis. mox orbata sensu intelli
 gencie. et motu priuata prudencie morieris. A radice qui
 ppe seunctus ramus non pullulat. et sine duce suo miles
 oberrat. Humiliare igit carissima sub naturali tuo deo pn
 cipio. et caue ne pestifero appetitu superbie. dum vanam
 principatam desideras. eterne quidem perditōis alime
 tum primarium tibi fias. Quibus dictis voluntas sic eru
 dita quieuit.

Contra appetitum superbe libertatis
De oue et Ceruo. Capitulum. ix.

Muis au da pprie libertatis. sociali relicto grege.
 dominuz sui pastoris effugit. Cumqz per solitudi
 nem errabundaz/ceruus vagam et profugaz inue
 nisset. cepit pius querere sue solitudinis et erroris occa
 sionem. Cui mox illa resp ondit Ducus certe seruire iugū
 durissimum/et multa passa. nunc frui volo sicut et vos li
 bertate. tam cunctis gratissima sic et patronum duriozem
 effugere. qui non solum quotidie me vsqz ad sanguinem e
 mungebat. vtz etiaz omni anno ab cportuno vellere spoli
 abat. Tunc ceruus nimis compaciens inquit. Satis cer
 te carissima doleo/ de errabundo itinere tuo. sed multo ma
 gis de erroneo consilio. Nimirz libertas dulcis est. thesau
 rusqz incomparabilis. sed non cōmuniter vniuersis Plura
 enim sunt quibz pax vita securitasqz salutis tm ex debita
 subiectōne cōringit Et ppter hoc nō est aliud libertas eis
 q̄ salutaris pditō libertatis. Nāqz libertas populi quem
 regna nō coercent. libertate perit. Subiectuz quidē cor
 pus amine viuit. et mox cum ab ea liberat̄ extinguit̄ Na
 uis subiecta nauis seruetur a fluctibus. a quibus si libe
 ra fuerit. statim naufraga dissoluetur. Sic Formica alis li
 berata de fouea cū fursū erigit̄. tūc finali miseria captiuat̄.

His ergo libertas certa est p̄ditōnis captiuitas. ita quī
dem esse et tibi crede carissima. Nam attende quomodo et
qualiter nunc incedis. quomā sine duce/ pascualis itineris
nescia. sine tutore nulla/ ppria validitate armata. Inter in
imicos soliuaga/ atq; in miseris es circūuallantibus desti
tuta. Nimis via tibi error est. p̄cipiciuz ductor. esuries
pascua. perniciēs socia. et tui tandem crudelis interitus sūt
extrema. Ego certe cornupede. magnitudine et agilitate
munitus. vix a feris huius solitudinis sum securus. Sed
ex quo naturaliter te delectat libertas. dic queso si ad bene
vel male faciendus. Quippe si intendis bñ facere. hoc tan
tum est qđ exigit pastor tuus. ut quid refugis eum sine
ratōne agere cupis. Ipsa tibi erit libertas inicalis serui
tutis captiuitas. Nam male voluntati peccādi libertas est
qua qui dem consumat eius iniquitas. et mox captiuitas
sequit̄. Sic mala volūtas. Quāto liberior/ tanto seruiior
quāto potencior/ tanto infirmior. At quāto sublimior/ tan
to minor. Audi igit̄ consiliuz meum/ et quātocius reuerta
ris ad dñm tuum ne libere p̄reas. et teip̄am lupis deuoran
dam impendas. Nam et si dominus tuus te mūgit ⁊ tondit
ab eo sumis hęc ip̄a que tribuis. quia te custodit ⁊ pascit.
Eligibilis quippe est lac dare ac vellera. q̄ cum omnibus
perdere vitam. Quibus auditis ovis gaudenter ad pasto
rem redijt.

Contra appetitum dñas
tōnis. **De affectu et intellectu.** **Capitulum. x.**

Intumescens affectus mox intellectum suum volitū
indicauit dixitq; ei. Cupio frater mi cūctis homi
nibus subiectis p̄esse. At ille respondit. Caue ca
rissime. ne appetendo dñatōem. seruitutem supbie meurras
et cum tu te alijs p̄feras tu ip̄e tui tam grande domini
um p̄das. Sed et dic mihi queso. si qđ desideras putas ius
tū. Namq; si iustus nō est. hoc ip̄m appetere est iniustū. Vel
le enim quod iniustum est. iniquum esse sanxit. Attamen
ip̄a iniusticia misera est. Igitur ex hoc appetitu es miser.

Verum omnis miser sue calamitatis est seruus. Sed si quod
 iniustum desiderans obtineres. plus miser existeres. quoz
 niam vnusquisque tanto miserior conuincit. quanto eius in
 malo celerius voluntas implet. Si vero quod cupis asse
 ris esse iustum. necesse est vt sit ex aliqua supereminēcia tui
Ex hoc enim ius dominandi ceteris animalibus obtinemus. qm̄
 ad imaginem dei conditi. natura supereminētes his sumus.
Ostende igitur cuius qui de dono sapientie tumefactus
 tam singularis excellis. Nimirum si sapientia alios cupis
 transcendere. hec vera est. Nequaquam hec sursum te picit. Sed
 humilitatis deorsum sinus salutaris recondit. Quia vera
 est sapientia vbi humilitas fuerit. Si autem potentia nite
 ris transcendere. et si eius prelatōne leuaberis. euz nerone
 impiissimo / aut cum alexandro nequissimo p̄do eris. Po
 tentia siquidem non excellenciam / sed potius violenciam gignit.
At vero ne per opulenciam extollaris. qm̄ hec non te fa
 cie transcendentes. sed sufficientem. Opes enim aut egestate
 auferunt. vel quod in paucis est cupiditatem extinguunt.
Nulla igitur excellencia reperit iure. quare homo hominibus
 preferat. Quamobrem aput te mane carissime. et cōmuni
 legi societatis naturalis subsiste. Quia si iniuste leuaberis
 mox iusticia vere firmitatis amissa. iuste similitum seruus
 eris. Vex in equitatis policia p̄esse / subesse est. Et qui
 arrogancia dominat iusticiam spernit. et vicis subest. Re
 cordare primo qd̄ sedus homo factus est in societatis com
 mune iudicium. et a tribus fratribus noe filijs humanum
 postmodum infirmitatis euidentis documētum disseminat
 tum est gen̄. Sed depone fastum. tolle nomina dignita
 tum. et quid est omnis homo / nisi homo. Vna igitur tm̄
 equitas est homini possidendi / et voluntas diligendi. Quibus
 auditis mox ille fastum deposuit.

Contra appetitum dignitatis.
 vulpe. et cerua.

De vrsō.
Capitulum. xi.

Attitanti vrsus famelico. vt pcedam aliquaz deglu-
toret. magistra fallacie vulpes. pia impio subueni-
re eum putat. ad eum ceruaz soliuagam arte doli
sic conabat asferre. **N**imix inquit vultu placidam. ceru-
ce altam/pelle politam. pede validam. pportone decoram.
parens te formauit natura. **N**um tantuz perfecte venu-
stati minus est. quia cornibus cares. **N**eqz emz certe infir-
mo sexui/tam supba et tuta debuit armatura desse. **M**ax-
ime cum ea concesserit simul vacce. **N**ut forte luoris ne-
scia quedam reliquit arti natura. **P**imea quidez suppletia
arte induit. et magisterio aurum et argentuz politur **S**i
vis ergo perfici cornu. audi monituz. et imitare ducatum
qm ad magistrum te dirigam iam expertum. **A**t illa. non
tam mobilitate feminea q̄ volens cornu sequebat mendas-
cem. sed pia sorte. dolo capte fuit obuius ceruus. qui mi-
ratus de socia dixit. **Q**uo vulpmaz sequeris caudam. **C**ui
cerua **Q**uipe tanto duce ad vrsuz tendo. vt sic et tu cor-
nibus gaudeam. **A**n solus apparere vis supbia masculina.
Ad hoc ille astutus vtriusqz sciciens fastum et doluz ami-
ce compassius totuz suum fundit nisum ex hortatu. **D**ixit
qz. **R**emp̄ ppter cornua vrsus dedit quiete virtutis auri-
culam. **C**auere ne tu deterius amittas pellem et vitam. **V**e-
sus uanqz interrogatus a lupo vt quid faciez pronam fer-
ret. **R**espondit quia habeo debile caput. **C**ui lupo ait mi-
ni ipm cornibus **Q**uis ergo caput armauit natura bouinu
Vade ad homiez arte dotatum ⁊ ponet. **Q**uo inueto mḡ
ait **S**olue p labore **V**olo hoc. qd dare no noceat **S**i bran-
chaz peterem non dares. **D**a mihi aures. ⁊ nil tibi nocet.
Quo volere scidit eas. ⁊ ferēs malleuz vt pforaret craneū
eiz audiuit. fatuz suz vt pfores mihi caput **Q**ui ait. alie
tibi cornua no ponit **T**uc vrsus abbreviatis auribz inq̄.
Non emz fatuz q̄ cornua cupit. pdit em vt video caput di-
cretōis. ⁊ aures q̄te virtutis. ⁊ sic absis auibz sine corni-
bz abijt illusus **A**n igras qd dum amittit cornua luna sic

lūmine vacua. et cornuta moyli facies. otuit? liberi dulce
 dīne velāto est puata. Illaq̄at quidez vacca p cornua. Et
 aratro bos su? sub duro uigo assidue duci solet p cornua.
 Non attendis q̄ nulli celestium preter triapotaz cornu pon
 dus apponit. Sed eo dumtaxat nos terrem grauan? qm̄
 et ego serpentis haustu comburor interius ut possim vetu
 statis pond? deponere cornu. Quid plura. Bestialitas qui
 dem cōmunis ostendit/ aut cornu/ aut cauda. Depone igitur
 fastum et fuge cornu. ne dira te lamiet vngula vrsus.
 Quibus intellectis mox dimissa vulpe. secuta est ceruum.
 Contra appetitum humane celsitudinis. De nu
 be et terra.

Capitulum. xij

Sorta de tellure nuceula. statim cepit nato desi
 derio sursum ferri. Cui mater dixit Ex quo et vbi
 nata fuisti. Nonne ex me et in me. Cur ergo supra
 matrem erigeris. Et natale solum cūctis gratissimum fas
 ta pegrina relinquis. Qm̄ et sursum lata. vel a tempesta
 tibus inuolueris. aut ab estu obitio cōsumerēs. Rogo igitur
 nata quiesce. et in patrino salutaris/ humilitatis sinu
 recumbe. At illa minus prudenter respondit. Appetitus
 quidem desiderabilis celsitudinis sursum coegit ascendere.
 Cui contradicere et si liceret non placet. Ad hoc multuz
 illi terra compaciens dixit. Dic mihi queso quo erigi con
 cupiscis. Cui nubes. Nimis anhele pertingere in aquiloz
 nis sublimia. Vbi constituta toti visibili sum prelata. Quo
 audito statim deridens caliginis cecitatez inquit. Bene ut
 paz ante genita infantissime es locuta. Nāq; minime ad
 huc positōnis celestis ordīnem didicisti. nec mundi situm
 mirabilem attendisti. Responde mihi. Que pars primo mo
 ueatur in celo. Nonne orientalis. Inde nanq; stella dijalis
 ascendit/ et quasi motu suo ortis ibidem siderib? iuste ori
 ens appellatur. Igitur hec pars dextrum est celi. que em̄
 prima in animali mouetur pars/ hec dextra nūcupat. Sed
 si ut patiens est/ iudicat oriens celi dextruz de necessitate.

concludit eius polus antarcticus esse sursum. Ab eo enim
cōprehendunt phi. orientalis motus principium deriuari
Namq; in corpore animal' pars est illa caput que subiecta
dextre localem influat pmo motum. Verū q; ex meridiona
nali polo celestis alatomis pncipiuz oriat'. Hac rōne dmo
scitur. qz situato vertice hominis versus illuz. mox eius dex
tra si voluat' ab oriēte mouet'. Igit' si meridionalis in ce
lo polus est sursum. aequilonaris erit p consequēs sic deors
sum. Propter qd carissima/ si tuus fert anim' in huiusmo
di ventilari/ putans erigi pfundaberis. Et cum credideris
ire sursum. tunc demergeris mūdi maximū in abissum. Acci
detq; tibi sic decipi cum supbis. qui dum eleuari iactācie
flātu supius opmant'. ruūt inferius ad ima inferi. diuino
quidē ictu iusticie pfundat'. Et sic cū videt' eis altissime
fore sursum. speculo decepti fallacie. tunc maxime sunt de
orsum. Qui em̄ contra veri mūdi cursum/ sursum erigit'. de
necessitate latus in eius opposituz infimat'. Sz ex magna
quidē puidencia conditoris/ supboz habitabilis locus aq
lonari polo supponit'. vt ex positōne mūdiali discant. illud
quidē qd sedm mūdaue visionis aspectum videt' supius in
veritate fore inferius. Quāobrem fugiētes hui' seculi fal
lax sursum. ad veruz tendūt per humilitatis deorsum. Sic
em̄ natura vbi pari modo situauerūt inferius. dato capite
de matris aluo mittit in hunc mūdum infantulum. vt hu
militatis magistra cornu cordis et pedem ppter hoc situat
in deorsum. Vñs diffinitis quierūt.

Contra eos qui adepti celsitudinem mūdānam magnis
pendūt magna et alta. **De formica et
philomena**

Capitulum. xiiij.

Franquillitate quidē estiuā formica nouiter na
tis alis/ cum de terrenis latibulis in liquiduz aerē
euolasset. in amena folijs virentibus arbore. nubi
lantez philomenā inuenit. cui dixit Tu quid es. At illa re
spōdit. Volatile sum. sed quiete iubilo luce pagata fruor.

Deinde euz apem circumvolantes vidiss. scilicet quos ten-
 deret mox audiuit q̄ discurrebat p̄ Flores/e quibz collige-
 ret sibi pastū mellis. quibz auditis magnipēdens dñatōez
 alaz gaudēs ⁊ grata nature dixit **Grās** tibi ago. qm̄ siml̄
 de pfūditate ⁊ obscuritate terrena. atz de sollicitudine con-
 gregādi ⁊ labore portādi/nūc me quidēz ereptaz. loco lu-
 cis ⁊ cardinis. ac vernātiuz qui escēciūqz. et faui stilla fru-
 enciū societati dedisti **Igit̄** cum locus is. eam nō modicū
 delectaret. nec ex toto eam p̄pter alas antiqui gn̄is p̄u-
 dencia dimississ. ab ape doceri petiuit siqua picula ibi e s̄tē
Que dixit **Plura** certe **Atqz** hęc ip̄a sunt. **Desup** spūs p̄
 cellaz. latralit̄ ventoz impet̄ nūc friḡ. nūc estus h̄me
 yngula voluez de rapina viuēciuz. h̄me rethia tenfa latrā
 liter araneaz. **Ad** hęc illa r̄ndit **Effugiā** om̄ia/ iuuāte pru-
 dencia **Sz** quidēz postmoduz rapidissimo pede. celeri estare
 trāfacta. mellicis edulijz gaudiose queti hyemis t̄m-
 p̄stas /et siccitas successit. p̄cella desur suz p̄miente. tunc
 v̄to pellēte. atqz frigoris extra. ac famis intra eam p̄micie
 circūdante. mox ex alto formica descēdens. soliciū cepit ef-
 fugiū terrenoz acquirere **Sic** ḡ cum necessitate cogente
 ad dimissū latibulū recurriss̄ clausū. pulsati ab hostiaria est
 r̄nsū **Nū** venis. q̄ portas. **At** illa **Nimirz** de aere t̄m alas
Mox illa **Vade** qz nullū alatus. et qui nō secū detulit fru-
 ctuz inuolabili lege nature hic cōdit̄ **Tunc** despata for-
 mica locuz detestās aduēticiuz/ ⁊ p̄mu3 laudās exclamauit
 et dixit. **Cognosco** certe fallaces celsitudinez lucis h̄z mōi
 a sapiētibz fugiēdaz. quiete priuaraz/ securitatis nesciaz
Hinc inde innumeris vallatā angustijs. et vitalis vacuum
 libertatis **Quaz** felix qui p̄pe est illa fouea obscuritatis. hu-
 milis sp̄ stabilis. vndiqz tuta. dulcis amicaz. soroz poli-
 cia. bonoz vitaliū regio plena. **Sic** in malis formice pru-
 dencia reddica. vita per supbiam p̄empta est **Contra**
 eos qui cito adepti raptam altitudinez gl̄iant̄ **Spernetes**
 h̄iules **De** arundine et **Canna** mellica. **Ca. xiiij.**

Canna arundinea iuxta canas mellicā oriens. eandē
in breui transcēdens altitudine tumens ait. Cāna
mellis quantum tuis habes. Cui illa rēdit duos
vite ānos. Tunc ipa veloci⁹ altuz rapuisse se gaudēs. Sper
nenſq; humilez mox arrogācie gratitudine dixit Bene sit
nature. que in āno me fecit te quidez transcēdere. Ad hec
canna mellis oñdens fatue ofusionez suam dixit Bene es a
rundo sensu arida/et omis vētoſitatis impetu agitata Nō
attēdis. qm̄ vt cito creſceres. totum altitudini. nihilq; p
funditati dedisti. q̄ intus es vacua. ⁊ foris tumefcis infru
ctuoſa. Ego vero hūilitati totuz impendens. hīc medulla
dulcedinis plena sum. ac ſuauiſſimū tota sum fructus. Ni
miz ſublimēs arbores vt plimuz infructuoſe cernūtur. ⁊
herbula ſer pēs pepomis in granditatez germinat Gallina
paruula omni die ouificat. et ſemel in anno ingens ſtruto
fundit oua. Graui liqui dez a tōpeſtate vētoz. humilita
tis me tutat firmitas. ⁊ tū tibi eſt altitudo tēpeſtas. Om
nis em̄ quāto ſublimior. tanto mutabilior ſpera. Vt qui d
ergo de altitudine pcellōſa/et vacua glāris. ⁊ ſtulte plenā
melle. et ſtabili breuitate confūdis. Puluis quippe quā
to plus erigit. diffuſius ſpargit. et fum⁹ cum magis ex
tollit amplius annullat. Alcius vapor ab eſtu ofumit. ⁊
contritō grauior in rorem dulciſſimū condensat. Montes
aerei ſepe nubis caligine inuoluūtur. et terrene valles ri
uis mundāribus impingunt. Igitur incomparābilē melior
plene humilitatis eſt paruitas. q̄ velox ſublimitas omni
bono euacuata. Quibz auditis arundo erubuit.

¶ Contra tumētes ex ſcientia.

¶ De gallo

et vulpe.

¶ Capitulu⁹ xv.

Callus intelligens diſpoſitōem mutabilitatis ce
leſtis. mox de ſcientia tumidus in arboris aſcendit
ramuſculū ⁊ erecto collo. alta voce cantauit. Quē
cum audiſſet vulpes ad eiuſmodi cantum tam cito cucur
rit. et ſtans deorſuz ſalutauit ⁊ dixit. Audiū frater mi.

vocem exultatōis tue et veni. queso cantatōis causam in
 dica mihi. At ille ptinus inquit **N**imirū intelligēcia sup-
 ne dispositōis dotatus. eam cum sensero/ statim voce can-
 tabili/ nulli inuidus pando. **T**unc vulpes subridēs inquit
Ergo plen⁹ es sciēcia. qm̄ hec est diuinorū sublimium di-
 sciplina. **Q**uo audito gallus pl⁹ intumescēs cātavit. mox
 qz vulpes saltavit. **C**ui ille desup. **V**t quid saltasti. **T**unc
 illa respondit. **C**erte qz tu plus exultasti. gaudere nāqz cū
 gaudētib⁹ licet. quin ⁊ effundēs rethe dolositatis verbis
 callidis subiūxit. **N**ūppe gaudeo frater mi. eo qz liberalis-
 sima bonitas que cōditis omib⁹ pticipiū pfectōnū suarū
 gradiatō ne pulcherrima/ exundantissima fontana diffūdit.
 etiaz nobis brutis inestimabilis donū sapie dedit. **G**alle
 tu es glia nra. tu es bestiarū leticia. te nunc queso porrige
 si dignaris vt osculer mirum intelligēcie caput tuū/ rogo
 comple gaudūz meum. **A**t ille quidem adulatōnis dolose
 molli lingua mollicus. statim vitale caput improuidus ori-
 famelico obtulit. qd̄ aunda stringēs deorsūz miserū rapiuit
 et subiūxit. galle galle. vbi est sapia tua. concepisti supbiā
 perdidisti prudēciaz. et dedisti p̄ nihilo vitam tuam. **C**ui
 gallus. **Q**uid gliaris in malicia. **A**t illa respondit **N**ō est
 malicia humiliare supbum. sed ars vera. **N**āqz noui qz cuz
 sapia inflat mox tumefactōi ruptura succedat. quo fit vt
 auris vacua. libenter adulatōnis auram suscipiat. que cor
 instabile supborū rapit et diruit cum submerat. **N**imirum
 mīm⁹ osiderasti. qz sinus pp̄us sapie/ humilitas sit. **N**āqz
 si in eruditis nature imaginib⁹ attēdi ses. lux imago sapi-
 encie/ semp hūilitati cōnectit. **S**idus nāqz quāto splēdi-
 dius. tanto infimius. et quāto sublimi⁹ dat se apparencie
 tāto mīnus. **P**aru⁹ oculus rimat acuci⁹. et in cauda ver-
 miculi lucis clarissime fulget decus. **P**orro quid sciūsti.
 si te ignorasti. **A**ut si nouisti. quō supbisti puluis ⁊ cinis.
Quid pla **N**ulli maior dēcia est q̄ p̄ sciaz cū iflaris pdere
 sapiāz **Q**uo dēo stati faēlica aliud ori ex p̄da officiū dedit

Cōtra arrogātes ex eloquēcia De rana ⁊ anguilla. c. xvi

Quamvis in forte genita sine voce / euz cauda. pcedente die cū crederet. ac mutata forma pdita caudula. loquacitatis inquietissime accepiss̄ ampullas. natantes ibidez aspiciēs sine sono caudatam anguillam mox eloquij vento tumens coram illa. nature cepit impendere arrogācie sue grates dixitq; **Grās tibi ago. q̄ nō solū subtraxisti mihi caudaz bestialitatis opprobriū. immo rōnalis glie faciūdiāz tributū.** Hoc autē cum audisset anguilla et tumorem fastus ei? ex ampullosa fabulatōe notass̄. ut supbiaz confunderet. statim incōtrariū dixit **Ego quippe grācias offero sibi. eo q̄ acutissimū iactācie sonituz abstulit. ⁊ mihi in effugiū salutare longiorē astucie caudaz dedit.** **Ut quā carissima vento pestifero loq̄citatē inflaris.** Non attendis q̄ inflata lingua / dum quidez ructuat faciūdiāz. bulit stulticiā. q̄ flatu supbie venenata vna cum hūilitate mox a mēte sapiam fugat. **Verz quid est eloquēcia sine sapiēcia. nisi incognita lingua. furiosa potēcia. Bucca sine freno. equina demēcia. ars incōposita. et dulcedo nō modicū venenosa.** **Q̄ miser qui exornat? est ea. nūquid ḡ tam relucētē in se reprobam? faciūdiāz.** **Abst̄ Sed dumtaxat supbiētē hanc ipam dāpnāz.** **Ad sapiam em̄ lingua directā est. q̄obrem eiusmodi fermētuz iactēcie. si venerit p ancillā pdit̄ dñā.** **Moxq; verbi sumit instrumētuz recordia et ars seua cedit in iram.** **Sic ḡ cū intumescis faciūdiā. bonum tibi in maluz iam ouertit. et tua tibiipi lingua mēctur.** **Sic et scia in amēciāz vertit. ac in corruptelaz grā p mutat.** **Virtē? quippe fit viciū. ⁊ serenū in nubilū variat.** **Sic tua scia te decipit. arsq; fallit.** **Sic tuus te quidez mitoz stammat. ⁊ pulehtudo deformat.** **Malo ḡ sine veis artificio cū formica gaudere prudēcia. q̄ veis tonitruo in sanire cū asino.** **Ac ei? iubilo captiua vernare cū philomena.** **Malo certe in eternuz nō loqui. q̄ locutōe sempiternā captiuāda in supbiaz erigi.** **Quo dicto sub limo se abscondit**

Contra supbientes ex amicoꝝ multitudine qui bo armantur in malum ꝛc.

De pisce supbiente. Ca. xvij.

Sep̄tes ordiñibꝫ dentiuꝝ piscis armatus. cum videret aliũ piscẽ ensati oris arte nature op̄positi. armatura munituꝝ. parꝫ iuxta eiuꝝmodi positus. mali cupiditate dixit **D** vtinaz nature illa mirabilis ars. q̄ tam disp̄ibꝫ formis / vena sapie cuncta fudit satis incus armato dentis validudine. ⁊ hanc mihi deforis addidisti. Cui aliq̄ inq̄ **E**t quid ageres inde **M**ox ille c̄d̄ de d̄te. q̄ audito alter subiũxit **P**ostq̄ certe velles vti eo in supbiã ⁊ ad p̄daz carere tibi meliꝫ est q̄ h̄re. Eligibiliꝫ quidẽ est p̄uari bono q̄ vti in malũ bono **M**ale nã ꝫ volũtatis licẽcia iniquitas est **C**õplet em̄ huiusmodi hita / tãto inq̄tate celeriꝫ. q̄to hanc agere sp̄abat auidiꝫ. **E**t p̄pter h̄ sulphur rogo gladius fatuo inq̄. **Q**uid expectat inde. nisi ira. seruicia. violentia. atq̄ p̄da. **D**icam ḡ me uerberis kmie. illud qd̄ olim bos v̄rso inq̄ appet̄ri cornua. **A**mice bona sũt cornua / s̄ nō tibi. **N**immo lōge meliꝫ es̄ tibi. postq̄ naturalibꝫ armis abuteris. vt oĩno dentibꝫ p̄uareris **C**um igit̄ tuum seiret cor / iracũdie neq̄ validudo deficeret. ac euz sãguine dirus venter appeteret. dens neq̄cie laceratiuꝫ deess̄ **S**ic quippe facultatis orbatō. aut inq̄tateꝝ corrigeret / aut sepiret. ⁊ qd̄ ampliꝫ est / p̄tatis subtractō sepe irã in m̄suetudinem verteret. ⁊ in v̄tuteꝝ quietis necitatem mutaret. **A**ttamẽ cordi pessimo. d̄et deesse organũ tam armatũ **V**alitudo em̄ supbiẽdi suscitãt ausũ inuadẽdi **M**ox quẽlibꝫ suscitãt actũ et nocẽdi q̄tuz libet op̄plet effectũ **D** certe miserẽ cui peccare licebat **N**e qui ex bonis ad faciũ se armat. **N**e qui amicitia v̄mẽteꝝ om̄ia trahit in supbiã / vel ad p̄daz **H**uius p̄fecto bonũ malũ est. amicitia inimicitia. lux tenebra. potestas demẽcia. et dira calamitas sit fortuna. **Q**uibꝫ elucidatis secessit.

Contra superbientes ex robore: rote et cozuo

De rinoce

Capitulum. xvij.

Superb? rhoceros ex maximo robore cornu suū. eū
vidiss? cornū sup rupem q̄scere. mox eū p̄sumpsit
ictus vi mira subūtere. vt sic corā illo se de gl̄a ro
boris ostētare. Cum igit? hūc fulmineo impetu cursus ra
pidissimi p̄cussiss? a petre resistētis duricia in semetipm. vi
rium reuerberāte acunie fregit cornu. ⁊ doloris pondere.
vna cum laxato corpe victuz statim humi dedit robur Cui
quidē tātis dolorib? decūbenti. coruz risu sparsus/ euentu
mim? ⁊ passus passō. hoc desup fudit eloquiū onerosū Ri
nocere frater mi. vbi est cornu pualiduz. vbi robur stupe
ndum. **N**imirz qz in vno posuisti totū. cum vno pdito mox
et amisti totū. **R**esciuit q? paucilla est cui vsus v̄tus. ni
si maior et assit animi sil. **T**ota nāq? illa mira vis s̄p̄sonis
nō ab ossib? qui dē h̄ erat a spū in capillis. **V**irt? aut spūs
hūilitas est hęc em̄ basis ⁊ fūdamētum atq? os corpis est
virtutū. **I**git? cum ex supbia tollit. totū v̄z corpis siml
et cordis robur auferit. **N**am vna cum capillis v̄tute pdi
ta. spū dudum triūphator mirabilis. mox s̄p̄son fact? est
infirmit? **S**z cum quemq? supbire ex robore corpis p̄dere
animi fortitudinē sit. q̄ta tñ est valitudo carnis. quā p̄c
tata dolor p̄sternit. hora vel anxietas frāgit. granū veneni
p̄mit ⁊ modicū ferri in sempiternuz occidit. **V**ez in natura
lib? reb? maiores vires esse sine superbia d̄mōscit. **N**am
sp̄ssior te est gelosia. quā nullus p̄rāsit estus solidior ab
eston/ qui a oburēte flāma non tondit. et durior adamas
nūq? a ferro deuict? **P**orro si supbis/ adūsus om̄ipotentz
te erigis. eiu cum nullus resistere possit cōcitāt? assurgit
et mox adūsantz sibi potēciōz ptātem elidit. **C**redo igitur
mibi q? nihil supba validitate infirmi? . nilq? hūili debilita
te p̄tēcius in h̄ seculo inuenit. **F**errū em̄ quāto duriz/ tā
to velocius frāgit. et vitrū tāto facilius rūpit. q̄to am
pli? indurat. **A**ttē gutta mollissima cauat saxū. et terebo
vermis tenerrim? vastat lignū. **S**z et fulmiat? duriora de
struit spūs. et eo tam molli? stangnum ab incendio tutat

Ferrum. qm̄ et arcus quātomagis curuat̄. tanto et validi
us mittit iētū. **¶** Quo dicto victū supbia vnicornē dimisit

¶ Contra supbientes ex p̄genitorū nobilitate.

¶ De Burdone et Mulo.

¶ Capiculum. xix.

Quoniam sibi piter occurri sset sp̄nendo mulū iactabat
se burdo. q̄ a meliori p̄re est genit̄. Cui mox ille
armati pedis calce retento t̄m acucioze rōms calle
r̄ndit. dixitq̄ Et quid tibi exinde ampli? cū sis burdo Bo
num nāq̄ aut fedū ḡnatōis ex affilatis genitorib̄ existit
Vbi ḡ h̄c cōformitas tollit̄. nihil vñ sis referre videtur
Nāq̄ de dracone dracōides pretōsissima gemma erit̄. de
gatto/serpētum nequissim̄ regulus ḡnat̄ur Medicinalis
rosa de sp̄mis p̄ducit̄. et de erinacia nuuacia suba sp̄maz
acerbitas deriuat̄ Sic aurū de sulphure ḡgnit̄. de flāma
plucida t̄ter ortus sp̄rgit̄ fum̄. S̄z quō lursū tolleris ex
parēte. qui quasi alterz asin̄. ofundit̄ genui sse. P̄r aut̄
meus gliatur me equualētem equo mior valitudine p̄re
asse. Igit̄ cum vera nobilitas tam in corpalib̄ rebus q̄ in
sp̄ualib̄ nō sit aliud q̄ virtus p̄sessa. mibi pluris est/eq̄
na fortitudme/q̄ tibi t̄m ḡnatōne gaudere. At t̄n dum ex
nobilitate carnis erigeris. mox diḡtatem gliificam aie v̄to
sa vitōsitate p̄dis Et sic ex p̄ciositate effectus vilis/ luce
nubilosus efficeris. ac bono reus nobilitate vilescis. Acci
ditq̄ tibi sic albedini q̄ demigrat̄ argēto. et flāme lucidita
te fedat̄. S̄z cū aurum q̄to p̄ciosius. tanto h̄uilitatis p̄
dere est graui? . et lapis mior est pretōsior Sic lignoz mi
nima pretōsissima sūt /balsamus et cinamomū Vera igit̄ ac
gliosa nobilitas h̄uilitas est. que ima fursū eleuās. m̄tem
deo diuixit. virtute repleuit. deificauit gr̄a/et sapia illuz
strauit. Quibus allegatis obiciunt̄. **¶ Contra eos qui
supbiūt ex diuicijs**

¶ De vulpe et symea.

¶ Cap. xx.

Impinguat̄ cutis cum pilus h̄uilitate splendesce
ret. aridam symeaz vulpecula cernēs cara pelle. et
ardētī p̄nguedine tumida. vt s̄l eam de nuditate

pūdenda. et vili pellicula derideret. mox extensa calida. et
planatis pilis ei? se cōspectui pntauit dixitq;. **N**ūquid
nature opulētis in te tm̄ defecerūt diuicie. vt debitū nati
bus induituz. ac nobili aie corrdentez pellez tribuere nō
valeret. aut certe si te cū homie induēdam arte diuiserat
ac cum acciderit necēe est vt capta sis. **A**d hec vō sensata
vetula. radicez eloquiū fore diuicias spumātes supbiā com
phēdēs in derisorz derisuz p̄us ostensis dentibz dixit sequē
cia. **N**imiaz scio q; vbi in expta maloz iuuetutis flāma. fu
riosis p̄turbatōibz. sensuz adhuc indomituz nubilat. **E**x h̄
ip̄o inquiet? q̄toei? supbie pes subintrat. **Q**uāobrem mi
nime miror. si lucentis pili ⁊ caudule longioris incēntiuo
submissō. in te iuuenil' iactācie creuit ardoz. **V**ex de hoc
satis miror. quō tam naturalit' calida pilos fore putau
ris bona tua. cū bonū qd̄ exte māserit nō sit pp̄ū. nec qd̄
te nolente abradit' p̄ossessiuū. **N**am vere diuicie tecū sūt.
eo dumtaxat q; te reluctāte auferri nō pnt. **N**ec autē men
tis v̄tus est. **E**a nāq; cum nil aliud cupiēs aim? ditissim? **S**
it. nunq; tñ nisi stult? voluerit' ip̄am pdit. **S**z cū ex pilo
supbiēs iam amisisti vitōsitate v̄tutē. vanis diuicijs tumēs
foris. intus effecta es natura paup. **I**gitur diuicie vicia
et tibi sit facultas egestas. **S**z et gliaris vbi sepe confū
deris/ ⁊ supbis. quibz mltociēs hūliaris. **P**lures em̄ sue
carnis diuicijs pierūt. **N**am ouis cara p̄pter vellera tondi
tur. et pauo glie/ob pēnaz aureaz decaudat. **H**aud eo certe
et dignas nature grates ago q; quiesco/ q; excoriare me cu
pit nemo. secura dormio. nō molestoz. **S**ic quidem pellicas
rijs sum vilis. eo q; sum mihi carissima et pellic paup̄tas.
est mihi opulēcia ⁊ vilitas vita. **V**ex tu carnē subalem p̄
pelle. ⁊ ob diuicēz pilū subalem sp̄m pdes. **V**ade igit' et di
uiciāz fallaciū pone supbiā. qm̄ melior est secure paup̄ta
tis pellic vilissima. q; letifere facultatis aurea penna. **N**āq;
pretōsa pelle leuar? querit'. et vultur volatile plūbā cuti
diuice denudat'. **Q**uibus confutata vulp̄cula recessit.

Continua vaniglosos volentes apparere **C** De pauo
ne et Erinacio. **C**apitulum .xxi.

PAuone erinatō pñtato / vt coram eo p̄paz gliaz di
lataret / ip̄m̄q; de sp̄m̄osa cute ofūderet. sublimata
mox cauda / 7 q̄i purpurea varietate mirat li / stella
ri sp̄e aurea. p̄nis ordīe situatis / effuse volitās hincinde
donabat se pauo lūb; incuētis. **N**ex illa mire prudencie.
sic vanā effugere glām op̄rehēdens. mox ip̄am vt p̄deret.
sub globo collecti corpusculō odita facie. sp̄mas vndiq; tā
tum dedit. **Q**uo quīdē factō / cum pauo se vidiss; illusū. sta
tim. ira collect; lam̄tatiuis eloquijs his aggressus est eū
Dixitq; **Q**uāq; hō res tā mirabilis admiratōez sp̄ cernē de
lectet. oculus oculis tu uō soluz me incuēri sp̄reuisi. imo
grāditer mirātī de te horrēdū sp̄maz globū. deformēq; for
mulam tribuisti **C**ui ille r̄ndie **R**emi q̄ppe facie iniuriā qui
vit; p̄petate sua. **A**tt̄n q̄sō vt pacifice dicas michi. quid
pluris sit tibi videri an eē **R**imix si dicis esse. quid tibi de
oculis meis. nāq; sine h;js nō min; existis **S**z si videri pl;
appetis. 7 iam pompa fact; es vmbartil pupillare specu
lum q̄ris. **M**emento q̄sō q; basilisci ocul; occidit / qui 7 dicā
tibi illud. qd cli limee se in eo cernēdo luce scē ḡtulātī inq;
speculū. **G**aude magis qd es. 7 nequaq; quod in luce sili
tudinis speclāris appares **N**empe qz es. habes subam veri
tatis **S**z in me apparēs vmbra tm̄ efficeris vanitatis. non
audisti q; tigris velocior raptos carulos pdidit / quia fixo
quīdē dolo in semita se mirādo in speclō silitudine iam eos **meriente**
inuēnisse putauit **S**ic ob vanā apparēciā / amatā subaz fi
lioz amisit **N**ō ḡ cum vētilabro p̄p̄silitatis effunderis. et
tm̄ in sup̄ficie fore q̄ris. **R**ecordare q; fum; vancscit cum
spargit. 7 tellus nō pullulat. nisi datū semen in suis visce
rib; recōdat **A**lbedo foris facta nubilat oculus. 7 resp̄sa
in cute dramiat lepra mēbz **S**z occultata forma micat lu
eidius. 7 res aromatica abscondita quidem pl; delectat of
factum **S**ic castanea sub sp̄m̄oso recōdit cortice. vt vanā

Spzeta apparecia. sub medullaris dulcedinis exñcia requi-
rat. Et ego spimis valloz extius vt in eē sim tut? Sic mo-
lli facies liuosa velamie cōdit. et sãctuariū dei multiplici.
vndiqz opimto celat. Si audisti formice osiliū datum. Ca-
melionte glianci de colore aureo ⁊ letati h̄ ipm est. Claude
oculuz ⁊ eris in vna glā stabiliz. Raz duobz cilijz vt clau-
sura firmiore seruet claudit oculz. ⁊ vno tm vt taro suspē-
sa sit/palpebra apit. Quo dicto recensēs se admirabilioz
pauone eum reliquit.

Contra eos qui gaudēt
videri cum nō sint. **C** De strutōne et coruo. **C** Cap. xxij

Strutō posit? inter aues. visu cupid? h̄ existēcia
vacu? ostētatois vto. mox alaz alcioribz sparsis
velis/sic se maiores glabat h̄re pennas. Cui aues
dixerūt Vanus quidē apparecie cortex/quez exñcie intus
medulla nō replet. Et ppter h̄ alaz sublimiū pñosa iac-
tācia sursum corde leuaris. eandē ptecia vtilat? iam cor-
pore nos pcede maiori. Tūc post verbuz cū illis volatibus
ipe terrestriori mole maneret tencus in terra. subridēs pō-
posuz desup coruz clamauit ⁊ dixit Strutō fr̄. vbi est pen-
naz supbia. vbi cessaz glā alaz. Cur eaz iā te non iuuat
fūmitas. ⁊ tāta cordis vrositas nō extollit. Ne ille rñdit
Nimiaz pedū gūitas impedit. cum volatiua vis assit. Cui
coruz. Et si alimin? pes pōderat/vt quid tātilli capicis leu-
tas ⁊ colli gēlitas nō te leuauit. h̄qz apparecia ⁊ nō exis-
stēcia est in cā. Sic ḡ glāris de sarcina. Alia em sine vlatu
est barda. Sext? quid digit? manū fedat. ⁊ ala te onerat
ideo fedat res ⁊ vanitas onerosa est pompa. Nimirum nunc
video q̄ scipris stellaz aspectu micāciū ⁊ nutu formaris.
Totaqz structura tua ostentatoez designat. Vex nō audi-
sti quid mus rñderit talpe/de oculis glianci. Habere qui p-
pe oculū ⁊ nō visum. nō mīm? q̄ mōstruz est. Vñ apparere
et nō esse. mōstruosa cecitas est. Sane cum magis in oeu-
lis assit pompa. tenebra tm ipa pfūdit/ac visione puatur.
Silit̄ aut supbiētez ex sexu taliter equa muluz confudie

Primum apparetie sexum habes. h. cares existencie fructu. adulterina diuictioe platat? Sic orbata fructu ppositas cernit / qz est puerse supbie neq pat? Si sciust q ocul? Speculu meues / illud cu mdm esse qi alter se iactaret / re spondit Quid tu de apparetia glaris. Attēde q ex altera pte mimica luci opacitate obscuraris. et hec ista mentiris Apparetia em sine exncia mēdax est Quib? auditis struto confusus obmutuit.

Contra apparetes et cōtra rium existētes

De spina et ficu. Cap. xxiii

Spina floruit. et fic? anteq frōdes suos grossos p duxit Cui mox tumefacta ex florib? / Spina dixit. Fic? vbi sūt flores tui At illa rñdit Spina vbi sūt fruct? tui. et Spina. nō dedit mihi natura fruct? . nec mihi addidit flores ficus Sz cū flos ait diriuet in fructū meli? est sine floze fructū pducere. q fructu puato floze Atēn qz nō floreo / germē suauissimū gigno Namq palma mel suū nō effūdens in florib? . parit hinc mellifluū dactilū Et canna mellea / qz flores nō detulie. sic totaz fruct? dul cedmez se infra semetipam recōdit Quid g de apparencia cōtrarie exncie glaris Sepulchz qui dē ext flosculis p m git. et int? est spurcicia mortis plenū Exacōtolie? lapis hic tātillus mira flozet distmctōne colorū. et cū delectatō ne inspiciet. occulte lesionis aculeo pūgens. tremulū oculi facit neruū Sz ex obscuritatis nube. saphir? est optim? et qui est splēdidior vedit? valet mīm? Omnia gēma. albe nigra pponit et Huius lapis. q topl? pallidus / tāto magis pciolus Itaqz rex ipa mirabil fabricatx natura. etiā suis opib? apparetiaz dāmnat Ut quid igit visus cupida / gaudes totali eē foris florida pōpa Attēde q aurū mēmis nascit latibul. et margarita ros celie? i ocellis oscreaz gēma t. hō in maēms viscerib? orit. et rex suba nō videt De oc cultatis sub terra vitalē succū trahit arbor radicib? / et hu mane vite latet in pcoridijs fūdamētuz. qm etiāz queqz sum me pretōsa nature inuisibilia sūt Quid plura. magis certe

gaudeo esse fructifera sine flore. q̄ s̄p̄ma euz flore. **Qui** bo
dictis p̄posam ofudit.

¶ Contra pomposos ex
magnitudine gr̄az. **¶ De firmamento et saturno. Ca. xxiiij**

Heraru stellaz spera glabat de maxitate inestima
bil' corpis. velocitate motu rapidissimi. grandita
te vlis virtutis. ⁊ mltitudine astri possessi. Cuius
quidē pompā saturnu intelligēs. ita ei fert dixisse. **¶** Nimiz
glatō si flā est. ofusio est vā. **¶** S̄ dic mihi rogo te firmamē
tuz/vñ sit tibi tate molis realitas. hui⁹ alatōis velocitas
ex quo luciditas. ac stellaz miositas tanta. **¶** At illa r̄ndit
¶ Ab intelligēcia quidē ventiloꝝ. a sole illustroz. cūctorū aī
ctor me tm̄ cōdidit ⁊ in me sidera ip̄e idoz infixit. **¶** Tūc sa
turnu adiūxit. Nil ḡ habes qd̄ ex te sit s̄ totū aliū de assū
plisti. **¶** Et illa fatoz m̄q̄. **¶** Mox alter subiūxit. Cur igit̄ q̄si
non accepis de cōitatis tibi p̄fectōmbus glariis. ⁊ aliene
glē vsurpāx erigeris. **¶** Non artēdis q̄ vbi p̄positatis rāpi
na/supbiētez otanimat nulla vera glā. nisi cui⁹ est boitas
vniūsa. **¶** S̄ flō p̄dere vñ. ⁊ p̄ glām vanaz in ofusioēz inci
dere. maxime stultū est. **¶** Propter h̄ sūmo studio caudū est
a subtilissimo manis glē laq̄o que cū sit arrogancie genita
eū quez decipit. a simili quidē fallacia deludit. **¶** Nam quem
admoduz fastu⁹ vñ fallus cellit udīnez diruit. **¶** Sic ⁊ p̄
pa manis. solidā decep̄x glām rapit. **¶** Et sicut illa sursum
apparēter capiēdo demergit. **¶** Ita ⁊ ista pompa. flām spar
gēdo glām te ofudit. **¶** Nouit em̄ q̄ fallax queqz lesiois iaz
sūt arma. vñ apponēti silia morbuꝝ ordīnat. ducit ad furā
leuat luctatrix vt diruat. escam offert vt hamo fallacie p̄
dam trahat. **¶** Sic et dicēdo hoc tuum/ facit te suū. ac fallaci
glā foris pietū/fabrefactrix mirabilis/toznilo flitatis om
ni gracia te reddit intus vacuum. **¶** Quamobrem / quanto
generosior es. et in bonis tibi communicatis prestancior.
tanto sis infra solidum sinum humilitatis collecta latēcior
diues time furez. cum lince thesaurū conde. gr̄arū spiritū
sub duaz relatonū tunicis recōde. **¶** Purū es. sub terra late

preciosissimus es robinus . in petra vallagij te absconde .
Quid plura . fuge gloriam sparse lucis . et tunc cu nocti
luca intrinsece glorie . sic tuo splendore fulgebis . Quibz
dictis exhortatus conticuit

Contra eos qui gloriantur ex carnis specie **De pas**
uone et coruo **Capitulum . xxv**

Quoniam pennas aurea decoratus . specie tumi
dus . ac carnis luce pomposus admiratone pauo .
coram coruo vanam se fundebat in gloriam . et illuz
de penne nigredine confundebat . Cuius mox coruus deri
dens demenciam inquit . Bene video q in te regula visono
mie non fallit . Namq paruus ex tanto corpore habens ca
put . minoris es scsus . Quo quidem minus miroz . si in pen
na volatili que a vento rapitur et differtur . tuam leuis le
uiter gloriam posuisti . Omnis enim caro fenum . et omnis
gloria eius quasi flos agri . Decoz namq flozis pulchritudo
est carnis . formositate qui ppe materie rutilat . subtilitate
non durat . ac leuitate quanto ci? euolat . Ames ergo glo
riaris in umbra . sed aureus circulo in naribz sordide suis
carnis luciditas euz ignauia mentis . Ad concupiscenduz
te nempe delectatōis magne per foramen oculi tui trahit
affectus . et captiuus quem ducit fatuitati volubili tam el
to dedit amatum . Nonne ppter speciem auidus quereris
et ob penne pulchritudinem decaudaris . Veruz si tui ex
venustate corporis gloriaris . iam te quidem demigravit lu
ciditas . et te tua species deformauit . Jam forma carnis
mentis pulchritudinem abstulit . et lumen corporis . splen
dorez anime pfugauit . Quid ergo superbia fedius . qua
quidem omnis decoz prudentie ab anima tollit . omnis ful
gor virtutis fuscatur . omnis ordo vite peruertit . Te lau
darem . si difformitatem in tue suba forme non viderē . Naz
caput habes serpentinu . sonuz pectoris vlulu . cor maliuo
lum . pde fecluz . Nunq emz carnis vana laudada est spes

Quibus
pica ex
la . ruij
inestina
mandira
Cuius
Amiz
mamē
oleicitas
la rōdie
oz ar
lic sa
de affi
gi qst
alvene
tis rapt
boicas
ōz inci
dū est
genia
quem
e 7 pō
ursum
in spae
eis iaz
fūmā
cie p
illa ci
s om
anto
rior
ēcie
intū
late

Et cum substancialis dicitur forma mens fit ipsa difformis
Absit nempe turpis anime quanto caro pulchrior tanto
fedorum. Sicut enim dum ornatur fit turpior et anus ipsius
difformior. Sic ergo cum substancialis difformis est for-
ma omnis formositas est feda. Sed et sua gemma draco-
nem necat viperam pictura vituperat et fulmen horribi-
lem facit flammam. Vera igitur species virtus mentis et
formositas gloriosa claritas rationis. Qui vero dicitur ex sua
specie confutatur pavonem dimisit tristem etc.

Contra eos qui gloriantur de vocis claritate. De cor-
vo et philomena. **C**apitulum. xxvi.

Dicitur cur tam esuriem. vtre stomachi iam repleto
cum sibi corvus dissona pectoris symphonia canta-
ret. cancellato dilectoris sui carcere macipata phi-
lomena. hunc audiens fastu dulcissimi venti sui non minus
vana quam tumida. mox vernante in floride prupit in cantum.
ut sic illum de obscura voce confunderet. et modulatio-
nis sue gloriam ostentaret. Sed quidem ille tam callidus vacui
capitis vanitatem agnoscens. subito tacuit et subiunxit.
Quod felicitate affuisti iubila rogo te. ut auidas aures lepo-
re philomenice vocis in amici solacium mulce. At illa per-
cussa prece. ac eo quo ceteri naturaliter inclinant auersa sta-
tim contieuit. ac auari pectoris flatu retento. ventum sui
capitis sine voce rationis in auribus oditum fudit. Tunc cor-
vus victor adunxit. Video bene sapienter dixisse aristo-
tilem in phisonomia sua quod philomenizantes naturaliter sunt
fatui. Habet enim semper cor calidus et melancolicum ce-
rebrum. nullius humidi stillacium. Quamobrem stolidum
eis amicum est vinum. Namque cithara vacua resonat. et
corda sicca concantat. Verum ignavie tue hic testis
existit quod ipsa tua es felicitate infelix. Vento qui pe-
satis consona es. sed omnino dissona rationi. Nam tedio-
sissima iubilas. rogata non cantas. captiva suavius ver-
nas. et modulatio tua est tota peruersitas. Quid ergo

peccatoris ventositate inflaris . et infelici vanitate superbis .
 Nonne sapidius folles in organis canunt . et in psalterio
 plectz . in figella pilus . et in cithara mortuus intestinum
 Sed ventosus ex toto est . qui suo vento gloriatur et extol
 litur . **Quibus auditis confusa philomena se abscondit .**
**Contra eos qui appetunt adulatione laudari De cor
 uo et vulpe . Capitulum . xxvii .**

Remiscesens coruus priorum facinor . subtilium frau
 dum . et magnalium calliditatum . hinc fastu tumis
 dus . et adulatione auidus . cepit querere auram
 laudis . Cum igitur adulationis cupidus tendens inuenisset
 vulpem sub vmbre refrigerio quiescentem . post salutatio
 nis officium quod quereret interrogatus . sic respondit . In bo
 nis famatorum . muta inuidia non inueni . Et attingit illa tati
 ingenij calliditate subtilis cum verbo volitum asperxi sset .
 deridens amentes dixit . Bene video quod ubi supbia . tetra ^{veridic}
 recudie nube mentem obnubilat . cuncta sagacitas parum
 iuuat . Nimirum factus es vacuus . postquam suscipe cupis ven
 tum . Hunc enim folles eius sint manes attrahunt . et eo va
 cuo mox replentur . Jam quidem mortis factus es hospiti
 cium . postquam vane laudationis pestiferus sitis flatus . Quod
 enim aliud est adulatio quam astri nascentis aura lucida . sep
 tentrionalis pcella . melodia syremica . letifera cantica . fal
 lacia fistula . et vox promica . valde mendax . Namque suavi so
 nicu auri timpanum percutit . lucerna rationis extinguit
 flatu diaconico serenam virtutis corrumpit . ac brucino
 dente nihil in annua viriditatis relinquit . Dulciter sonat
 suavi ter intrat . letabitur occupat . irremediabiliter totum
 vastat . Nimirum yene dentem . linguam aspidis . os scorpio
 nis et basilisci mortiferum flatus queris . Sed crede mihi
 quod deterius est dulcis cantus tuus adulationis . quam amarus mor
 sus detractoris . Nam adulatione bona interiora perdit . exteriora
 in detractorum . illa substantiam . hec apparencias . illa virtutum
 vitas . hec famam . Illa volentes percutit . hec remittentem ferit

Illa cum semper ^{cu} placuit nocuit. hęc ad melioratōnem sepe
opaciēs p̄fecit. **V**erz aut tecū hēs laudatōis naturā. aut
non hēs. **S**i hanc hēs. cur mēdicas dures. et vis in uēto
habere. qđ in te sermes a virtute. **A**ttē si indigne lauda
beris velut in yronia. laus tibi fiet obprobriuz. et cōmen
datio in ofusionem vertet. **M**endax emz laus/ vitu periu
est. **S**ed eo ipso qui loq̄ indignz vera laudatōne mox red
ditur. qđ ventose laudis habuit appetituz. **A**ppetere nāqz
laudari a gutture. sedum superbie vicium est. **H**oc emm
dum spargi defozis apparencia diligit. alienuz semp nutuz
et labiuz concupiuit. **S**cio tandem qđ magna laus est ling
uate veis spernere laudem. et solida glia mundane lucis
fugere gloriā. **T**ota nāqz res vere laudatōnis est vtus.
Vns ergo digestis. auditoris mgrā exhortatōnis appeti
tū in odiū vertit. **C**ontra eos qui omendant seipos
De gallo et coruo **Capitulum. xxviii.**

Callus quidem pollicus iuxta coruum euz ex intel
ligencie lumine penne plerumqz specie. ventositate
superbie non parum esset inflatus. erecto pollimi
to collo. sua se cepit cancatōne laudare. dixitqz. **Q**uāta
in celis fontana sapiencie ac vena splendoris redundat pri
maria ars venustatis. certe postq̄ nobis terrigenis tanta
pulchritudinis et intelligencie dona fudit. **C**ui sic erndi
tus coruus respondit. **C**ara est intelligencia et iocunda ve
nustas. sed optima est sapiencia sine qua aut sibi non sūt
aut nihil sunt omnia. **A** sapiencioribus autem nostris au
diu. qđ luce lucem p̄dere. virtutemqz virtute /extremuz
sic quippe demencie. **I**deo et laude laudatōez āmittere id
ipsuz est. **N**imz ab aristotile laus diffinit. esse s̄mo eluci
dans magnitudinē. **S**ic nec minima vtus est. ymmo maxi
muz viciuz laudare temetipm. **D**icentes emz se esse sapien
tes stulci sunt. **A**t tamen sapiens dum laudat in facie. fla
gellatur in mente. **V**irtus enim vera. vt virgo pudicissi
ma est. que sine rubore videri non patitur. **Q**uali stella

rutilans ab apparēte sole abscondit̄. et velut crisopasion
 splēdēs in tenebris. seu rubescēs. laus in lumie occultat̄.
 Igitur qui seip̄s omendat. nimir̄ vituperat. quia laus
 eius vicium generat. dum sine splēdore v̄tutis ac castita
 te. hunc esse informat̄ demonstrat. Veruz si hoc aure in
 telligēcie p̄cepisti. scriptuz est. Tu de teip̄o phibes testi
 moniuz. testimoniū tuū non est verū. Ac in omuni lege p̄
 se nemo suscipit̄ eo q̄ lingue libra p̄uati amoris in se attrahit
 pondus. Est ergo laus p̄pria dedecus. quia lingua sibi
 testis. aut non suscipit̄. aut mentit̄. quādo et illud nos ap
 probat q̄d exaltat. Hoc autē est lauduz fugitiua humili
 tas. Qui em̄ se humiliat exaltabit̄. Humilitas quippe re
 gularis nature a strario viam sequens. per semitaz mundi
 alis ofusionis atq̄ caliginis in finez glie ac luciditatis ad
 ducit. Sed vt quid te laudas. Certe si notus es agis su
 perfluū. si non notus. memēto q̄ latere desiderat vera v̄tus.
 Verum nec temp̄ laudandi quemq̄ est. mutabilē donec
 viuit. Nam omendatō vera non p̄terit. quā posse esse virtu
 tis eternitas stabiliuit. Laudet ergo te os alienū. accuset
 te tuū. Humilitatis te approbet virtus dies te cōmendet
 eternus. Quibus auditis gallus q̄ se laudauerat erubuit.

Contra inuidos De hymeā et onagro Ca. xxix.

In tranquillitatis sereno splēdente aere. sparsa lu
 ce. cum per solitudinem hymeā satis leta discurrēt
 tristēm iacentem onagrū inueniēs dixit illi. Quid
 tibi est frat̄. q̄ tam lugente otūtu. egroḡ vulcu. liu da
 facie et submisso capite. tristis iaces. Indica mihi rogo te
 quia si quid languozis est in corpore. valore manus exci
 piam. si vero in corde. adhibeam ratōne vel cōpassione me
 delam. Ad hęc quidem ille tante humilitatis oleo emolli
 tus. mox sui vulneris patefecit archanum. dixitq̄. Ex ae
 ris quippe soroz tam pacata serenitate constringoz. eius
 enim michi non ferentibus oculis. in tempestatem tran
 quillitas vertitur. et in nubem serenitas commutatur.

Sed e contra tempestas ipsius in cordis pacem efficitur
et obscuritas in serenū. **Qu**is cū stupore admiratōnis au
ditis. notās hūmāna luozis viciū suū esse tormentū. exho
ratōnis sue sic inquit. anathematizando incepit officium
Maledict sit talis oculus qui turbat in lumie et in tur
bine delectat. qui euz noctua vitalē lucem videre non pa
tietur sed in caligine illustrat. **Cui** gaudiuz luēt? lux nubi
lum bonū maluz. **Cui** infelix est felicitas. et calamitas
felix. **Cui** adūsitas p̄spera et p̄speritas aduersa **Cui** amica
misericordia et bonitas inimica. **Q**uod per horrendū pestiferū ac per
uersuz malum. **S**ic et evertēs eloquiū ad enagruz dixit.
Nimiaz bene siluestris es asinus. postq̄ tecum pateris tā
lem oculum qui tui cordis est iuge patibulū. et boni ac
omnis boni inimic? **N**am euz vite hui? decursus nunc ad
uersis reb? nunc p̄speris deducet. si te quidēz oīra natu
ram res fecūde mestificāt. et lugēde semper te delectant.
tristitia et calamitas non relinquet. **G**audere em̄ de plang
endo malo amenitate rōnis est maxim? dolor. **Q**ui siquī
dem tanto deterior ac letalior estimat. quanto min? euz sit
incensus fonte sentitur. **R**idere em̄ in graui morbo magni
merozis iudiciuz est. **A**c sedm regulaz ypocratis. **C**uz ad
herentis doloris non p̄cipit causa mens letaliter mox iudi
catur egrota. **S**ic ergo luozis viciuz possessoris sui con
tinuū est tormentū. **V**eruz cum odis inuidencia quēpiāz
p̄pter bonuz. **J**am p̄ncipalitē ip̄ius hostis es boni. qm̄ cui?
gratia est vnūquodqz. et illud magis. **S**ed euz ip̄m bonū
sit deus. a quo tanquā a suo fonte bonitatis vena manans.
in omnia encia deriuat. hinc qui dē diu nitē q̄ tu hostis bo
ni es. et tu ip̄i? ac omniū inimic? **A**c euz malicia bonita
ti sit dēria. quanta te deprauauit malignitas. cui tota bo
nitas est adūsā. **V**erū euz naturalitē queqz filia delectent.
Vide cuiusmodi es. qui tempestate ac tenebris gaudes.
Nisi em̄ corde nubilus et procellosus existeres. nequaq̄
te talia delectarent. **L**uoz igitur interne turbinis grauius

tepestas est. **S**z cū absq̄ trāquillitate ac luce nullū pute-
tur bonū. hinc te agnosce iam omni bonitate priuatū. quia
paci ⁊ lumini tam hostiliē es adūsus. et sic euz i iudeas ne
bonū tuū alii? omendet. ispice cece q̄ p̄ liuorē eidē opposi-
tū tibi contingeret. obscurasti cui p̄ se tibi bonitatis influxū
Contraria nanq̄ se fugiunt. nec se alicubi inuicēz patiunt.
Attē si omīe bonū intelligeres. et i visu puato hoc ipsuz
in vno q̄z benign? adamares totū bonuz tuū existeret. et
secum omnia possideres. **N**imirz dilectū bonuz quo gaudes
tuū est. **P**one ergo carissime liudū oculū et amittes tor-
mentū. **S**ic em̄ scriptū est. **S**i ocul? tuus scādalizat te
erue eum et pice abs te. **N**am et talpe meli? foret in pu-
pilla nō h̄re stuitū. postq̄ dilexit obscurz. **S**ic ienne ocu-
lus ingemat? qui spassiuū mutato ne coloris in caritatis
exemplar gerit affectum quib? sic digestis recessit.

Cōtra infamatoēs **(De colūba ⁊ luto Capiculū. xxx.)**

Qlumba p̄nali bisso seu rutillantia veneris opta
per totuz. sursum sparsis gēmantib? oculis. incessu
grauī. p̄ de simplici. aliq̄z collectis. ad aquariū in-
cedebat. **S**ed euz scēnū lutuz. in us latitans aride faciē
mentiret. **I**mpexit in ipm. ac illius spurcicia mox resper-
sa nitiduz fedauit corpusculū. tunc lutū huus rei euertu-
sue miserie tollens risum quippe letatus q̄ malefecerit. et
exultans in reb? pessimis ita illi dixit. **Q**uō obscuratus est
auz. mutat? est color optim?. **E**t feda facta est pulchri-
tudo tanta. **A**t illa respondit. **N**imirum quia p̄gi in te.
Quid nam tu es. **C**ui illud scenū et lutum. **M**ox colūba
subiunxit. **B**ene veruz est quia si scenosum non fuisses nē
quaq̄ a te maculaz contraxissem. **N**on emz nisi qd fedum
est fedat. et qd immūduz contaminat. **N**am aqua lauat da-
rissima et cūcta splendor illustrat. **A**ttē nitor me? in suba-
mea existens non recessit. **F**etoz autē tuus in tua est nec
a te recessit. **N**ō emz fedum nunc apparet in colore meo.
inest substācialiter inesse tuo. **Q**uāobrez derisisti teipuz ac

examiniatu me fedando me clarissimā ostēdisti. Camis nāq;
lacerat nociuis dentib⁹. et os aspidis inficit venenositate
infectuz. Spina pugnat quia habet aculeum. et piscis in
gruit mare. suumq; vomit mg̃m. Sic omis nocēcia p̃ri⁹
in auctore suo est. Quid pla. Ego certe pergēs ad lauacrz
emundabor. tu vero semper maculatus eris. quia lutū esse
dimosceris. Nam fedata detractio. quāto ti⁹ ab innocēcia
radit. sed eius infectio nunq; ab infamia detractoris pur
gatur. Quibus dictis ad lauacrum perrexit.

Explicit liber secundus

Incipiūt capitla tercij libri de hijs que sūt dē auaricia rē
Contra cupiētes mūdanas diuicias De coruo et vulpe

Quius ditari desiderans. Capitulū primum
vulpe repta. mox sui cordis volituz indicauit.
dixitq;. Nemp̃e soroz minime celabo qd cupio.
ymo a tua industria queram artem. qua dsequi
valeam hoc qd volo. Nimiz tanto tempe nil p̃ter metipm
possedi. gregatis nunc vellem diuicis exē me aliquale
dilatari. Ob hoc caissima mod̃ doce si nosti. At illa r̃ndit.
Ars certe frat̃ hec in p̃mto est. sed laboris est op⁹. Paz
nanq; est aureaz venam agnoscere. vbi non successerit labo
rare. Cui ille. Dic amica. qz si facultas aderit faciaz. Tūc
magistra subiunxit. Mi frater. Totuz officiu⁹ opulencie
mundialis tantū in trib⁹ assiduis vicij⁹ et in vno cōtinuo
tozmēto d̃sistit. videlicz ī insatiabili cupiditate. In inque
ta rapacitate. in illiberalitate cōtinua. et timiditate perpe
tua. Hec quidez sunt instrumenta artis ditatorie debita.
quatuoz. scilicz semper cupre. Cum eniz cupiditas d̃erit.
mūdane diuicie minorant. sed vbi semp̃ hec aderit augmē
tātur. Amorato liquidem appetitu. caro marcescit. et eo
ad d̃ito. mox refarcita pinguescit. Nam et ob hoc excessi
ua ornatur crassitudine porc⁹ quia inextinguissem patit.

appetitum. Aliud vero est semper undeūq; et quocumq;
rapere. ppter hoc em̄ in estiuo tempore quamq; plurimi flu-
uoz deficiant Nilus auctus fines suos transgredit̄. qm̄
undeūq; attingit. humiditas vi caloris rapientis hauri-
tur. Tertiū quidē est. nichil vnq; donare. ex eo nanq; sur-
sum altissime arbores rapiunt̄. quia foris minime effun-
duntur in fructuz. atq; mte stmū ieiuniaz semper vacuū est
eo q̄ chili mos est euz susceperit / effusuū. Vicimū vero est
timore sollicito semper parca seruare. Plures em̄ et si nō
datis. negligenti tamen audacia perditis diuicijs caruerūt
Audax nanq; pauo. caudam aureaz perdidit. et pauodus
lepus pellem ppriā custodiuit. **H**ec igit̄ frater mi oportz
diligenter seruare. si mundi huius diuicias cupis acqui-
rere. videlicet vt sis semper cupidus eiusmodi affectando.
violentus in rapiendo. auarus in tenēdo. timidus in ser-
uando. **V**bi autēz hec coruus audiuit. digestaz sententiam
confestim ptulit. **D**e certe infelicissime paupertatis fallaces
mundiales diuicias et omni euz studio sapientis iuditō de-
testandas. quarum nimir̄ dilectio cupiditas est. acqui-
sio rapacitas. possessio illiberalitas et obseruatō timiditas
est horrenda. **S**ed quid cupiditate scelesti? quid rapa-
citate iniqui? et illiberalitate difformi? ac timiditate mo-
lestius. **S**perno decetero immoderatas diuicias. **C**resi et
asueri opum magnalia. et scuta repudio aurea salomonis
Mee quidēz diuicie vere sunt sine cupiditate qui etū. sine
rapacitate iustus. sine illiberalitate benignum. absq; timidi-
tate secuz me possidere. **S**ic aduincto vale discessit rē.

Unde cupidi terrenozum sunt ceci. **De talpa contra
naturam.** **Capitulum secundum**

AUd terremis lacibulis euz talpa fodiēdo discurret
in occulto meditante quiete fabrefactrice rez na-
tura inuenta. hanc pponēs querimomaz dixit illi.
Ne quid illudens me quasi monstz inter animalia posui-
sti. formas mihi oculū. nec dās visū. **B**asilisci tñ pupillas

letíferas illustrasti . ac tam nocentis yene oculos ingem-
masti meos quid nulli nocuos tam dulci luce obscura pri-
uasti pellicula condens . **C**ui illa respondit . **S**i sūme nimiz
sapientis potencia cuncta compono . vix non inuenis adi-
tum vnde factricem me arguas . cum satis modis innume-
ris et ponderib⁹ debitis gratis tam destruxerim vniuersa .
Quamobrem si quid contē directuz tibi videt me esse operi-
bus meis . ibi occulte regula latitat ratōnis . **V**eruz si stru-
ctura tua min⁹ in pupilla visū habuit causa iam rutilat in
oculis sapiētis . **N**anq; latebras incolis et terrena totalitē
dilexisti . **A**more nanq; terrestriuz perdidisti celestia . et di-
ligendo odibiles tenebras lumine caruisti . **A**n nesciisti q̄
auaricia monstruosa . quia nimis adamauit terrestria . per-
didit celestia et habet oculos et non videt . **N**anq; ceca di-
misit vera bona p̄ falsis . fixa p̄ fluidis . celestia p̄ terreis
et sic infinita p̄ minimis . gloriosa p̄ miseris . secura pro du-
bijs . sancta p̄ pessimis . ac gaudiola p̄ afflictiuis . **C**ongre-
gat stulta quidem exterius . vt intus depauperetur . **I**n vn-
dis se tenet diffluentib⁹ terram possidet . et a diris inferis
possidetur . **A**m̄ et vixit vt euomat . amat quod preat . ac
quirit qd̄ perdat . curat vt doleat . onerat se vt veloci⁹ in
abyssum descendat . **S**i audisti . auaricia obcecatus homo
deliciaz mox perdidit paradisu . **N**anq; euz anim⁹ aduer-
sus apparenciaz tantum cupiditatez concepit statim inc̄
mentis lumē pdidit . et foris reueratis talpax oculis . sue
nuditatis dumtaxat paupiem vidit . quia nimiz cōtutu
ratōis orbat⁹ . saul dū pecora deupiuuit . regali glā caruit
ac male possessis bestijs vna secū natura pares amisit . **C**ū
bene certe camelionta sue carnis cupiditate thomaci ipsū
hostiliter infestanti respondit . **S**i viciositatis interiecta
caligine . nutuz prudencie tibi cupiditas non cassasset . p̄-
fecto attēderes q̄ te . si me possides perdes . habes igit tal-
pa . quomō quidez facta es . opolitōnis etiaz tue ratō auar-
icie est imago . quib⁹ auditis vna cū verb⁹ q̄rimōie cessit .

3
Ad cupidi quantūq; hēant sūt paupes. **De** cocodrill

D est ventris repleta esuriē gūssimo dep̄ssō sopore. cū cocodrill ore reſerato iaceret hians mox insidiatrix a uicula mole modica. sed audacia ⁊ hostilitate p̄maxima soporati patēcia viscera introiuit. Cumq; ligati nube sompnia fera sensus erant. armatura sublata. pacuto rostro. nuda vitalia nec sic excitanda hostis mortis morsu feriret. data super euz damnatōnis sentēcia p̄dijt lesa minime. ac p̄spectans exituz facti. p̄na stetit desup iudex. Demū cum tarde. vi doloris adducta vigilia leti mestus p̄nam iam inflētam sentiret. sursuz inimicuz aspiciens. querimoniaz p̄ciijt ad v̄ndictaz non valens. **C**ui d̄ scrophile peccauit cocodrillus tibi pastu non otentus. ymo factus de bono pessimus paulatim manācia viscera tam crudeliē et letaliter laniasti. **A**t vbi in paciēte culpa non est. p̄fecto est in agēte nequicia. **C**ui ille respōdit. **S**i cōmunis est omnib; amica iusticia. **I**uste certe reus est cunctis qui aliquib; nocuit. **S**ed et preter hoc insatiabilis cupiditatis deprauatum exemplar totuz te voragini tribuisti. duz non obstructo ore. quasi nunq̄m saciata in glutiē dormis. **D**um latiores morsus oueniūt tenacitate horribili stipante se dentiū serie. et vnguiuz immantate armatis. dū lingua vorabilia iudicans tibi desicit. quia dūmodo repleat voracitas. qualia rapueris nondū discernis. **A**t superiori singulariē horrendi oris. eleuata maxilla quassatrice capitis cupiditate. sic cupiditate excecante prudēcia tempestatis. **D**umq; miri corticis inuincibili scuto. auariciaz sic diuiciaz tenacitate foris designate vallatam. in apparentib; tantuz indurēris parte mollescēte vitali. **I**uste igit̄ nunc sentis dolorē tribus a delphimis euz eliceris ad natandū subē natātib; defozis intestinis. apto euz dormis corpe. **A**e sequēde subintrante. scissaq; int̄ vitalia perdis. vt quēadmoduz prauē actōnis cupiditati dedisti formaz. passionis debite ei ita

pandas miseriam. Sic nimirum cupidus magis euomit quam
exhaurit. Nullus enim plus perdidit quam qui semetipsum ami-
sit. An ignoras quod post darium maximo. cum democriti precep-
toris sui opinionem ei comes ausquardus exposuit de plura-
litate mundorum gemitum donanti macedoni alexandro. Deu-
me quia post tot labores inuidiosos letalesque casus nondum
eorum potitus sum uno ac si vanitatis auditu. cupiditate con-
cepta. iam ad alios anhelanti. Respondit vir perditus. Nihil
habet. Quid est quod possides. postquam auaricia te absorbet
que vicisti rapiisti. que una tecum flamma fulminea cupidi-
tatis exhaurit. ignis enim nunquam dicit sufficere. neque et cupi-
ditati unquam satis fuit. Ob hoc autem destructiua est cordis.
eriguntque persequens deuoratiua possessio. Stomachus
namque exmanitus appetit. et in medio naturali membrum are-
factum famelicit. locus euacuatque attrahit. et ardore perditus
febricitatis magis sitit. igitur cupiditas mentis egestas est
ac tanto maior quanto fuerit quidior eius flamma. Ecce quidam
dyogenes nihil esse seipsum cupiens. mundum spreuit. alex-
andro macedoni dixit. Tu ipsum iam possides occupas am-
plius. quis igitur ditior. Nonne qui spreuit. nimis enim ple-
nus venter eructat et tunc flumen extra diffunditque eum ex-
undat. Stilbon philosophus exterioribus bonis perditis eque-
tatis libere saluam virtutem non dissoluit. ac nihil se perdidit
se demetrio victori. respondit. tu mundialibus tam possessis
opibus adhuc magis cupidus ingemiscis. Quis ergo feli-
cior. Nonne is qui est inuidiosus. victusque eumctorum dominus
amplius cupiendo depauperatus est. felix namque est. qui non cu-
pit amplius. et est semper nihil amittendo inuidiosus. Vides
igitur quod plus cupere. infelix pauper est. Nihil autem cupere
opulencia summa. Quo dicto. cum cocodrilli vita finierunt verba

¶ Contra eos qui non sunt contenti cum satis habeant etc.
¶ De homine et fortuna. ¶ Capitulum quartum.

In sedis rebus factus sibi homo sufficiens. cum et
 amplius minime contēteret. siciret. obuiā fortunāqz.
 dum tempestuosus pl⁹ quereret habuit. que hac
 vaga arguentia q̄stūcula dixit. **U**t quid carissime nō quie
 scis. cum iam tribuerim tibi satis. **A**t ille respondit. **S**ua
 nimiz dulcedine trahit bonuz. et donec aditum fuerit est
 molestuz. **C**ui illa. **B**ene inquit video q̄ paup̄ effect⁹ es.
 postq̄ cupiditate plus sitis. **N**am et si haberes / amplius
 non quēres. **P**lus enim non cupit ille. cui quidē satis est
Ecce igit^r depaupauit te auara voluntas. exmanuit cupi
 ditas. expoliavit sitibūda tēpestas. **A**ten̄ si totuz inueni
 res auruz male cōdituz salomōis ampli⁹ non habebis. sed
 aliud. quib⁹ quidē bene utimur hęc habem⁹. **N**am fossi s
 humi census non est homis. sed telluris. **I**git^r cum ad vsū
 opes p̄ficiūt. tunc habent^r. vsus autē vsqz ad finē sufficien
 tie extendēdus est. qm̄ si vltra q̄ satis est comedes natura
 mox euomet et si plusqz requirit necessitas indueris. gra
 uatus quidē. sustinere non poteris. **S**ic et vno stratu dū
 taxat quiescis. et vbiqz te locus siliis circūeludit. **I**gitur
 multis cumulatis diuicijs. nullatenus plusqz habes habeb
 sed bene aliud. **V**ri si qui dē phasiano in pabulū. vīno ver
 natiuo in potuz. bisso in palliuz. alto pallatō in domuz. sic
 ampliori⁹ frueris deliens non diuicijs. **N**esciūsti q̄ filijs
 israhel in deserto ex māna viuencijs. magnis et pijs diuici
 tibus et paupib⁹. eademqz cunctis celestis edulij mensura
 dabatur. **N**ec collectū quidem plus inueniebat auar⁹ nec
 minus qui fuerat pigritat⁹. **N**imiz qm̄ vna est sufficiētia
 omib⁹ ⁊ vniūsalis p̄uisor. eandē homib⁹ necessitatis opu
 lentiaz est largit⁹. **N**ō em̄ plus habet diues q̄ paup̄. sed
 tantum in qualitate quidē. tituloz est differētia vtriusqz.
Diuces nanqz dicitur qui deliciosa vitium fruit^r qualita
 te. **V**eruz hęc deliciosa rex qui b⁹ utimur qualitas. magis
 fore calamitas inuenit^r. **E**st em̄ irritatiua inuidie. puoca
 tiua supbie. suscitatiua luxurie. motiua auaricie. et omnis

nequiciē gignit iua. Non audisti olim. quū d' apollinis ido-
lum pastori. p' achatez lapidem regni lidie facto regi scissi-
tanti. si quis eo in mūdo supellet felicior. deliciosas confu-
rans diuicias. respondit. **Mox** emz supbienti gigi agaluz
zophidiū achadiuz senem paupem p'tulit. qui nūq' exiue-
rat terminos agri sui. **Et** dixit pl' p'bioza. p'bari securica-
te/ridens tuguriuz. q' curis et sollicitudinibz tristem au-
lam paucalqz glebas paucis exptes. q' arua lidie latissi-
ma metu referta. **Unumqz** aut alterz tutele facile iugum
boum. q' equitatū impensis voracibz onerosuz. **Sic** et hoz
reum vsus necessarij magis appetendū. q' thezauros expo-
sitos insidijs et cupiditatibz oīm. **Esto** igit' content' si sa-
tis habes. nec viciosus ad seruiendum delicijs. sed tantum
ad subueniendū necessitati. volūate libera queras opes.
cupiditatez dimitte. et mox ad plenuz te inuenies diuites.
Nam et clara fert' epicurus phus diffiniuisse sententia.
In veris multiplicandis diuicijs nullomodo est adiciendū
pecunie. sed auaricie subtrahenduz. **Tanto** nanqz dimoscit'
quis esse diuicior. quanto in eo cupiditas est minor. **Quibus**
dictis auditore docto disparuit. **De malis q' vt plimuz**
accidunt ex diuicijs **De vulpe et hymeā** **Ca. quintum**

Utrulaz vulpem hymeā iuuenicula p'ciola pelle dita-
tam aspiciēs/liuoris miseriaz misera gignente pau-
perie/mox inuidit/ac sil' eū oculo luescēte lingua
dixit. Satis certe dīgna factricis oīm p'uisione nature
donatuz est. vt tanta calliditas. tanta quidez cauda splen-
desceret. et vulpīnaz artem ars non immerito naturalis di-
taret. cui illa. **Multis** iam edocta experimentis maloz. mo-
to capite rūdit. **Non** est mirz si infantalic' opinat' infācia
et si ceca loquit' mens inexpla. **Senescēs** qui dē et multa
p'spiciēs. et aliter senties. quo dicto. **Rogauit** eā vulpes
vt cōiuentes simul incederēt. **Tunc** hymeā dixit. **Et** si ve-
recundū mihi sit sine cauda p'gere cuz caudata. tñ qd po-
stulas placet. qm erudimentis tuis mihi fortassis astucie

cauda crescet. **S**imul igitur proficiscentes cum edentatum
 elephantē habuissent obuiū. de causa huiusmodi cū peteret
 rēdit. **D**esiderabilis dentis auaritate bellū amate discor
 die. auaricie suscitante. ut ostia cupidorum iam non cupidus
 effugere. elegi perdere arma nature. **B**elligeris namque diu
 ciis eligibili carere est. quod ad huiusmodi tuendas prorsus per
 amatam vite suauitatem amittere. **D**einde cum luminibus
 priuatam suis. gradientes ienam pariter inuissent. dire
 passionis inquirentes causam. lamentabiliter audierunt.
Effrenata humane cupiditatis rapacitas. non tam vi. quam
 arte doli munita. perditis quidem opum diuiciis. melioribus
 in eis gemmarum exortis. oculos quos concupiuit destru
 xit. **B**ona enim bonis perducuntur. cum preter necessitatem
 superfluunt. **Q**uo audito tendentes fracto craneo. gallus
 adhuc palpitantes repiuit. **Q**ui de tate calamitatis illato e
 interrogatus sic exposuit. **M**inorali nimirum ex radijs.
 gemmificante virtute. dicatum cerebrum perdidit semet
 ipsum. cum sitibunde auaritatis feruor. ob desiderabilem
 lapidem. dirum suscitauit incendium. **O**pulencia quidem
 viciorum hostilitatem. aut ostendens aut gignens. perm
 ciosa paupertas est. **H**unc autem pertranscuntes. cum scis
 sis vitalibus seminuum birundinem inuissent. hęc ipis
 vastationis huiusmodi materiam. vna eius vobis preunte spiritu potenti bo
 inquit. **A**male celi domum venē decipiens. insatiabili cupidi
 tatis irragie decitata. hęc mihi letale mox odierit perit
Quos namque possessores fallaces / diuicie dum se cupidus ama
 tiles offerunt / effectus eis odibiles perducunt. **S**ed hoc dimisso. cum
 castor eis perditis genitalibus occurreret. petierunt / ut quod saluta
 ri genere seminariū defecisset. **Q**ui ait / **A**m iudicium scilicet ante
 tum cum iam preciosum existet. mox caro vilis / ac occupabili
 odiosus. pernitens venatibus infestabar. ac ne totum periret
 ac genitalia genitorum cupida vastaret. **E**a est malum mihi v
 care hostilia quod amate diuiciarum et diuicium hosti me auaricie
 voracitati impendit. **M**elior enim opus est quod salutis opere perdere

Coruo quidem relicto. cum pauonem decaudatum vidissent
quomodo perdidisset caudam gloriarum querentes audierunt. Nimirum
aurea placuit pena. et idcirco auri cupidus seruo aua-
ricie hanc ademit. Mundiales namque diuicie que exornant
fugiunt cupiditatis durissimas ad sagittas. Tandem ex-
coxiato reperto vulpore. cuius sue calamitatis studeret casum
agnoscere. miser dixit illis. Cariori quidem pluma. carnis
me cortice natura dotauit. sed deliciosis hoc placuit. et
mox auaris insidijs preda fui. Quod enim sunt carnales di-
uicie. nisi blandimenta libidinis. fomenta cupiditatis. et
onera mortis. Beatus certe qui caruit eis. Auditis ergo
huiusmodi sententijs et talibus tantisque diuitum calami-
tibus visis. parum a semita declinantibus ad quiescendum
vulpes sine cauda dixit. Quod mature de diuicijs sentis. Ad
illa respondit. Nempe quod non nisi penalitates sint. Na-
tura sic earum illudente possessoribus. aut huiusmodi calamitati-
bus edocentibus. esse virus putande sunt. Hunc aut edentem il-
lum exoculat. huic cerebrum vastat. illi sic vitalia perforat.
Isti genitalia vorant. modo exoriunt. nunc decaudant. Non
ne sic auaricie ingeniosa via. a viris imprudentibus hec colle-
cte. multis possessores suos viciorum lacerant. amatores
deprauant. dum os lingua magniloque. de iurum infidelia. caput
ignauia. ventrem gula. libidine genitalia. caudam infamia.
ventre iopia totum vastat. Male oditum bonum beatam pauperem
o stulte dilectum malum. infelix opulencia. De celo paupera pel-
lis mihi ditissima est et vilis quam preciosa. Malo certe iam fore
sine cauda. quam pauo cuius cauda. Quibus digestis. mox
hinc inde cupiditatis anxietate erudita vulpes. societates
vale dimisit. **¶** Contra eos qui dolore diuicijs perditis
adhuc laborant ditari. **¶** De coruo et pauone

¶ Capitulum sextum

Hate penne cupidine pauonem undique spoliatum
cum coruus aspiciens olim deridens pomposum
diuitem inquit. Vbi est mire picta lumina

desiderabilis p̄na. **Q**uo qui dē alaz splendentius abijit glia
 Quoue plumaz gēmantium fugit mirabilis ornatura. **A**c
 ille nimis patens illusorijs verbis indignatus respondit.
Quamq̄ insaciabilis certe humane cupiditatis vrago.
 pennaruz opes absorbuert. beneficio tamen ars refectiua
 non dedit nature liberalis. verum minus malicie non mi-
 nus ampla largitate. ea quidem donante priuatus. spem
 pauper habeo. tu semper miser es. **C**ui ille / **I**n aduersis
 nempe casibz non in merito eam duntaxat calamitatē dix-
 erim. calamitatibus non doceri. **N**anqz vbi tempestatus in-
 gruentium mole oculos fel thobie restituit ac vixatō ita
 intellectum dedit. tunc damnum cedit in comodum. et il-
 larum malum reparatō fit virtutum. sed cum pcellorum
 experientia casuū animus non docetur. sine modo maluz in-
 tenditur. **Q**m̄ ex toto circumspēctōnis orbato regimē.
 quasi inter tumētes fluctz. mētis in p̄ceps nauicula cir-
 cumfert. **I**mprudēcie qui dēz plaga desperata est. si re nō
 curat aduersa. **T**ua pace iam hoc dicam amice. **N**empe de
 caudat es. et vnde accidit non vidisti. de paupar es. et
 quō damnuz possessoris euenit nō sensisti. **M**alum mīme
 te docuit. ob quam rem sine moderamine crescit. **R**euera
 p̄cilleta p̄na edibile te reddidit. et placida cauda te de-
 honestauit. **S**ic tibi tua opulēcia nonne paupertas fuit.
Etenim quia hoc habuisti / p̄didisti. **Q**uēn̄ itēz occupis
 vñ doloribz sis expoliat infelix. **N**imīz si recrescit cauda
 simul et renascet hostilis auaricia. **E**t quid inde / nisi quo-
 ciens tibi multiplicabūt ambitu diuicias. tocies nudatōi
 calamitates succedūt. **I**taqz hoc bonū semp maluz est. et
 incrementuz ei? fit meroris additamentū. **B**onuz ḡ malū
 petis nisi forte dixeris. bonum est habere vt perdas. **S**ed
 hoc est certe contra ratōnem. **P**erdere enim amatū bonū
 sine doloē mīme est. ac eū meror placuit. mī? cōpos dino-
 scit esse mētis. **Q**m̄ igit non h̄re. meli? est appetendū q̄
 p̄dere. **D**ignas gr̄as ago nature. eo q̄ dedit mibi p̄naz

pauperem. Eius modi enim natura puto me esse diuitem. Ea quidem honestor cauda perpetua. et liber vtilior semper ala plumbata. Ea nimirum meus sum. et nemini in predam dilectus. Nigra penna illustrat me. pluma paupercula dicat. et spreta caudula tutat. Verum te diuicie tue pauperem faciunt. desiderabilitas odium. deliciae dolorosum. gloriolitates inhonestum. felicitates miserum et exercitentie minoratum. Maledicti sint igitur tales diuicie que suum depauperant. decaudant. et vituperant possessorem. Quarum nempe sunt. in nuditatem possessio. in dolorem dulcedo. in confusionem gloriatio. in difformitatem et decor. Omnis certe leta et cara paupertas. cupiditatis thabes luoris lues. viciorum expers. virtutum hospes. securitatis requies. cuius pax ubique est. cui etiam ipsi amatores discordie pacifici sunt latrones. Gaude igitur si prudens es. quod tibi hostiles amiseris opes. nec eas sis vlti appetens. sed opulentie iudices in his pauper. Quibus eruditum dicauit depauperatus magister. Contra eos qui ex diuicijs acquisitis se putant esse felices.

De dracone et gemma. Capitulum septimum

In suo vertice splendente draconide. tante gemme draco preciositate dotatus cum superbus incederet. inuenta quidem iena dixit. Satis certe ambobus benefice possumus regratiari. ac tenemur nature. Quoniam quidem artis ingenio subministrantis. humana dotata mente corpora. multo precio adornant. Indempnis ipsa mirabilis operis. liberalitatis tamen gratia in nobis gemmarumque ornamenta ostendit. Tibi namque oculum mirabiliter ingemauit. Caputque meum solis libito regibus insigniuit draconide. Cui mox illa gaz effrenate cupiditatis. In se erudita periculis. aliter sentiens et effecta opulentum ostendit. tali sententia confutauit. Bene inquit video quod diuicie corporales dum tempestuosa leuem ala superbie sursum precipitant et minime caput rationis liberant inferi. ac fallacis foris propositatis decore

cum elucidant corpus . intus obtenebrant mentis intrin-
 tum . **N**imis enim impinguatum caput orbatum mox sensi-
 bus . **I**ngemmata foris albula pupilla . intrinsecus obseu-
 ratur . **R**euera si contuitu interno nunc attenderes clare . ac
 circumspetionis in te vertex gemma rationis splenderet .
Scilicet quo vane tam gaudens tibi fore profecto lapide
 offensionis agnosceres . et petram scandali iam sentires .
Etenim non indecus ut stolide opmaris . sed magis in on-
 non in ornatum sed laqueus . non in comodum ymmo in damp-
 nationis tormentum . **H**ic tibi lapis diuicialis infigitur .
Eo siquidem ab hostili cunctis cupiditate sollicite quere-
 ris . eo callidius venaris eo adhuc sic te sopito viuentem rap-
 tus ut splendeat exacerbaris atrocius . **Q**uo igitur infeli-
 citer felicem te putas . quo te beatum miserabiliter iactas .
Quo te quidem eo diminutum magnificas . ac te glorificas .
 eiusmodi perconfusum . **N**imirum vide quod rerum non tantum
 mirabilis opifex sed mirabilior iudex . quod facti se inanis
 erga nos fecit et effrenamur impetuum . **N**ulli quidem
 acerbiori quam voragini cupiditatis patemur . opibus opum
 damnata sententia . **H**ic natura nos adornauit damnauit
Nullo magis enim quam suis plures depauperantur diui-
 ciis . et earum desiderabilibus pro diti perduntur . **A**fficiun-
 tur namque hec cupiditate . dum sui placiditate flui dum affe-
 ctum alliciunt . quod ut consequi valeant id quod optant
 mille possessoribus perditicia parant arte doli ingenia . **R**uti-
 lancius autem tanto . quanto et hoc crebrius videmus in re-
 bus humanis in quibus non minus gradis quam magis diuicia-
 rum amatrix auaricia tempestas est . **N**onne nabuchodono-
 sor clipeis tractus aureis salomonis . hostiliter hostis quas
 petiuit amicam copiosa copiosam argento . iherosoli-
 mam spoliavit . **S**imiliter autem babilon totius **A**sie di-
 tata rapinis seipsam perdidit . dum libidine diuiciarum .
Cirum et darium concitato attraxit . **S**ic nempe cre-
 sus exerescens immoderatissimis opulenciis . harum dum

lici opum inuendit . efferatus ad se perhendus orbis pre
donem famosum . infamia macedonem alexandru adduxit .
His et tandem insatiabilem voracitatem romanam . belli
cosa vi minime comparabilem opulentus mundus ad se ra
piendum vndiqz irritatus effudit . Quid igitur sunt mu
dane diuicie . nisi amatores odij . iocunditates merorum . de
lectatōes tormenti . preciositates obprobrij . semina litis
iacula belli . bona predonis . **D** in felicem qui donatus est
eis . Quibus auditis draco gaudiū in luctum conuertit .

De causa et cura insatiabilis auaricie . **De vulpe et
mustela .**

Capitulum octauum .

Sub ydropisis onere squalida vulpes languens
reparande sanitatis medicinam et medicum inqu
rebat . Verum cum mustelam obuam habuisset
eius gnara diligencie ipsi mox proposuit languoris que
rulam questionem . Memoroz inquit satis soroz . qualiter
olim dente tuo vitam de laqueo mortis quasi nouiter rena
tam rapuerim . Qua quidem re nunc grauius . morbi leta
lis . obsessa periculis . pristinis audacter beneficijs me
mor . ad consilium sagacitatis tue . iam pridem ad te adiu
ta recurro . Cui mustela non ingratis liberalitatis verbo re
spondit . Quid si cuiqm̄ p̄fecerim nescio . quia si suscepi
huius semper reminiscoz . Expone igitur morbum . quia
pandam si sciuerō curatōnis modum . Tunc vulpes gra
tias agens inquit . Languorem nempe soroz inextinguibilis
sitis patior . In quibus hec duo sunt de quibz miror .
Vnū est q̄ euz bibo plus sitio . Aliud v̄o est q̄ extenuas
tis vitalibz corpis fūdamētis aforis sola cutis intumuit .
Cui magistra respondit . Putabam certe tanta te forte
arte calliditatis aliquantulus in medicinalibus eruditam .
Sed video q̄ iperatice discipline totalit̄ es ignara . Lang
uor enim tuus non ut estimas sitis . sed fames membrorum
est . Quoniam euz in te flāma intempati coloris infra suum
moduz remittitur minor fit epatica digestiua : tunc aqua

pro sanguine gignitur. et suo membra nutrimento priuāe,
Atq; arefacta vitalis famescencia. cibi sanguinem concu-
 piscunt. Verum tu oberans inhuuifinodi iudicio appe-
 titus. famem putando corporis sitim esse. dum pro cibo
 laticem donas / secundam magis digestiuam debilitas. quo
 et minus sanguine generato. membra aridiora facta. exin-
 de plus famescunt. Propter quod carissime. etiaz si danu-
 bium deglutires. minime hanc sitim extingueres. sed au-
 geres. Cum iuxta galiemi sententiam latex substancialiter
 carnis organa non humectet. Istud nimirum tantum in
 moralibus astuehs erudita. naturaliter ex ea quam patit-
 tur auarus in mente idropisi. cernere lucidius potuisti.
Nanq; cum ex eius anima per cupiditatis excessiuum in-
 cendium corrumpatur proportio caritatis. ac digestiua
 mox electionis oberret. substancialis boni per dito sang-
 uine. sitibunda statim ariditas deriuatur in mente. Sed
 cum mentis deinde secutiens appetitus. bona temporaliter
 fluida quasi potum pro cibo cupiat / pro substancialibus
 et eternis. quantumcumq; sollicitudinis peruerse circa
 poculum pecunie subministret. sitis magne cupiditatis.
 accenditur. quoniam mundanis opulencijs. spiritus aris-
 ditas non minuitur sed augetur. Accendūt enī hęc affe-
 ctum grauiori auiditate. duz fallūt boni appeticione. quia
 bonum solidum affectatur et apparens attribuitur. Boni-
 tatis solide substancia non reperia. affectus vehementi-
 us inflammatur. Natura qui ppe prouocat desiderium
 menciencia desideratum. Igitur si crescentis cupiditate
 animi possessio. mundus esset capax. auaricia plus sitiret
 ac mentis existencia tabescente inanis glorie tantum for-
 ris cutis tumesceret. Quemadmodum ergo auarus si ca-
 ritatis largitate cupiditatem eximxerit faciat. Sic idro-
 picus naturali confortato calore. si arida membra cibo ro-
 tauerit mox curatur. Quibus auditis. doctrici agens
 gratias vt sic ageret vulpes erudita secessit.

Quod melius sit egere minus . qm̄ magis habere . **De**
vulpe et limea .

Capitulum nonum

Dosa veste induta limea . verū et catenula irre-
tita vani euz corporis hinc inde hilaritate iubilās
exultaret . cucurrit / autēz hoc intuens ad eaz vul-
pula que gaudiose gaudiosaz salutās . tante mox iocundi-
tatis quesivit de causa . **C**ui illa qui de3 adhuc animi modi-
citate feminei memorans derise nuditatis iniuriāz retroac-
tam . simul euz remiscencia nata ira vade inquit . **T**u olim
derisisti nuditatez meam vel paup̄tatez . intuere nunc gli-
z qm̄ vsqz ad me diuiciāz exundantiū hūanāz non minus
feliciter q̄ liberalit̄ dulcis fluit fontana . **A**d hęc cōfestim
vulpes / vt inaniter tumescentēz minueret . ac sup̄bientem
leuiter p̄dere sentēcie inclinaret / sic respōdisse dicit̄ **D** si
te felicū felici9 in quē opuz ratōnis et circūspectōnis de-
cursu . res hūana 3tingeret . et foris non pellē decōr opul-
lencie . sed splendor sapiēcie . intus estimatōnem ornaret .
ac te infelicem felicitate prospiceres . **I**n hoc fore opibus
inopem iudicares . **V**estimentuz emz preter hoc q̄ cathe-
na et cippo teneat . priuataz qua nulluz in dom̄is aut diuici-
mius aut suau9 dixerim libertate . liberamqz ceruicē cap-
tiuauerit . euidens est indigencie argumentum . **N**anqz na-
ta feditate nuditatis nisi tabesceres p̄fecto quo nunc de-
risa rides sperneres indumentuz . **S**i audisti quidēz **A**dā
in paradisi delicijs constitutus qm̄qz nudus . nullo tamen
egens . erat ditissimus . **V**eruz postq̄m subactus auaricia .
virtutuz gloria est denudat9 . hinc egestate hinc cupidita-
te paup̄rimus . pia dei prouidencia mox induit̄ . **S**ed euz
naturalis sit opulencia non egere . artificialis quidēz . quo
indigentiaz suppleas hoc habere . vicialis autēz vitalibus
non tamē necessarijs affluere . et similiter paup̄rtas natu-
re indigere . fortune quidēz hanc vnde suppleas indi-
gentiam non habere . **A**uaricia vō semp plus cupere . **S**i
amplius habes . aut eo indiges . aut non indiges et habes .

aut hīs vteris aut non. Si vteris luxuriādo fatua. si non vteris es retinendo auara. Si vero egens habes artificialiter. quāquā diues. natura tamē pauper es. Vides igitur quod plus habere. aut sine quāquā viciositate. aut sine aliq̄ paupertate non est. Vane ergo quod quia plus habes gloriaris. Ego ēte me min⁹ egē nūc glorioz et nudā arte. quod nec egeo. neqz cupio vestimentuz. ditiores me puto. Admiruz qui min⁹ eget. is natura diues est cuz sit ipse sufficiens. Solaz nanqz hanc. mi fallor/ estimauerim veram esse opulēciam nō aliunde mendicataz. sed cupiditate abdicataz naturam habere sufficientiā. Et quāquā tantuz diuitem se putauit cupiditatis victor dyogenes. cuz attēdens naturali vase manum haustu sumentē virū. et se sibi in necessitate huiusmodi fore sufficientē. Inde qd̄ et dūtaxat cuz veste possidebat. iam seipso diues. potatōnis fregit vasculum. et potētē peditās spreuit equū. Ob quā rem hui⁹ mundi diuicie. aut paupertatis natural' opulatiuū solatiū. aut cupiditatis anxie iuguz fuit onerosuz. Disce igit' quod melius sit non egere quā indigenter habere. Quib⁹ diffinitis audientis risum versum in luctum dimisit rē. ¶ Que sine vere diuicie. ¶ De adolescēte qui iuit ad aureos montē.

¶ Capitulum decimum.

Adolescens quidaz flāmis auaricie semeliter iam acensus. cum vidiſſet montes aureos beneficentie naturalis excreſcente vna esse in india hui⁹ esse comes desiderās mille per pericula tandem hinc peruenit. Cuz igitur p̄fusio iocūditate. pupillis stillantib⁹ auri cupidine rutillātes montes desiderio cōspexiſſet. attractus auro. impulsusqz vicio. festim⁹ anhelaret attingere. gigno sophisticorū quidam. salubriter currenti occurrit. rei h⁹ questione gnarus. Ignaro iuueni dixit. Quātoci⁹ retrocedens caue. et ne procedas vltiori⁹. quā si griffes appropinquare te viderint. iam p̄ auro p̄niciem habebis. Quib⁹ ille sic cupidus tam flebiliter quā terribiliter auditis. mox

totum gaudium ingemitum ouertit. **H**inc dolorose memo-
rans. tantum vane actum laborem. hinc nimis plorans per-
ditam spem. **H**inc vniuersi mundi regimen magis feris quam
viris. tantis excessibus opibus. detestans prouidentie ordinem
Cuius quidem doctus ille corde emolitur lacrimis. ut ostentatum
ad terram passione erigeret. ad sauciatum ratione misericorditer
dicit inquit. **C**onfortare fili. **E**n ego namque pandam tibi
magnus thesaurus. tunc promissione ac doloribus ardentis auaricie
mitigatis parum confortatus resedit. **C**ui mox alter ad-
iunxit. **D**ic mihi rogo te. quid tibi sumus putaueris esse
bonum. **A**t ille. **H**oc certe mi fallor quod a me sume diligis
id autem sume diligimus. quod sumus bonum esse putamus.
Mensuram siquidem boni amor sequitur mox alter. **R**ecte iu-
dicasti. **S**ed queso ut dicas quid magis diligis. **A**t ille
aurum certe cui vniuersa deseruiunt. **D**ecurie namque iux-
ta salomonis sententiam obediunt omnia. **A**d hoc tandem erudi-
tus magister. ut magis cupiditate quam dolore sauciatum pec-
tus auditoris sanaret. primum rationis dedit antidotum
dicens. **B**ene video quod auaricia habet oculos sed non visus
Nam bonum prediligis. et hoc ipsum cum magis ap-
petis non agnoscis. responde mihi. **Q**uia quidem aurum ratione
ceteraque desiderabiles res amentur nonne quia informantur
bonitate. sicut enim odienti forma malum est. sic diligenti et
bonum. **S**ub ratione quidem boni cuncta diligimus. **S**ed quoniam
propter quod. vniuersumque et illud magis rationem perici-
pitur. propter quod quod amamus id magis est amicum. **A**memus
enim vniuersa propter bonum. **I**gitur finis omnium desiderabilium
et sumus amabilium est bonum. quia nimis ex re. **I**am amice
rutilanter aspicias. quod vniuersaliter bonum appetis. ipsum
maxime diligis hoc in omnibus volitis queris. propter hoc
cetera occupas. **V**erum cum digesta sit diffinitiva sententia
in ipsum esse sumus dilectus. hoc tantum cunctis summum esse
bonum. ac totius thesaurum petitionis desiderate rectitudina-
liter dixerim. quod est essentia bonitatis hoc aures aurum non

est. ergo nec ipsum potest esse summum bonum. Unde illud
 summum bonum est. quod omnis naturaliter diligunt. nec est qui ei
 effugiat appetitum. Nature namque nostre hoc bonum finis
 est. ad quem naturalis dilectionis impetu cuncti deferimur.
 Omnia enim naturaliter suum finem expectant. Attamen quoniam
 plures sunt viros. qui non solum aurum non appetunt. immo
 ut inimicum virtutis pacisque fugiunt et effundunt. Namque
 bragmani ut libera tranquillitate ciuili versarentur. aurum
 toto taliter a suis finibus abdicarunt. At brabite ciuilitatis
 cultores. ne usu eius polluti auaricia. corruperent equitates
 et salutarem pacem perderent id in terrarum profundum abiciunt.
 Quis genus metalli eius emunt. Unde magis putandum
 fore malum quam bonum rebus humanis auxilium virtutum zelatores
 senserunt. Amplius autem si summum bonum hominis corporales
 opes essent. Ne quid nature prudentia circumspiciatissima
 hoc quidem diuicia bona. feris magisque hominibus est largita.
 Smaragdinas namque gemas. arenulasque aureas sicut
 hirci motes griffes possident et metallo amplissimis ve
 nis multisque lapidibus preciosis nobis abditis terra gaudet.
 Rone sic apparet quod natura sagacissima pueritatem auari
 cia refutauit. Cum desiderabilium quidem opum maiores lon
 ge copias ad possidendas brutis dederit. aut in ipsis ab
 seconderit elementis. Nec nimis alienata naturaliter aliena
 a veris nostris bonis se esse fatentur. Postquam igitur finem ama
 bilium bonorum queris. quod summe diligis. fuge auxilium. sperne
 diuicias. cupiditatis extingue flamas. Non enim dicant sed
 depauperant. dum animi vicioseitate captiuiant. Tantum vir
 tutem quere et quod queris intus habes. Thezaurus namque
 summe boni est non alibi quam in suis amatoribus sistit. Quibus
 quidem diligenter auditis. mox fugata cupiditate diuicia
 ciale virtutis venam in se letatus est inuenisse re.

Ubi sit curandum dicari. De vulpe et mustela.
Capitulum undecimum

Acilenta vulpes. vt seipſaz pinguedine refartiz
 ret. **I**n pingue cellarium ſtricto repto foramine
 introiit. **Q**uaz euz ibi morans aſpexit muſtela ſa
 lutatōne pacta. cepit querere. ad quid et quali introiſſi
Cui vulpes rñdit. **D**e toto qđ petis ſoror vna tibi carnis
 maties ſufficiat. **I**pa nanqz dedit aditū. p anguſtū foramē
 veni vt eam effugerem ſociam carnis noſtre letalē. **T**unc
 muſtela ſagax. ſagaci ſagaciter inquit. **C**erte indebitaz car
 nis maciem fugare bonuz eſt. **S**ed ppter pinguedinez vi
 talem carnez pdere. puto ſtultū. **D**emēcia quidē eſt illud
 amittere ppter quod agis res. **M**ox vulpes **E**qua nempe
 eſt. ratōematio iſta. tūc muſtela ſubiunxit. **S**i tibi placet
 dare rōnis ppoſitū queſo magis vt oſequēs oſiliuz ac ſit
 ceptum. **V**idet mibi quippe ſoror. vt anteq̄ alienis rebz
 ſitibūde cupiditatis dentes furibunduz adhibēas. et aride
 pelli dilatīam pinguedinē addas. **I**ndurando mox corpi
 tranſitū oportunū pūdeas. et ipm ſi neceſſe fuerit inqui
 ras diligenter. **N**am p illum artiſſimuz quod macie cedente
 cute libē introiſti. impinguata. incraſſata. dilatata. durazqz
 pelle cum neceſſitas aderit aut volūtas redire ad liberum
 non valebis. **V**ez euz ſit vt video ſfuge non aliunde pſidi
 um ſi comederes eutemqz repleueris alienis. aut oportet
 bit te que auūditate delectabiliter ſumes. vt exire valeas
 poſtmodū euz nauſea euomere. aut puentā a poſſeſſore di
 lectiſſimaz vitam dolore finire. **E**t ſic quid tibi erit carnis
 craſſities. miſi amara turbatō certa captō. pondus intolle
 rabile et laque⁹ doloroſus. **N**unq̄ noſti qđ ſtricta nature
 ianua. puulus nuduſqz homo. vix maternis ſtridoribus li
 ber egredit in hūc mundū. **Q**uid ſi cupiditate homo affe
 ctus. et mūdialiū rez placiditate allectus. mime oſule⁹
 de exitu. opibus rapaci manu hinc inde collectis fuerit im
 pinguat⁹. cum tandem morte hinc oſpellit exire. porta iu
 ſticie ſtrictiori repta. que delectatōne rapuerat. mox aut
 doloribz. euomit. aut ſecū hęc omia vita in eternz perdita

ergo carissima. et non des substanciales p pinguedine pelles
ac ibi tibi prudenti? qre pascua. vbi opulencia est eterne se
curitatis. Quib? seruatis diligenti? vlupes. pastu sumpto
psentis necessitatis libera et docta recessit re.

**Contra eos qui libenter suscipiunt munera De simea
et histrione.**

Capitulum duodecesimum

Spida vestis simea confusibilis vt polluta coo
periret pudenda. cum cerneret histrione ioco letu
plib? indumentis donatus. vt ea manu pdigalita
tis effunderet. mox ad eum se contulit. et pata salutatoe
subiunxit. Nescio cete cui? instauratois causa tam in bene
ficijs mire largitatis pfusa caudula pudibunde vilitatis la
tibulus. nulli vnq? inu da cum sit toci? bonitatis exunda
tissima fontana. mibi natura non dederit. sed reliquerit nu
dum. Vnde ad opulentu mops. ad liberalem egena. au da
cia necessitatis acurro. Cui ille. leiuozi lingua vestis auu
da mulcens. Tibi inquit hec nuditas. amica grande donu
est. cum sis ratorabili b? oformioz formata. non bestialiter
cum cauda. sed arte quali homo exornata. huamis gaude
as opulencia. Nimir? latet quosdaz nature beneficia. Sz
hij? diffusis. grandi libalitat? impetu repleta sut omia.
Attame qd flagitas satis gratu habes. sane do/atq? mel
lis fauuz quod libenter deuoras supaddo. Tunc simea leta
ter susceptis beneficijs gta/gratias ages. ac nimis magni
pendens/q? tam liberaliter vltra q? petierit habuiss?. cogita
uit vt velut cuncte rei sibi necessarie tam gratioso largito
ri inseparabi adhereret Cui dixit/Satisq? mea me natural
ad te imitandu ppetas inclinat sed pfusa tua magis attra
hit benignitas. quamobrez amice si dignaris /seruire sum
parata. Mox ille/Placet inquit mibi tam gtanter dona
ta comitiua. Magis tamen et bene oueniant iocus et bera
tha. Veruz ne quando fortassis dilectaz te vagabundaz ra
priet dulce maluz male oputata libertas. dilectori largie
donati necessaria diuincte dilectomis vt seruitutis libere

adherebis cathena . que incōsulre iam subacta domis accep
tauit p̄ grandes libertatis rem . non grandi munere callida
stolida cōmercio . mercatori mox se exhibuit captiuandam
Irreritā ergo natura dispositā ludere quātociq̄ eruditaz
cupiditatis sue ludis p̄tinē exposuit . ac suis tēpestati bō
dilectōnez om̄nibō alienis miseraz sūire coegit . **Q**ua mi
nirum interdū magistro mīm̄ corresponsdēte . aut vt p̄mi
ret defectū . aut impudico lucri ludibrio magis vt seque
retur effectuz ab om̄ibō videndaz nudabat . super hoc ace
toso potus haustu mestificans . tunc quidez luce ofusioni
ac tribulatōnis fellite anthidotuz prudencie . oculis simee
restitutis . euz p̄ciperet durioris patrom̄ nūc ire nunc aua
ricie se captiuataz seruire . ad cor reuersa digeste sentēciaz
talem dicit̄ p̄tuli sse . **S**ubornatus deceptiue cupidita
tis hamum . letifex mūr̄ . munez naturalium ademptiuum
grauissimuz obligatōnis pignus . stulti et sapiētis cōmer
cium minimū . maxime emptōnis precius . seruitutis iugū
iniquitatis fermentū . captiuitatis iudicium . fomentuz di
scordiaz . subuersio ciuitatuz . oim̄qz semmariū maloruz
amatū venenum . non immerito certe amica veritatis . eq̄
tatis et pacis . cunctaz virtutuz socia . diuina lex . suscep
tōnem muneruz iudicibō interdiciōs inquit . **Exodi . xxiii .**
Munera etiaz excecant prudentes . et pruertūt verba ui
storum . plane quidez elucidās . q̄ hęc ipsa prudenciam fu
gant . iusticiam dissipāt . intellectualis moralisqz virtutis
sistentiam vastant . omnēqz rectitudinis vitā necāt . **S**e
uera muneribō excecatus . tam admirabilis balaam p̄rit .
muneribō iudicialis sedes dom̄ iacob deprauat̄ liberis sa
muelis . israhel in p̄iudiciuz cecidit . **M**unerit̄ corrupto
senatu dudum florido sicut p̄iudicat̄ princeps ingraua
murmuratōne romana glia transiuit . **I**d enī cum emptis
iniquo munez precio . datoribō legum . fratricida ingra
tissim̄ . **N**e q̄ predo iustificatus in iusticia recessit in roma
p̄uerso vultu clamauit et dixit . **V**ixi in venalez et matrē

parturam si inuenirem emptores. ob quas res nimis. qui non prius sapientia cultu virtutibus animi possederunt. magnis eo ipso laudibus sunt dignificati. quod magnorum maxima. maxime libertatis amore munera contempserunt. **Quantis** enim titulis glorie superferat ille diogenes. dum calcatis opibus regis libertate tam accipientis voluntati expositas raptas alie. tunc macedonis gazas alexandri per medias nudas mole sed virtute opulentus incessit. Ita siquidem eo locupletior maiorque splenduit. quia plerumque fuit hoc ipsum quod noluit. quod dare quod ille disposuit aut possedit. **Quantis** autem certe laudationibus miris morum cultor. **Socrates** extollit. cum archelai regis potestatis satis quidem magnis petebat muneribus honorandus respondisse fertur. Nolle se ad eum venire. a quo accipere beneficia. eius reddere illi paria non posset. liber quippe esse voluit. dum ante reddere quam suscipere in spreto munere cogitauit. **Quantis**que similibus peronibus curialitatis romanorum approbat. **Fabritius** dum quadrante munus viro pauperi a pirro rege oblatum. virtute ditissimus rennuit. magis eligens honestatem ciuis liberi. quam muneribus empti regis gloriolam potiri. **Qua** profecto re multo magis emicuit. dum rex admiratus spectabilem ac ubique semper tonante laude super solem erexit dicens Ille est Fabritius qui difficilius ab honestate et rectitudine sui cursus quam sol auerti potest. **Quid** plura / Certe nil tam carius vendit ac perditibilem sumitur quam munus cupiditate volutus ac donatus. **Quibus** diffinitis et si non carne ab auaricia. tamen libera mente quieuit.

Contra eos qui cupiendo festinant dicari et letantur quantum totius se diuites esse factos. **De cucurbita et palma.**

Capitulum tredecimum

Quia est cucurbita iuxta palmam. sed radicem habens violentissime fugitiua. paucis fursum raptis diebus ac antiquissime quidem palme incrementis quatuordecim violentioribus adequata proposuit dicens. **Palma** soror quantum tempus habes. **Cui** illa / Centum vite annos.

Tunc cucurbita nature se creuisse gaudens grata nature
dixit. **H**ras tibi ago / quia mihi p̄ ano diē dedisti. **N**az qd̄
palme solaris alatois infra zodiacū ann⁹ hoc michi dies de
dit / te opante . que p̄fulsissimis beneficētijs q̄s quidē agis
rebo munerū ēbuēs et augmentū durmis periodi s̄. **M**ox
em palma / vt supbiā de qua se leuaēt diceret / ac quo leta
bat cristaēt ita fert̄ dixisse. **B**n̄ es cucurbita curuatuꝝ iu
diciū habēs. **N**anq̄si sane sentires / in te nō rapine vis sed
iudicatiua vigeret . et vtiq̄ at tē dres q̄ reglaritate mira
bili . natura cūcta disponēs . iuxta mōs augm̄tatois mē su
rae piodos duratois . **R**euera qd̄ imature crescit . cito dcre
scit . et paulatim auctum / lerge est duratiuū . **E**ffimera pi
scis repentinus augmentatus . **E**o die quo crīē / moritur .
Et elephas centenarium venit ad terminum . quia festinū
non habuit incrementum . **T**orrentis rapidus cito et sumit̄
et tardus amplius passū . moderaminis antiquat̄ . **M**eli⁹
est ergo paulatim crescere et diuissime viuere / q̄ celerit̄
super crescere / et quantocius ariditate finire . **Q**uibus non
certe sine tribulatōne auditis / suspirans cucurbita dixit .
Quis te hoc docuit . **E**t illa / **T**arditatis quidē mee an
tiquitas . **N**am in antiquis est sapiencia . **T**unc ille mesti
ciam tandem addente sciencia talibus in p̄iudicium suuz et
comodum aliorum erudita cucurbita cum lacrimis excla
mauit et dixit . **N**imix infelicem rapacitateꝝ cupidinis
ac violente radicis . ac felicissimam moderanciam equitatis
Que em̄ cito vorat violenta rapacitas . effunduntur post
modicum sed que paulatim acquirit equitas . nunq̄ defici
unt . quia in sēpiternum manet iusticie fundamentū . **Q**ui
bus dictis contieuit . **C**ontra eos qui se raptis diuicijs
plenos esse gaudēt . **D**e sanguisuga et formica

Capitulum decimumquartum

In membri languentis anthidorum corruptis hu
moribus aggrauati sicibunda sanguinis apposita
sanguisuga gratulari cepit admodū . q̄ ad fontem

venarū puenerat a se diutius exoptatus. Cum igitur acumen oris per poralis cutis meatū venam thezauri viuifici attigisset. Et nisi totis /deliciosa tūc auuiditate satis quod si tuerat biberet / arte mirabili / nocuum ab utili sequestratum. natura diligenti sagacitate p̄p̄mante malis male cupida plena est. Sed euz letalis haustu in totam perfusus virus incipret ebullire. ac quantocius paret virus mortez venenatā dolor ingēs disiungēt / et iam clamore p̄iret. Mox ad dolentis recem venit formicula gramum trahens. Que dixit. Quid est quod accidit tibi / Et illa / Amatū quippe sanguinem putauit fugē alimentuz / et exhausti venenū. Cupidā namq; decēpit p̄p̄mator auarus. qui retinēs sibi comodū sugentis in perniciēz dedit virus. Tunc formica subiunxit Bene video quod stulti ea que sibi sunt noxia cupiunt. Et adiungens inquit. Resciustī quod quū alienum sanguinē fugit p̄p̄riam perditōnem sumit. Et dum male quod cupierat rapit hoc letalit̄ postmodū euomit. et se sibi precariissimū perdit. hac reuera draco tam callidus. peste cupiditatis illudīt. quū v̄t expti p̄petatū aialū tradūt dū hostiliter occupituz. quē v̄t et arte p̄uenit. hinc caude potēcia irriti p̄dis auferēdo refugiu. hinc oris morfu inimicū querendo instrū audiū elephantis sanguēz fugit / et plenū se perimit. Et nō tā iocundū bibit / quā dolorosū se extinguit. Totum em̄ quod rapit̄ raptori est virū. An ignorasti quod auarus raptor. duz lupinis dentib; et cocodrillo morfu alienaz rem deuorat. p̄p̄riam alienat / totū se dissipat et eoz vastat. Quā et male quod congregat raptorib; pat. Nā caldū asiriū persā caldū / psam grecū / ac p̄donez p̄do / sic expoliat grecū romanū. Gaudeo igit̄ quod nulliū sanguēz fugo. imo p̄uidēcia curo. diligēcia quero / iusticia congrego / sapiēcia suo. quib; nulli p̄do. laboris iusti meitis viuo. Quo dicto sanguisuga simul cū vita cruozē raptuz euomit ac.

Contra eos qui laborare nolunt / et de rapinis viuere student. De ape et aranea. **C**apitulum. xv.

Vi laboris ad studiū apī pgenti . arte texens aranea
sue fraudis rethiaculū tendens . euz corā se illa transi
ret mox inqt . Duo quidē q̄rula tēpestare / tā q̄eris ī paciēs
tota die vaga curris ⁊ circius . Cui illa virtutis suauitate
mellita patientē r̄ndit . Discurro p̄r floēs equis laborib⁹
emens pabulū mellis . Tūc aranea dixit . Stultū est t̄m p̄
stilla rosis melliflū circuire . Ad hęc ap̄s adiūxit . Stul
tū immo ē q̄ iudicas nō sentire . Stolidissimū autē p̄ victu
vitā euomē . Pro vilissima re medullā caissimā fundere . p̄
incerto certū impendere . p̄ minimo magnū perdere . ac p̄
fetidissima musca . teipsaz euiscerare . Ego certe nichil de p̄
prijs amittendo . laboro semp ad certū . Tu autē tota die
infidiaris euiscerata p̄ incerto das et perdis intimū tuū
vt rapias extrinsecū alienum . Attamē euz in rethiaculū
occultatus nihil incidit quid hēs aliud / nisi qd̄ pdidisti
Omnis nanq; fur ante pdit sua / q̄ rapiat aliena . Dat p̄ ve
ste / fidei gliaz / p̄ auro iusticiā / p̄ cibo vitā / p̄ accidente sub
stanciaz / et p̄ mis̄eratis necessitate pascēda mercator stoli
dus v̄cutis clarissime pdit famā . Melior igit̄ est labor fa
ctus iusticie . qm̄ rapacis auaricie tempestuosissima quies .
Hīs auditis post ofusionem aranea se abscondit .

Contra eos qui vt splendide viuant rapine dant opam

De boue ⁊ lupo . Capitulum . xvj .

Dest iugū laboris ac cōmodi in cibū falce lingue bo
uez herbas metentē vagabūd⁹ ocio lup⁹ rapax cū
cernēt . Mox ad eū veniēs inquit . Quid ē hoc q̄
tam validū animal acutisq; cornu bo adarmatū . nō solū ab
homie iugū tolleras ḡuissime seruitutis . S; quod detri⁹
est . post taz ḡuis laboris on⁹ / viuis edulio vilicatis . Certe
si super artem doli / vigorēq; dētis / mihi tāta natura vali di
tate dedisti / q̄q; sine laborib⁹ ex carnib⁹ regeter . Aselli tū
euz vix dignarer . Ad hęc bos rumiata sentēcia r̄ndisse d̄
D si innocencie bonū . mansuetudinis fructū . equitatis
commodum . pacisq; decus . libera ratōis appendices . et

hostilis rapacitatis reatum diligentiori circūspectōne libe-
res. **V**ides namq̄ q̄nte calamitatis sit sentire hostilitē ac ra-
paciter viuere / cum nequissima vita / misere uuentutis sit
lues. **N**amq̄ cum male uiuēt vt uiuāt. **V**irtutis nobilior vi-
ta vera perimit. **E**t ea que relinquit vita. cum in ea uiuat
uicialis calamitas nequior mors efficit. et sic vita per se
metipsam damnat. **Q**uid igit̄ q̄ ociosa rapacitate uiuus.
malicia gloriaris. **A**ttende q̄ animalia uiuēcia de rapina
hinc diuina lex huiusmodi immūda dicens. ni holocaustū
huiusmodi phibens. eorumq̄ esum hominib⁹ int̄rdicens
vt maligna damnauit. **H**inc natura rātonalis seua a tempe-
sue complexionis discordia semper abhorruit. **H**inc cuncta
torum effectiua ars / felle / venenositate / feritate / ac solitu-
dine / hęc detestanda notauit. **N**am et omnis furis immū-
dissima mens distorta anima / fellita uoluntas / ciuilitatis
emula / ferocissima uita. **F**erre igitur iugum in profectuz
oim. suauiusimum onus uirtutis est michi. et tempestuosa
libertas in preiudicium singulorum seruitus uicioritatis
est tibi. **S**ic nempe carius est michi comedere fenum de la-
bore iusticie. q̄ hęduz de scelere auaricie uolente. **Q**uo au-
dito lupo confutatus discessit.

Cōtra fures qui ibi pluries oprehendūt vbi latere cre-
diderūt. **D**e noctua q̄ querit̄ de ra lucez. **Ca. xvij.**

Quoniam multū de nocte noctua in furei facinore delu-
dali. **R**adio p̄uenta diali min⁹ int̄uēs. sed pl⁹ el-
mēs cepit de luce queri et maledicē sic diei. **D**e
caliginosaz lucem obscuraz diē. accusatōez aptaz. dubita-
tōe letiferā. vt quid p̄uenisti me. **C**ur tā cito uisti. **E**cce
quidē iam nō uideo vbi cōdar. iam uisa ab inimicātib⁹ au-
bus confundar. **C**ui mox aduersatrix lux sic r̄ndit. **N**i-
miruz q̄ tibi nequam odiosa sum gaudio. sed magis q̄ cali-
ginosa sum iubilo. **A**t tamen maxime q̄ dampnosa exulto.
In nocte enim uides. vt noceas ceteris qui escentib⁹.
Inquietaris vt rapias vniuersis dormientibus. **v**igilas

et occidas. Inquietasti noctem. Spreuisti diem. odisti lu-
cem. pruertisti ordinem naturalem. Reuera ceterae aues
cum surgunt. cum aduenio iocundantur. cum appa-
reo ad inuenienda pascua ventilantur. Tu vero surgente
die qui escis. ut lateas. apparente die dispareas. ne preas
ac vigilanter dormis. ut per noctem malefaciendo discer-
tas. Quare illuminatrix cunctorum. sum tibi tenebra odi-
osa. cunctis gratissima. ac tibi mortifera. tam vniuersis
secura. Nisi quod profecto oculus tuus nequas est. cor mali-
uolum. conscientia scelerosa. Non miror si contineat tuus
frangit saphirum. qui atrocis fugat venenum. quoniam
in eternum habes spiritum venenolum. qui impugnat vir-
tutem. fugit lucem. et odit splendorem. At tamen quod man-
suetae aues mimulantur tibi. euident argumentum malicie
tue est. contra quam non omnis dumtaxat armatur lex. sed
siquidem equitatis ipsa amica. tota etiam insurgit na-
tura. Quibus taliter diffinitis. aduersus eas iam currentibus
auiibus. mox dilaniata est mansuetudinis inimica.

Proverbum ostensiuus difference in e auaruz et libera-
lem ¶ De aranea et verme faciente sericum.

Capitulum. xviii.

Quod me dullis proprijs fila serica vigili circuitu. ver-
mi condenti laborans prope similiter sed dissimili
ratione. et tantam opificis studiositatem prospe-
ctans. aranea dixit. Ut quid frater mi. tam temet ipsum
tempestas euisceras. pro non tuo. At ille. Tu aut te quid
Et illa ego quidem laboro pro meo. Mox ille. Quid est tuus
Cui aranea dixit. Bonum meum est. preda certe quas ca-
pio hoc in rethiaculo incidere. Ad hec illa. Que namque est preda
Et illa. Preda mea est musca. Quibus auditis. vermis locutus
est dicens. Nimis soror mea detestanda mihi videtur ars frau-
dulencie. cassius labor de mecie. ac repudianda preda miserie.
Nonduz nosti ut video quid sit verum proprium bonum.
Hoc enim est intrinsecum non extrinsecum. Tantumque

illud quod possessore non volente perditur. Igitur hoc est
 in quo sponte ipsum adeptus reliquerit est unusquisque in
 iudicio. Is namque veraciter vincit. qui a bono proprio se soliat.
Bonum autem extrinsecum census est. ut quod volente
 possessore abraditur. et false prestantioris iudicatur esse
 potentie. Sic enim bonum proprium virtus sola fore dimoscitur.
 quoniam haec est cordis. et que quidem te nisi eam relinque
 ris / non relinquet. In ea dumtaxat nisi velut possessor
 vincitur. quantumcumque aut intus aut foris molestias pa
 tiatur. Reuera haec est possessio mea. ea in iudicio. liber di
 ues. quietus. tutissimus. et ceterorum bonorum non cupi
 tor sed possessor. exundantia ipsius bonitatis in bonis in
 numerabilibus me ipsum effundo. Bonum enim diffusivum
 est sui. Igitur bonum meum est liberalitatis verissima vir
 tus. quia cum communico propria michi hoc magis a pro
 pro quod cum alieno possideo. cum distribuero colligo.
 et dum expendo recondo. ea nimirum ut cunctis proficiat
 celum rapidissimo cursu voluitur virtuosum lumina sidera
 fundunt. aer torridus concrevit in pluviam. et ubique tunc
 commoda germinat terra. Ea quidem non sibi sed alijs.
 germinat natura liberalis / gignit metalla. scaturiunt
 fontes. fructificant arbores. mellificant apes. et cara vel
 lera ferunt oves. Tota igitur naturae ars. labor et studi
 um ad beneficium exhibendum ex virtute liberalitatis con
 currunt. Hoc igitur agendo sequor illud. et ex medullis
 carioribus impendere conor. Quibus auditis / illiberalis
 aranea. confusa a doctore liberalitatis obmutuit.

Proverbium ostensivum & liberalis dat gratis. De
 terra et aere. **Capitulum. xix.**

Qum post effusionem pluvie. quam dederat aride si
 cietati. calefactus aer. ex eadem vapores humiditates
 exhauriret. mox ei locuta est terra dicens **Ut quod tam**
 cito humidus subestis quod sitibunde gressus par ante dedisti.

At illa respōdit. Achue tam antiquata ignorās. Nisi hoc lucrem/illud nullatenus tribuissem. Idcirco enim dono laticem/ut assumam vaporem. Tunc terra sic inquit letalius quippe cupiditatis est virus. quod liberalitatis specie tegitur. Tanto enim amplius nociuum vicium est. quantomagis apparencie pallio se virtutem mentitur. **D**icaz igit' mi turberis/ q' non es effusor/ sed mercator rapidus. non donator sed venditor cū sis. nequaquā es liberalis. **L**iberalis nanqz est qui sua bona liberalitē dispōsēs nō cōmutat s; donat. Donare autē est grā tm̄ vtutis impendē. Vn̄ ratio liberalis donatōis posse se/ boitas est vtutis. Nō em̄ donat libalis intēdēs aliqd̄ extra se volitū. sed dūtaxat ad pficiendū opib; intentum virtutis a se possessū iam bonū. **A**t vero qui alienum dando desiderat. liberaliter minime tribuit. quod seruiliter vendidit non donauit. **A**tende queso ad virtuosissimas donatōnes nature. quam liberaliter effundantur. **Q**ui d' em̄ ab inferioribus suscipit celum quibus omnium suorum viuificum prestat. contine beneficium. **Q**uid t'iam luminis dialis emissionē. **A**ut quid ego ab homine. ei stillando gemitam venam auri. vitis liquorem suauissimum. **A**pis dulcissimum fauuz melis. **N**ichil certe /qm̄ liberalis natura amando dūtaxat virtutis bonum. **D**at dona. **N**ulla enim verior aut maior donatōnis est merces. qm̄ ipsius donatiue virtutis grandissima res. **Q**uibus auditis /ille de questu illiberalitatis erubuit.

Proverbium q' liberalis dato beneficio non improperat exigendo laudem. De vermiculo faciente sericum.

Capitulum .xxv.

Accepto beneficio serici ex medullis proprijs liberalitatis causa donati. cum ad odignas exhibendas grās ei gēt' homo q̄reret largitorē sub circūclūso.

firmiter cortice . ipsum absconditum reperit . post diligen-
 tis inquisitionis laborem . Cui mox gratissima voce dixit .
 Ne quid mi carissime propriis etiam liberalissimus de medul-
 lis . de facie dumtaxat sic auarus te abscondisti . Certe ma-
 ior mihi erat mesticia ad gratiarum actiones non inueniendo
 te . quam leticia fuerat tam magnificas donaciones in suscipien-
 do a te . Quibus a grato cum rubore auditis . Hec vermis-
 culus liberalis respondit . Tu quid carissime ad agendas
 gratias . tantum illu pauperem inquebas / cum tibi nihil existime-
 me dedisse . Namque ubi beneficium liberalitatis non preces-
 sit / magnificum gratiarum actionis nullum digne sequitur
 debitum . Attamen amici pauperis si utriusque dignaris grati-
 as agere meum erit . Quia pro certo maius est donum
 grate suscipere quam donasse . Pro eo siquidem vere libera-
 lis precibus tribuit si quod donat grate suscipit . et ma-
 gis suscipere se indicauit . propter hoc a grato non a iud eri-
 gitur / quam hoc quod gaudiose suscepit . Igitur abscondit facies
 fugit laudem / nullam repetit exteriorum mercedem . Nun-
 quid potens est natura germificans . auri liberalissima tam
 profunda vena . virtus pomificans celi beneficijs . et auri-
 ga nonne abscondit faciem . ne tantum visibilem gloriam ex-
 gentes . improprent donatam . Maxime que fuderunt .
 Igitur natura et virtus non in faciem tribuunt . quia
 nec rem / nec laudem extrinsecus virtualiter fulis mune-
 ribus cupierunt . Quibus dictis . vale addito quieuit .

¶ Proverbium quod liberalis omnibus quibus potest donat .

¶ De terra et primo mobili ¶ Capitulum xxj .

Aspiciens terra quod primum mobile preter se com-
 municato motu diurno cuncta secum visibilia tra-
 peret . locuta est ei dicens . Ne quid inquieras
 enim omnia . Cur tibi non sufficit motum tuum influere tamen vni . At
 ille respondens desuper dixit . Bene locuta es sicut terra obscura
 demencia tenacitate arida . cupiditate perpetue sitibunda .

Non atēdis q̄ meum inuēqtare est nobilitare. meuz mo-
uere clarificare. ac meuz rapere liberalissimum sit donare.
Omib⁹ emz que meuz mouent. meam naturaz omūico
virtutem natam impendo. ppriam causalitatem distribuo.
Aut quidem si forte vni vel paucis impriri suphabundās
meum illeberaliter beneficiuz voluisti. tunc mihi aut alijs
crudeliter inuidisti. Considera queso q̄ sicut vniuersale
recipit. sic vniuersalis virtus communiter agit. Igitur
quemadmodū vera iusticia est ad omnes. ita beneficencia
libera deriuat ad omēs. Nam liberalissimo radio tūraz cun-
cta resperit. nec vnq̄ effusionis sui splēdoris terminos co-
artauit. Epar vniuersis sanguinem membrīs cibalem di-
stribuit. Sic cor vitalem vaporez per cuncta perflauit.
Sensum cerebrum cunctis influit. et totum liberalitē cor-
pus anima subitoz viuum facit. Igitur qui liberaliter do-
nat cunctis quibus potest accomodat. quia non est perso-
narum acceptoz / sed cōmunis beneficiorum largitor. **Qui**
bus auditis / verecunda terra obmutuit. **¶ Prouerbi-**
um q̄ liberalis granditer donat. **¶ De die et nocte**

¶ Capitulum xxii.

Ad solis presentiam facta die. cum nox totaliter
fuisset exclusa / statim ei lamentabiliter dixit. **Ne**
quid tantum clare luciditatis copiositatem effu-
disti. et me sic ab habitabili vndiqz propulsasti. Nonne
sufficiebat ad visionis necessitudinem effudisse. cui ille re-
spōdit / **Nimiruz infrigidatiua es corporis / et pectoris cō-**
structiua / et ppter hoc loqueris vt auara. **Quid est stus**
Nonne vltimū fore potēcie. a philozophis diffinit. **Vnde**
qui infra potestatis valitudinez agit / nondum virtualiter
egit. **Sic igit qui non quātuz potuit benefecit parump**
oberrians a virtute deficit. **At vero quid est aliud libera-**
litas q̄ libere beneficentie magna voluntas. **Homo nimiz**
deficientior est si donat minus q̄ potest / volūtatis euidens
signum est beneficium tradituz. **In munerib⁹ igitur lar**

giendis non suscipietis attendenda est dignitas / sed donan-
 tis. quoniam in beneficijs virtus attendit / non persona. Et
 ppter hoc antigones talentum petenti cuneo / illiberaliter
 degenauit. Tandem auaricia suam in dignitate phi pallias
 plus est q̄ tibi dari oueniat inquit. At vero sic alexander
 macedo. cum argueretur q̄ nimis / vltra q̄ satis esset / eui-
 dam dedi sset. mox liberaliter respōdit. **N**imix non asperi
 dignitatem persone / sed ad regalis munificencie grandita-
 tem. Attende ad primariar liberalitatis fontanam. **U**nde
 bonitatis omnis trahit vena. quantuz realitatis mūdo tri-
 buit / quia omnia. quantum pulchritudinis firmamento.
 quia omnes stellas ⁊ quantū veri splendoris / quoniam to-
 tam lucem. **N**unq̄ reliquit aliquid vniūsitatis tam maxi-
 me principium bonitatis sue beneficio vacuum. **S**ic ania
 quidem liberaliter agens / subiecto corpori. tantuz quantū
 potuit tribuit. **S**ic liberalis vermiculus viscera ppria in
 beneficium cuncta dedit. **S**ic largissima femix in generaci-
 one alterius / totam in seminarium puluerem / semetipsam
 effundit. **V**ere igit̄ liberalitatis beneficium non est caruz
 sed carius. non est maius sed maximum neq̄ tantū. sed to-
 tum bonum. **D**uo audito magister vritatis obtinuit. **¶**
Prouerbiū q̄ beneficiū liberal' debz esse ppetuū. **¶ De da-**
nubio et equore. ¶ Capiculum xxij.

Semper inundanti danubio. sic locutus est equor.
 Quando tue manationis cessabit impetus. quando
 terminabitur influxus. quousq̄ latices dabis. **A**t
 ille paz indignatus respondit. Bene loqueris sicut mare
 qua omnia fluenta insaciabiliter recipis / nec tamen iuste
 creuisti. **N**imix tunc liberalitatis mee cessabit influxus
 cum insaciabilitatis tue terminabit appetitus. **N**on enim
 minor est valitudo vtutis q̄ viciositatis defectio. et ppter
 hoc sicut cupiditati nihil satis est. ita liberalitati nullus est
 finis. **R**espōde mihi. quomō. ex quo. ppter quod. et quid
 tribuit liberalis. **R**ōne ex inclinatōne virtutis prestat.

ratio ne delectationis donat. ratio ne delectationis se totum
comunicat. Quomodo igitur virtus quemadmodum natura in-
clinat. semper peragat nec unquam existit ociosa. Unde semper hu-
milis inclinatus iustus est. innocens rectus. misericors.
prudens pius. liberalis. beneficalis. et profusus. Similiter
verus amor est sine fine. Caritas autem nunquam excedit. et qui
amicus est perperue diligit. Unde qui ex dilectione largi-
tur. nunquam a dilectione retrahit. nisi dilectio finiat. **Opes**
ratur enim amor magna si est. Si autem desinit operari amor
non est. Attamen nec unquam deficit beneficius liberali ad dan-
dum. cui sit virtute et amore ditissimus. Nempse si deficit
preunia/adeest lingua. Si deest census adeest manus. Si est
cellarium vacuum. non est osilium diminutus. Nunquam si
quidem desunt virtuti diuicie. Non ergo deficiat virtuosa volun-
tas. quia non deerit fructuosa facultas. Attende queso.
quod perperue sunt manationes beneficiorum liberalis nature. Non
ne celum vitales virtutes semper inferioribus influunt. Sol
perperua lumina fundit. et semper gratissima tellus pasqua
gignit. et donec vixerit eorum membra singula calefacit. epar-
nucrit. cerebrum sensus animat. Igitur liberalis beneficii prope-
tuus est influxus. quibus dictis magis danubius redun-
dauit. **¶ Prouerbius quod liberalis velox est ad dandum**
¶ De sole et caligine. ¶ Capitulum. xxiii.

Quam exortus sol in primo principio orientis. copi-
osissime fusa luce. tenebrarum undique habitabilis ple-
no emisperio mox fugasset. Caligo dorsus sic com-
questa eidez est. dicens. Ut quid tante largitionis impetu
tanto repente emissionis in fluxu radiorum tuorum fulgores
super terrarum fudisti. Nunquam non satis erat. moderatone pau-
latim influere. et ita me curiali? modesta orietate fugare
Et ille respondit. Tenebra es. et ideo ignorantie cecitate
referta. sicut tenebra es locuta. Nimirum nesciusti modum
liberalis donationis. Namque cum magna voluntas in dando
est. si facultas adeest. non minor est in effundendo velocitas.

Sic qui effundere potuit et distulit . utiq; concupiuere qd
 tenuit . nec voluntarie bene dedit . Clarum est speculum li
 bere voluntatis effusiva celeritas donatōnis . Ea siquidem
 lucide panditur virtus . si non quod datur amatur . Virtus
 autem in libera voluntate consistit . Audiuisti q; iam in puer
 bio vti . Nui cito dat bis donat . Nempe bis quia volun
 tatem et placidam rem . Aut certe bis dat / quia in re et
 in voluntate . unde in voluntate non dedit sed tantum fo
 ris ope / qui donare tarda uit . Namq; ubi ad dandū facul
 tas affuit . / et si interfuit tarditas / ibi voluntas non fuit
 Reuera si dare diligit non tardatur . Neq; enim aliud pñ
 cipaliter magis liberalis intendit . qm hoc qd dare virtua
 liter uoluit . Porro si liberalis es donator . letificum uideri
 deet . eo q; minus gaudenter suscipit munus tardum . At
 tende queso quāto impetu a natura nati / fontes scaturiunt
 venti fundunt / celum in beneficium uolunt . et substanci
 alis forma materie in at homo tempis copulatur . Benefici
 um ergo quanto datur uelocius tanto libenci . Quanto li
 bentius tanto liberali . et quanto liberali tradit / tanto
 carius sumitur / et iocundius possidetur . Quibus auditis
 caligo disparuit . **U** Prouerbiū ostensiuū q; libera
 lis hilarie donat . **U** De aquila et femice **Capitulū . xxv .**

Que supnis ad infima deuittu vigili aquila pda; in
 uestigādo pspiciēs . Cum femice eneret se igne ge
 nito oburentem . descendit ad eam subito / et hoc
 dixit . Nunq; in obustione non doles . At ille Tu aut in ve
 natōne non gaudes . Et illa . etiam Tunc femix aduinxit .
 Certe sicut tu cupida delectaris in captōne prede / ita fe
 mix larga in donatōne substancie . Non enim minor iocundi
 tas est in exhibitōre liberalitatis . cū tibi in depredatōe eu
 piditatis . Omnem enim actionez virtutis / effusio sequit
 delectatōnis . Propter hoc carissima in hoc igne non do
 leo sed delector . quia in generatōne alteri; tam delectabi
 liter q; liberalie totam meipaz effudo . Nunq; nō siderasti

quanto impetu delectationis in generatione liberaliter vipa
se diffundit. ut quidem non sentiat amaritudinem morsus
morsus. **N**imirum cuncta sua beneficia. non sine magna de
lectatione liberalis natura comunicat. **N**amque generatiua vir
tus medullam viuificam beneficialiter. eius suauitate largi
tur. iocunditate cor fundit. et eum digestum cibum sto
machus donauerit delectatur. **O**mnis enim donatio libera
lis cum hilaritate est cordis. quam eius effundere virtutem
augere est virtutes / perficere in virtute. virtutem quam possi
dere. **A**t vero illiberalis. tenendo aux. perdit semetipsum. et
foris dum possidet intus veraciter nihil habet. **D**olet si de
derit. quia perdit. eo quod virtute non dedit. **S**i rapuerit de
lectatur. et nescit cecus quod ipse amittitur. **S**ed quid ha
bet qui seipsum non possidet. omnia enim transeunt cum per
sona. **E**t propter hoc qui cupiditatis est seruus. cuius est
dominus. **D**isperge ergo bona. libenter dona hilariter. ut vna cum vir
tute possideas vniuersa. **E**a quidem in sempiternum sis liber
Quibus auditis aquila ratione liberalitatis ofusa in supna
volant. **P**rouerbiū otra iniquitatem ingratiudi
nis. **D**e vipera et eius filiis. **C**apitulum. xxvi.

Quamuis da vipera cum ad maturitatem perfectam fe
tus perduxisset. dicens in suis visceribus sentiens
morsus amara nimirum beneficii querimonia eis dixit
Quid est hoc scelus quod facitis. **N**amque redditis pro bono
malum. quia laceratis ventrem qui vos portauit. matrem
occiditis que vos genuit. **Q**ue est ista otra naturarum nequi
cia. et ingratiudinis seuericia tam streperda. **A**t illi dixerunt
Quid est quod nobis dedisti. fecisti nimirum ut delectares te
occepisti / et in tetri carceris ventrem nos alio scōdisti. **Q**uid
aliud circa nos egeris nescimus. **A**t tamen perdire in lucem ap
petimus. et gratum mundi spacium affectamus. **T**unc mater
adiunxit. **E**cce quidem iam totum in rubiginem ingrati
tudinis impugistis. **N**amque non solum ut dignum est. nec gratum
ad generationis beneficiis pertinet respondistis. **S**ed quod

maius. immo quod pius est. spernicis. deprauatis et de-
 negatis. atq; qd scelestius est. matrem exinde le dicitis. et
 quod est ingratitudeis oplementuz. iam oblici tanci mu-
 neris estis. Nam qui beneficij recordat' ingrat' esse non
 dum in toto sanxit. Reuera ego cocepi vos ex medullis
 cariorib' meis. Alii ex sanguinib' p'rijs meis. foui ca-
 lore meo. portau labore. p'mouii cum dolore. et in visceri-
 bus p'rijs nocte ac die custodiui timore. Nunc autem p'
 tantis beneficijs matri repeditis vicem mortis. Nimir' m
 ipsam directe venam bonitatis delinquitis in virtutez p'ij
 sine largitatis peccatis. legem equitatis offenditis. et
 fontanam pietatis benefice obduratis. Luciduz ignem ca-
 ritatis extinguitis. splendorez veritatis fuscatis. Verunen
 quia iniq; rependitis maluz p' bono. retribuet' vobis iustis-
 sine maluz pro bono. Namq; iusticia ingratitudei est gra-
 ta minime. Namq; demeritorum reddit ei stipendia digna
 Et propter hoc quia ingratitudei inceperis. Dira in-
 gratitudei finietis et seua. Nam tu fili fecundabis so-
 rorem tuam. et ipsa te perimet. et tu filia fetus concipies
 qui defestim crudeliter te occidene. Et sic vertet' vicium in
 tormentum et ingtitude ingtitude punitur. Et erit so-
 boles ingtitudei cibus mortis. Quib' dicitis dolore vi-
 sceruz extincta est. Proverbium ostensuum p'prietate
tum grati. De cane et lupo. Capitulum. xxvii.

Quis a dño verberatus cum ex dolorib' decumbes
 clamaret. mox venit ad eum lupo non ferit' sed
 securus. Sicq; visitator durissim' atq; grauissim'
 mus solator. asperrimis liniens. amarissimis mulcens. af-
 flictione addens afflicto p'posuit dicens. Cur de amico cla-
 more queritis et grandi wee de homine lametaris. Tu
 certe reus tibi es. qui tantu hominez semper dilexisti. nam
 sunt stipendia meritoz tuoz. quia nocturno gelu et calo-
 re diurno. gregez custodiisti / suscipe nunc dolore. Cui qui-
 dez canis g'pissim'. clara g'ititudinei sententia mox respodit.

Si bona suscepi de manu hominis . cur et non sustinerem
nunc mala . **S**emper autem nisi bonum expectim? ab amico
immo et si quando inserat / suscipiam? et malum . **N**am si ex
lege dilectionis p amico malum non fugit . vt quid ab eo
tranquillissime non ferat? illatus . **M**im? enim pcerto q? gra
tus esse dimoscit . qui qnq? cui? dotatus est beneficia
pacienter eius non tollat offensam . **A**t semp diligit qui
amicus est . et semel accepto beneficio . semper virtuosus
est gratus . **S**icut abeston qui vere dilexit accenditur . et
quali fons viuus ingritudinis vena apitur . **E**st enim virtus
semper p?per actus . **A**d hec lup? discordie seminator
adiunxit . **E**t quod est beneficiuz tibi datum . nisi post diei
curriculum panis tantuz . **T**u autem cum animalia cetera
nocte libera quiescunt . eternus seruus super gregem pal
pebris timorosis euigilas . et aperto ore in diali caumate
ingeto p?etere / lingua pallica / sitis aurā . **S**ic et inue latra
tibo tēpstaris / et infest? semp / lanariis vrlinis vngulis **S**z
nunq? p pane puo dulcē tribuisti quietem et pellem . **T**ūc
canis prudenti? callido hosti rīdit . **N**imir cunctis inimi
cus et nociuus . nichil vnq? virtutis et g?titudinis cogno
uisti **Q**uid em aliud ē g?tudo . q? caritatis iusticia liberalita
tis lex debita / et beneficencia equitatis . tribuens pro vno
centuplū . ceu bona terra / p minimo maximū vt matrix fecū
da / pro vili carissimuz velut coctula nuda . **N**eq? certe vllū
est liberalis beneficiuz modicum qui a euz virtutis quippe
amore dedie pncipaliter semetipsum . **Q**uid ergo dignū da
bitur p virtute / aut quid equiuales reddet? p homie pro
certo nihil est qd a grato liberali rependit . nisi virtus p
virtute / amor p amore / atq? homo pro homine quanto ci?
redonetur . **V**ide igit? q? hominis semper sum amicus et tu
us propter hominem perpetuus inimicus . **Q**uibus cum pa
uore auditis . lupus mox in solitudinem fugit .

Explicit liber tercius

Incipiunt. Capitula libri quarti. De hijs que sunt co
tra luxuriam. De vicio intemperancie contrario modestie.
De Murilego et porco. **C**apitulum primum

Tabat murilegus in splendido prato. et lin
gendo lingua pellem eius. et ut polleret eti
am ad herentem puluerē expiabat. Sed cō
tra porcū non longe in sceno fetido hinc inde
perfulsus. cutem spinis turpissimam iactatō
ne huiusmodi amplius sordidabat. **D**inquēs amemissimū
michi lectū et stratū dulcissimum. **D**ū mī delectabilissimū
census. q̄ tam fruibile balneum carni mee/aqua refrigerij
stilla rosis/transcendens nempe libani latices/damasci ⁊ pa
normitani fontes. et in bays et haniēis lacera scipitatis
Atq; murilegus cum hoc dicentē in sorde volutatus audi
ret. indignatū ad verbum/et ab hominatus accubitu/mente
quoq; clarior hęc dixit. **D**e fallitate talis extollencie. mul
tomagis qm̄ de immundicie feditate dolerem. nisi quia ve
tibi referrem aliquid parum me per eloquium direxisti.
Quid emz hoc est vbi iaces. **A**t ille respondit. **L**utuz sce
numq; . **T**unc murilegus increpando adiunxit. **B**ene es
porcus. quia delectaris in fetidis/impinguaris in sordib;⁹
et letaris in rebus pessimis. **C**ui porcus impacies dixit.
Nade iudica mures tuos. **Q**uid mihi et tibi. **A**t ille. **B**e
ne salomonicum est. **N**oli arguere derisorem ne oderit te.
At tamen pestilenti muri. iudex auctoritate nature consti
tutus sum suus. **E**t tibi immunde si peipis nature morib;
corrector sum tuus. **T**e namq; lingendo lingua. vitare scz
des edoceo si attendis. **A**t illum scilicet murem iudico euz
in maleficijs eum iudicialis vngula comprehendit. **V**ide
queso q̄ cara est deo grataq; mundicia. tam anime q̄ natu
re. **I**lle emz celū sibi meternū parauit mūdissimū. et reple
uit luce clarissima mundum. **A**nima de candidato semine
generat. et puro membz sanguine cibatur. **A**ira quidem

rutilantia flores germinat . ac splendenti pluvia squama
et pellicula carnes ornat . Sic natura preciosas gemas gignit
purissimas . Et metalla quidem puritate splendencia parit
/ odit modo digesta . Ut quid ergo in imudicijs delectais
Nesciisti quod expulsiua dissoluta virtute . retentis fedicitatibus
caro perit . Et ideo si vitam tuam diligis . sordes fuge et ad
purgatiuum mox lauaere ascende . Quo dicto requieuit .

**¶ Contra amatores deliciarum luxuriosos . ¶ De porco
et vulpe . ¶ Capitulum secundum**

Pacificose porcus a suo domino enutritus . eum imping
uatus recuberet . ad eum venies vulpes salutauit
et dixit . Quomodo est tibi frater . At ille respondit
Quid petis . Nonne hoc cernis quod letus / satius / inersa
tus / nunquam fatigatus / sed semper delectatus quiesco . Nam in
ueni homines secundum eorum meum . qui facto mane mihi in habundantia
cibum antepont / nunquam esurie permittit . immo ad esum
me interdum pigritantes blanda voce expellit . laborare non
facit . umbram meridianam apponit . lucis suauissimum lectum
strauit . Atque dulci manu blandit pruritus recubentis . Non
solum pati morsum me nunquam a canibus ad delectationem cum va
gor sustinuit . sed nec latratum pauescere me permisit . Quid
placito / eo peruenit semper uiuio in croceis . ut quod ergo tu die tota va
ga et famelica circuis . et cum tali amico / ad habitandum
uenis . Quibus vulpes auditis / super insensatum ridens sub
iunxit . Bene verum est quod crassities tondet sensum / tollit mo
tum / et otinuate subuertunt deliciae intellectum / propter quod
parum vidisti . nec nunquam rectius diuinaliter iudicasti . Nimirum
iste homo piscator factus est super terram cibali dulcedine
ornat hamum . ut ad mortem suauiter trahat incautum . Ille
magnes factus est . Namque plurimum attractum . qui cum
risu occidit attractum . cibis deducit ad suspendium . Et ut
venator callidus / dulci fistula recat ad laqueum . Replet
namque ventres tuum . ut decoctum te sapidius comedat . Dat
furfur ut pinguedinem faciat . Accomodat brodium ut

carnem assumat. **D** si intra lles domū ei? / et diligenci? cō
 spexi lles / pfecto ex alatis inibi pendentib? alijs quos ita
 nutriuerat. ab eo paratū tibi incendiū? agnouisses. bonis
 te ducit ad mortē. et in sempiternas tristitias tibi delicias
 has ouertet. **A**bsit a me talis amic? / qui subornat amori
 odiū. et etne mortis sub mūdi delicijs condit hamū. **A**b
 hominor cibuz suum blandientē. **R**epudio manuz / extunc
 totuz eius spno solaciū. **N**olo ēte vt risu me oducat ad lu
 ctum. nec suis falsis delicijs a me sepet pallis vitale osor
 tiū. **C**alicem pharaonis eligo non. ferculorum canistrum.
Sprno paleā / nō flagellū. **S**agittā ionathe inē me diligo
 et ioab refugio basiū / quib? sic pbatis mox fugit.

Prouerbiū de malo deliciarum **D**e cane et lupo

Capitulum terciū

Sub meridiano estu canē apto ore ac pectore inque
 tato in accubitū sui cordis / refrigeriū attrahentes
 inueiens lup? dixit. o insensate miser et spōte cala
 mitati subiect?. **S**i tū tibi placēt angustie. vt quid g eū
 empodole ciclonte non ethne refartam miseria picis in for
 nacem. **N**imix si te delectāt ostra naturā penalitates. expe
 cta paz. qz in morte cūcta inueies / vt quid g in cātula vi
 ra / spretis refrigerijs exnūc ardes. **N**āqz tu in nocte ouī
 bus qescētib? sompnū nescis. **I**llis tota die pascētib? nō
 quiescis / panē tū r aquaz sumis / nocturno gelu et diurno
 caumate illis spisso vellē cooptis / ac mutuo se vouētib?. tu
 nuda pelle in tēpestatis aere sol? degis. **I**llis qdem sine ti
 moē iacētib? / tu suspēsa palpebra / hic dentē / hinc vngulā in
 apto vigilās primescis. **N**ue nā sūt inē duz delicie tue / nisi
 aceto sū lac / intestinū fetidū / lect? lapide? / et suanus odor
 sterc? ouīū. **Q**uid plā **C**ūctis es iuste infelicioz et tu tibi
 ipe mōm iam fecisti ifernū. **S**urge surge miser / et relictis
 penis qre dlicias / vt saltē anteq? vitā fmias / stillicidio con
 solatōnis gustato. experientia quid sit bonum agnoscas.

Huius autē carnis valida exhortatione deuictus surrexit. et
ut se licēciaret ad ouiculas vitæ et dixit. Dudū fūi in vobis
et obsessus vndiq; miseris satis steti. vadā vt iuxta lupi
mōita in delicijs aliq̄nt ulū refescas. Quo audito ille gemē
tes dixerūt. Quamq; simpliciōes sim? tñ sapia cū simplici
bus versat. Propē hoc rogam? vt antiq̄s aicas audias
et inimico tuo meēnū nō credas. Nescis em̄ q; callidissim? **L**
lup? quē dente non deicit arte ferit. Vñ qz te rigida vita
dudū hostez acerrimū hūit. Nūc p̄ hortamēta deliciāz in
uadit. vt delicijs emollitū inueiat/ac delicate carni inimicū
dentē validi? infigat. Adhuc autē delicijs caro nō solū mo
lit/h̄ rigor anie frangit et vicioz ardor acuit. virtutūq;
iuguz curuat. Cor ipm̄ liuoz passionū ingredit/et rōnis
splendor fuscat. Nimiz̄ fregerunt sampsonem fortissimū
Subuerterūt dauid vix̄ sanctissimū/et deceperūt salomo
nem sapiētissimū. Quod nam em̄ delicie corpales faciūt fo
ris/mollificāt cūctos/vestimētis balneis et vngētis/et in
tus replēt ecūlis/odimētis et v̄mis. Idēco pes tumo
rositate gūatur/caloz humiditate condit/et mollita cutis
hincinde leuissime penetrat. Igit̄ fr̄ si delicias q̄ris/permi
ciem diligis/et in dulci flumie letaliē vis submergi/vene
nuz in zucaro appetis. et in eternas angustias/risu canticis
vis deduci. Crede nob. crede nob. et in h̄? uite dlicijs omē
malū latitare agnosce. Vigor em̄ carnis/est valitudo ytu
tis. Quo audito ouersus carnis quieuit.

Prouerbiuz q; sapiēs dicit esse tempat? in vbertate.
nec gule seruire. **De vulpe et Mustela** **Capitulū. iij.**

Acilēta vulpes replēde cutis curaz agēs/anthidotuz
et magistrum querebat. Cui? quidē gnara mustela
ei obuia dixit. Expertum quere. Nam experientia
facit artem. At illa respondit. Scio filia/scio quia iam ex
perta mee h̄itudinis suz m̄grā. Deinde cum circuitu vigili
suis sorditū inuolutū porcū p̄nguisimū inueiss̄ stupendo
mirandā crassiciē sic iacentes. diligētī p̄zi? de iūtu cecūit

Cernensq; in posterioib; eū vili cutis aptura fedatū. corā
 posita mox accessit et dixit. Te doctorē replēde cutis tā
 nimiz relatu fore/ q̄ ip̄a hęc me hitudo docuit. Idēco dig
 na mercede repletōis. macra documentū expostulo. Attē
 reuēde doctor mi curberis/ pri? te q̄stiūcula pulso. Audi
 iū em̄ in philozophicis scolis. q̄ admiratō discipline sic ra
 dix/ ramuscū? q̄stio/ et satisfactio dulcis fruct? . Cui ille
 tunc exhiberat? sic inq̄t / Postq̄ dig es debite calliditatis
 mḡra ad paupertatis nr̄e venaz doctrinalē recurrē/ ēte mihi
 debituz ē r̄ndere. Stati ḡ illa subiūxit. Quid est p̄r qd te
 non solū tāta sorditate fedū/ v̄m et i posteriorib; video te
 corrosū. Mirād? es ēte satis cutis pleitudie. non aut mi
 nus sordid? puriginoso es vlcere. At ille rubore/ ofuso
 vultu r̄ndit. Nepe caissima facin? hoc ē pestillētissimi mu
 ris/ ac mime mori? accunnie pass? ē sens? . qz moles pigue
 dimis nec sensū pati/ nec motu subueniē pmisit. Nōne c̄lli
 cies venatoz infēlibl̄ patit̄ iētū. Ad hęc vulps antique
 eruditōis sentēcia sic inq̄t. Maledicta sit talis pinguedo
 stupēfactiua sens?/ dissolutiua mot?/ sordē referta/ doloro
 so onē ḡiūda / ḡnatō mis orzata gaudio/ et vite p̄uata tri
 pudio. Pla em̄ pigue die suffocant̄/ et plifica v̄tute orbā
 tur. Gaudeo ēte oimodo nescia tui et cara ē mihi admoduz
 expiēcia mei. Nature dectō obediā iuxta qd sapie est sen
 tēcia q̄ plib? indigēs salutis m̄. modico otēta est. Rec
 obuiā intēpācie gule. paucis t̄cilla egēs / ifirmitatis fō
 tana libidis pena/ desipiēcie sc̄ita/ mortis ianua. Stat nullo
 f̄me epulez otēta. Ad salutē em̄ et vitā/ euz naturali lege
 ordiat? sit cib? in pditōez et mortē suā imoderat? eo vtiē
 fatuus. Eruditū igit̄ h̄ijs. mḡm disciplā illicēciatū vale
 dicto reliquit. **Prouerbiū dea amatores v̄ni.** **De**
ape et Bibione. **Capitulum quīntum**

M Ellis stillicidia in florib; apz l̄ngentē/ bibio repit̄
 et ibi causaz quid q̄reret mox petiuit. Cui illa re
 spondit. Mel sitibūda q̄ro/ mel colligo de florū p

pfūdo. At ille hec audiēs ridens dixit. Bene sc̄psit aristo-
tiles / q̄ amatoēs dulciū fatiū sūt. Putauerāq; te sensataz
fore ex regis gubernatōne et arte. S; vt cerno / opatōne
minor res tua ē. Namq; nonduz nosti quid ē mel et vitalis
suauitas. cui; radicis de fructu et floē stillet. Attē qz cō-
patior sici tue / veni mecū et dabo tibi mellis cellariū plenū
vt quid tota die sitibūda et anxia in aridis florib; tempe-
statis egredē. S; te dulcedis ducam ad fontē. At vō euz
illū credula seq̄ret de ductā ad vegetē sic allocut; ē dicēs
Nimix hec ē fragrācia vite / habūdācia grē / dulcedo leticie
valitudo mirifice medicie. Istud ē mel suauissimuz cor su-
stentās / hic balsamic; liquor. subam saluās / hic ros miti-
dissim; / hoies deosq; letificās. Dibe ḡ mecū sitibūda satis.
et in iocūditate recūbe. Ad hec sagax illa vini odorē senti-
ens mox ita fert; dixisse. Procto h̄ duduz audiuerā / s; ex-
pienciaz nesciebā / q̄ amatoēs vini sūt ebrij. Nimix qz vīno
male semp ebrj; es / rōnis luēnula cares / qm̄ et de vīni cor-
ruptōe genit; es / idēco de p̄petate ei; corruptissie locu-
t; es. Nā vīnū mel ori ē. s; quidēz capiti venenosū fel. Sa-
pit in ore / ardet in ventre / sumat i capite / stūdit sensus / vi-
gorē ofūdit / imaginatōez fallit / rōnez destruit / tollit men-
tem / vsū obnubilat / neruos laxat / linguā balbificat / os in-
honestat / man; mobilitat / pect; inflāmat / spumat luxuriā
vim gignitiuaz eneruat / gressus inordīnat / totum vastat /
ita vt a planta pedis vsq; ad uerticem non sit in ebrjō sanī-
tas. Vīnum quippe qui primum bibit inebriatus est. in-
ebriatus sopitus sopitus nudatus. Nudatus inhonestat;
inhonestatus derisus. Eo venenatus loth. stuprum filiaz
non sensit. amon temulentus. fratris gladio cecidit.
Et holofernes dux inuictus p̄strat; manu muliebri. pug-
ione suo caput amisit. D; q̄ amabile dulce es omē venenū
odis amātes / diligis abhorētes. Occidis perfructes / sub-
mergis te sectātes / abutētes ledis mederis vtētes. Te vō
vtentib; mellitū es venenū. Quib; diffinitis recessit.

Prouerbiū contra amatores pinguium De aqua
oleo et flamma. Capitulum sextum

Lampade vitrea / degēs aqua euz sup fusuz oleuz
 pri⁹ descendēs in infima mox in sublimia moueret
 locuta ē ei dicēs . Vt quid fr̄ sup me que in oliue
 radicib⁹ te nutritiū . tāto impetu inḡtitudis . spreta reuēn
 cia ascendisti . Ad illud r̄dit / Nūppe nature impetu et
 ratōis vigētis lumie sequēs . gressuz quo illa impulit hac
 direxi . Nec licet quidēz rebellē esse nature . Nōne tu caris
 sima impellēte ea euz ḡta superis fui sses . abstracta de sup
 nis / mox in ima descēdis . Ad hec aqua quiete subiunxit .
 Vt video nosti / doce quō natura supernataē te faciat . Cui
 oleuz dixit . in p̄mpto causa ē / qz ignea piguedo me leuat
 quo qui dēz aq̄ diligēte natate statim in licimo accēsa sem
 tilla cepit se oleo nutrire . Cūqz illud se videret guttatim de
 ere scē / flāmā v̄o exerescē . sic paulatim indignatū fert̄ dix
 isse . Adhesisti suauē / vt & sumēs sociū fraudulentē . Nū sa
 ciabit̄ ardor tuus . Et illa / q̄ppe qn̄ desiccabit̄ v̄netuositas
 tua . nisi em̄ a te p̄q̄ amoueat̄ piguedo . a me quidē oburēdi
 nō sepabit̄ actio . An ignoras / qz ab estu meētum nō sepa
 roz . qm̄ v̄netuoso ab hūido et insepabilē adherente . viuit p̄
 petue me⁹ vigor . Sic in uite p̄mordio semel in corpis me
 dullis accēsa . taz diu exardeo . q̄ diu in eis cibatiua regna
 bit̄ pinguedo . Nōne ardor libidis tm̄ p̄tenditur / quantuz
 vita in luxuria inerasatur . Quibus dictis / postmodum
 consumpto oleo flamma venit ad aquam . Cuius exemplo
 contra callidum illa frigus suum opposuit . ac contra ardo
 ris v̄raginem substanciali macredine se armauit . Cepitqz
 mox flamma clamare et dixit . Quid est hoc qz agis auara
 Cur vis extinguerē vitam meaz . Nam & sumere me tu vis
 vt parum ante olium destinxisti . noui maliciam tuam . Ego
 sum medicina tua . Quo dicto / flamma extincta est .

Prouerbium contra amatores carnalis pulchritudinis.

De camelo et duob⁹ thauris dimicantib⁹ p̄pter vitulum.

Capitulum Septimum

Qvobis letaliter aduersum se cornu et ungula dimicantibus thauris . camelus sup venit et misertus mox exiciale bellum / ac furorem eruentus ingerens se diuisit / dixitqz . Que nam vobis ratio odiendi . que et causa pugnandi est . cum ambobus similem speciem natura donauerit vinculus diligendi . Dicite mihi / Si ratione fortassis tante iracundie semiarium possit euelli . At illi dixerunt . Nimirum pater huius odij . amor est causa / vitulam enim formosam diligimus quam quilibet sibi appropriare volens . tamen seu pugna mutuo dimicamus . Quo audito / euz prudens ille huius furoris libidinem in occasione notans . mox pugnam dirimendi direxit rationi et dixit . Ad pulchritudo certe placeat oculo . et vi amoris cor ad se delectabiliter trahat non est viciu / sed nature pulchrum / cum sensus ex se delectetur et euz bonu cor naturaliter atque . Atque quod speciositatis placencia in luxuriam vertat / hoc non natura / sed viciosa est . vult enim libido inepta puritatis abuti pulchritudine . ac splendore eius . suis feditatibus sordidare . Cuius quidem compositioem natura miratur / et admiratione delectatur / et delectatione legis ordine vtitur . Omnis autem species a prima infabricata formosissima forma in creatis rebus exemplata est . euz summa arte facta sunt omnia . Vnde veri appetitus sunt in illa decorum placabiles et summe pulchra formas . per tractum rationis ordinandi . Que tamen pura causalis et incorporea formositas summe placere debet intime atque . et ad se totius veri cordis impetus recurrere . ut eam diligamus potissime . ipsam desideremus ardentissime / et ad eam perfruendam totaliter rapiamur . Si ergo pulchritudinis amorem . libido sue delectationis pondere . sinistrosum recuruat . tunc a formosissime artis sue veneratione . ratio deuia turpiter cedit ac oberat . Propter hoc quemadmodum si mente deficiamus . venustam faciem non in sua substantia . sed in umbra speculari diligimus . Sicut quidem sensu egemus ad videndum formas in

visione et luce sensibili. quem in splendore sapientie plus
 amamus. Porro si generatōnem amatis. non debetis que-
 rere clarā faciem / sed fecundā matricem. Nonduz certe
 consideratis. quō natura in generando. etiam in eam quam
 respicit faciei speciem spernit. Et q̄ vipera secum coeun-
 tem nimis ad speciem delectatum occidit. Quippe nar-
 cisus perijt. quia venustatem dilexit in imagine non in re
 Et ita vos modo seuisistis iniueez. Quia in corruptibili car-
 ne fallaciter et umbraliter pictam speciem. et non in artis
 solida virtute diligitis. Quibus taliter mitigatis / illorum
 libidinosum furorem conuertit ad pacem.

¶ Prouerbiū ad commendatōnem castitatis. ¶ De
Femice et vipera contraria in natura

¶ Capitulum octauum

Fenicem solitariam recumbentem reperiens vipera
 salutauit et dixit. Ut quid tu sola sedes. Vbi tui
 generis est aīca societas Cui illa / Quippe sola suz
 in genere meo. Nec vlla adest in me sexus discretio. Vna
 tantum sum et singularis in mundo. Quo audito mirata
 valde vipera dixit. Nunquid tibi soli fuit illiberalis natura
 euz ceteris animalibz tam sit in gñatōne pfusa. Debanit
 em te dulcis societatis solatio. gñatōis suauissimo gaudio
 et gñissime prolis bono. Ad quid tibi pulchritudo hec.
 postqm̄ priuata es vite conjugalis dulcedine. et coeundi
 dilectione. Nempe si moritura es / tota deficies / et siue
 mortalis / in eternū es tristis. Quid pla. Cecitate tibi oculi
 obduratis. malū bonūqz quid sit. nunq̄ senties / nec nosti.
 Ad hec illa Fenix. venereoz nō ignara fastidij et puritatis.
 hec nescia gaudij / mīme turbata rñdit. Nimirz nec auaraz
 mibi aut minus puidam immo circumspectam vniuersa-
 liter amicam puto extitisse naturam. Totus nanqz mūdus
 societas michi suauissima est. quocumqz volauero coniun-
 ctione grauiissima contiguam michi reperio creaturam.

Nunquid supercelestis natura sp̄um singulariūz nemero
sitate dotata. societatis dulcedie p̄uata ē/absit. Ibi nanqz
est sūma et gaudiosa societas. vbi toci? sp̄i maxia et itima
vnitas. **N**ōne in generib? sexu diuisis. hec naturalis socie
tatis vnitione delectabilissime agitur. vt in carne vna
q̄damodo species singularitatis efficiat. **D**q̄ dulcis qm̄
amena est indiuisibilis vnitas. et virtutis inseparabilis
comitiua. **I**git? quia singularis suz specie/āssimilata celesti
bus gaudeo intentissime letor. totā non p̄tez me esse exalto.
Tota enim res/ tota vis in me vna /omniqz bonitas mee
speciei est clara. **Q**uid si generatōis lepore non fruor. **N**e
pe auz /saphirus/stella orbis/et anim? non generant. nec
minus inde p̄ciosa se putant. **I**ndignior enim et a primo
bonitatis fonte dissimilitudine elongata natura quidē esse
semper in sua vnitate non potuit. sed ex diuisione successi
ue generatōis ad p̄durandum. dei p̄uidencia est ad iuta.
Reuera si generatōis pensat? solacium. **C**ur et non eius de
sudatōis tormentum. **Q**uamq̄ em̄ fetus vna instātanea
delectatōne cōcipit? tamen ab hominatōne fouet? labore
portatur/timore seruat?/dolore pturitur/piclitatōne gignit?
fetore nutrit?/seruitute augetur/anxietate diligit?.
et in puncto cum maxima tribulatōne amittit?. **A**n forte
tu sola de generatōne gaudes /expiencia discas. **C**ōcipies
enim delectabiliter et letaliter paries. cum p̄lem nutrieris.
tunc eam te p̄dendo amittes. **S**ic et parisi carissimū cibum
mortalis. **A**ut que ḡtia galline est que pullos genitos. tan
to amoris impetu fouet. **N**ōne ab eis cum creuerint igno
ratur. paru? sudat iumentum vetus sub onere. et postqm̄
lactauerit calcem patit?. **Q**uid ergo meum gaudiu? est ge
nerare meipsam. meum solatiu? est fouere meipsaz. sine di
uisione et maculatōne igne purificatē me genero. cuz gra
uis deficio/tunc innouata resurgo. **C**um vt loquar verius
semp viuo. **C**ui? enim resolutōis mee semen est viuificū
nonne vite. **N**ec dicas certe. inuacuū me depurasse naturā.

etiam sum geminate et floride castitatis exemplū. Et hoc nō
solum delectationez veneram me nesciū sse non tribuloz
sed inuolabili puritate ligata/ea nunq̄ noscitur delectoz
Tua igit̄ sciencia immo concupiscencia sit boni ⁊ mali. qua
momentanea dulcedine coitus. furore libidinis insanis.
et perdis meternuz vitam et caput. Et hoc dicto/abimū
cem sunt diuisi.

De rosa et lilio.

Proverbiuz ad laudem v̄ginitatis
Capitulum nonum

Rosa et liliū iuxta ficulneā sūt exorte que cū expā
dissent floribūda folia mitōē splēdencia. ac rozez sua
uitatis manācia/aromaticiqz odoris fragrantia effu
dissent et illa floris orbata luce. acerbū in fructū pie pul
lulasset/lacte quidez inuidencie pruriēs cōmota. mox inue
ntuam p̄posuit dicens. Post tam amemissimū rutilantiam
floridam. vbi fructus vestri inuenta genitura finalit̄. Va
num est qui p̄pe florere sine fructu. Ligat em̄ natura sa
gax fructum in flore. et ob ipsum tam vernantissimū ger
minat in flozem. At ille mox radicem eloquij sentiētes/pa
cifica ratōne dixerūt. Bene scimus q̄ p̄pter prurium ge
neratōnis/perdidisti gloriā floris. et idcirco iam expoli
ata es sic loquens. Nemp̄ fructum pacis dulcissimū. sed
tamen pateris in radice pruricuz quo florere amisisti. No
bis autēz ex plena puritate/et suauitate substācie/flos ip̄e
fructus est. Vnde in nobis flos et fructus mīme distingui
tur. Quā habundante nimis mellite puritatis et odorifere
sublim̄ tatis humore. id ipsum facti ipsi in nobis sunt. Nō
ne vapor terre purissimus/to tum floriduz in aux̄ crescit.
Et ros dulcissim⁹ celi virginitate vernate margaritam cō
gemescit. Igit̄ rosa et liliū et flores fructiferi fructus
flozidi sunt. An nesciūisti q̄ virginitatis manātis purita
te aromate ⁊ suauitate virtutis. ip̄e clarissim⁹ flos et fru
ctus. Mirabile igitur germen virginitatis/sine germine
non est. Nunq̄ est fructus sine fructu. immo tot⁹ et ip̄e
fruct⁹ est. Sic et sancta v̄ginitas. ip̄m nature et v̄tutis

est germen preciosissimum. flos amantissimus et splendor
clarissimus / fructus dulcissimus / decore prestantissimus / odor su-
auissimus / valor totus. **N**imirum ipsa est nature / ac virtutis
clarissima gemma. inuolata integritas / celestina serenitas.
summa temperantia. perfecta victoria. spiritus super carnem
gloria tota. **U**t rosa igitur fragrans et lilium rutilans. est san-
cta uirginitas flos et fructus. **A**d cuius quidem fragrantiam
unicornis tractus suauiter currit. cuius dulcedine uero ci-
tas mansuescit. cuius puritate tam valida deletata pote-
stas / quasi uicta in nitido gremio / uirginali reuerencialiter
prostrata recubitat. **N**imirum magnes nimie validitatis uir-
ginitas ad se trahens naturam. **S**aphirum mirabilis casti-
tas. omnes fugans et destruens famem uenenosam. o smarag-
dus rutilans uiriditatis / perpetua puritas / inuolata in-
tegritatis amatrix / fetidas uicinas nullatenus paciens corrup-
telam. **A**d hoc ficulnea stupriferata contemnit.

Prouerbum contra anatores fenereorum. **D**e uipera
et elephante. **C**apitulum decimum.

Furibunde uipere ad coitus peruenit. Elephas ob-
uius quesuit et dixit. **Q**uo sic effrenato passio-
tiz effuso desiderii impetu. cupiditatis abruptissi-
mo cursu ardente carissima peras et festinas. **A**t illa uix
parum tenta eloquio mox ruidit. **N**imirum frater anhele u-
nerree suauitatis ad gaudium. accelero ad inconsumate deli-
ciositatis solacium. festino gaudiose felicitatis ad actum
Quo audito / castus et prudens elephas. eius non minus de-
ceptum. quam letifere furiositate passus. illi sic locutus est
dicens. **S**cio certe quod furibunda luxuria oculus non habet.
et ob hoc nequit intueri quod ruit. **N**imirum ad occasum aman-
tissime uite tendis. ad basium mortis amarissime proficisces-
ris. ad morsum eruentem libidinis ceco minus duce furore
Quid namque est coitus. nisi deliciosa perniciosa mors latens.
uenerositas blandiens. dulcis effusio. uita perdens. amplexus
destructionem emolliens. et suauitas dire fallens. **T**e

quidem delectatione contenebrat ac vita priuat. canes ad
 morsos acutissimos ligat. equus infatuat. murilegum fu
 rore tormentat. stultum suauiter passeres euacuat/oculos
 cecat/carnem fetore comaculat/ratorem obscurat/beatissimam
 virginitatem violat. ac vite generaliter horam curtat.
Ad hec vipera respondit. Si hec ut asseris venus incutit
 ut quid in coitu tantam naturam delectationem infudit. natu
 ra quidem equitate domita. neminem decipit/nec unquam sapi
 encia gubernata errauit. **C**ui ille/fator quod dixisti. **A**ttamen
 excessiuum venereorum solacium. lesionis eorum est euidentis ar
 gumentum. **I**n tantum enim venere corporis validudo concunditur
 quod nisi tanta delectatio traheret ad hoc. natura nulla
 tenetur moueret. mille namque per vllulatus angitur. et ad sco
 le ferulam qui ducit. puero suo prius matrem blandit. **Q**uo
 audito. illum abire permittit. **C**ontra eos qui coi
 tu ad delectationem veniunt. **D**e passere et turture

Capitulum vndecimum

Ibidem solus passerem immoderatissimo coitu se fu
 dentem/turturam prospiciens/mox ad eum venit et dixit
Vt quid frater mi tanto libidinoso impetu. et libi
 dinis impetuoso furore asumeris. et tui pro digno tam temer
 ipsum effundis. **A**n ignoras quod animalia multum coeuntia
 parum viuunt. **P**arce tibi/et quiesce/et cuiusmodi eorum mode
 ratione age. **C**ui ille respondit. **N**empe si nostri delectationem
 veneream. quid miraris. **D**ulcis esca trahit ad hamum
 et morsus gustat suauiter rapit morsum. **A**d hec turtur
 intelligens immoderationis eius delectationem esse radicem
 subiunxit. **S**cio certe scio quod generationis amore non duce
 ris/sed delectatione veneree rapide ventilaris. **A**ttamen
 quid est quod effundis. **N**one digestissima medulla. none
 vite admirabilis sementina propagantis nature. radicalis
 carnis substantia. **E**t diuiciae gignunt virtutis thesauraria
 vana. **A**tende igitur quid prodigum destruis. quid insanus
 dispergis. quid migratus in nichil proicis et tu iniquus

R emove spinas / s; vnicuique debitum honorem impedas	xxviii
E sto amicus cunctis / intimis paucis / fidelissimis vniuersis	xxix
V ni electissimo tamen eius necesse fuerit peccare crede	xxx
D ominem aduersitatem ut vincas / paciencie te vallet magnanimitas	xxxi
M agis semper partem misericordie teneas	xxxii
S i quemque offenderis pauesce semper huiusmodi	xxxiii
C um electo socio proficiscaris aut conuerferis	xxxiiii
I n cunctis esto compositus	xxxv
I n bonis summa ostancia te confirmet	xxxvi
I n bono nomine virtutum tetragono semper fige	xxxvii

Incipiunt capitula sedis libri de hijs que sunt contra superbiam

D e bono humilitatis et malo superbie	.i.
C ontra eos qui supbire incipientes inflantur	.ii.
C ontra eos qui dignificant se maximis	.iii.
C ontra presumpuosos	iiii
C ontra audaces	v
C ontra supbos qui volunt equi parari deo	vi
C ontra appetitum singularitatis	vii
C ontra appetitum principalitatis	viii
C ontra appetitum superbe libertatis	ix
C ontra appetitum dominationis	x
C ontra appetitum dignitatis	xi
C ontra appetitum mundane celsitudinis	xii
C ontra eos qui adepti magnitudinem magna et alta	xiii
C ontra eos qui cito adepti rapidam altitudinem gloriantur	xiiii
S pernentes humiles	xv
C ontra tumentes ex sciencia	xvi
C ontra arrogantes ex eloquencia	xvii
C ontra superbientes ex amicorum multitudinem quibus armati in malum	xviii
C ontra superbientes ex robore	xix
C ontra superbientes ex progenitorum nobilitate	xx
C ontra eos qui superbiunt ex diuitijs	xxi

Contra vanigloriosos volentes apparere	xxj
Contra eos qui gaudent tantum videri euz non suis	xxij
Contra apparentes et contrarium existentes	xxiij
Contra pomposos ex magnitudine gratiarum	xxiij
Contra eos qui gloriantur ex carnis specie	xxv
Contra eos qui gloriantur ex vocis claritate	xxvi
Contra eos qui appetunt adulatione laudari	xxvij
Contra eos qui commendat seipso	xxviij
Contra inuidos	xxix
Contra infamatores	xxx

Incipiunt capitula tertiij libri de hijs que sunt contra auaricia

Contra cupientes mundanas diuicias	i
Quod cupidi terrenorum sunt ceci	ij
Ad cupidi quantumcumque habeant sunt paupes	iii
Contra eos qui non sunt contenti cum satis habeant	iiii
De malis que ut plurimum accidunt ex diuicijs	v
Contra eos qui cum dolore diuicijs perditis adhuc laborant ditari	vi
Contra eos qui ex diuicijs acquisitis se putant esse felices	vij
De causa et cura insatiabilis auaricie	viii
Ad melius sit minus egere quam magis habere	ix
Quae sunt vere diuicie	x
Ubi sit curandum ditari	xi
Contra eos qui libenter recipiunt munera	xij
Contra eos qui rapiendo festinant ditari et letantur quantumocius se diuites esse factos	xiii
Contra eos qui se raptis diuicijs plenos esse gaudent	xiiii
Contra eos qui laborare obmittunt et student de rapinis viuere	xv
Contra eos qui ut se ledide viuam rapienda dant operam	xvi
Contra fures qui pluries ibi apprehenduntur ubi latere crediderunt	xvij
Proverbum ostensiuum difference que est inter auarum et liberalem	xviii

Prouerbiū ostensiuū q̄ liberalis dat gratis	xiij
Prouerbiū q̄ liberalis dato beneficio non improperat expl gendo laudem	xx.
Prouerbiū q̄ liberalis omibz quibz potest donat	xxi
Prouerbiū q̄ liberalis granditer donat	xxii
Prouerbiū q̄ liberalis bñficiū debet esse perpetuū	xxiii
Prouerbiū q̄ liberalis velox est ad dandum	xxiiii
Prouerbiū q̄ liberalis hilariter donat	xxv
Prouerbiū contra iniquitatem ingraticudinis	xxvi
Prouerbiū de proprietate grati	xxvii
Incipiūt capla quartel libri de hñs que sunt de luxuriam	
Prouerbiū contra immundicie amatores	i
Contra umatores deliciarum	ii
Prouerbiū de ualo deliciarum	iii
Prouerbiū q̄ sapiens debet esse temperatus in ybertate nec gule seruire	iiii
Prouerbiū contra amatores vni	v
Prouerbiū contra amatores pinguium	vi
Prouerbiū contra amatores carnalis pulchritudinis	vii
Prouerbiū ad commendatōnem castitatis	viii
Prouerbiū ad laudem virginitatis	ix
Prouerbiū contra amatores venereorum	x
Contra eos qui coitu ad delectatōnem vtuntur	xi

Explicite tabula seu repertorium capitulorum apologeticū
quadripartiti Cirilli.

Appologus est sermo dubius vel fictus de brutis animalibus ad in-
structionem vite humane formatus. Et dicitur ab apolo quod est longum
et logos quod est sermo dubius vel fictus quod sermo legitur a rei veritate
Vel dicitur ab apolo quod est sine et pos quod est posset et logos quod est sermo
quod si sermo sine parte id est sine fundamento. Vel dicitur ab apolo quod
est sub et logos quod est sermo quod si sub voce sermone dicitur intellectu
Vel dicitur a pos quod est iuxta et logos quod est sermo inde appo-
logus. quasi iuxta sermone.

